THE LIBRARY – THE UNIVERSITY OF JORDAN

המודיע

בטאון אגודת ישראל העולמית

בס"ד, יום ד' פר' שמיני, י"ד ניסן תשל"ה — הדף היומי: מעילה כ' (26 במרס 75)

שנה כ"ו גליון 8660 — המחיר 120 אגורות

זעזוע בעולם הערבי מרצח המלך פייסל

המלך נרצח על ידי אחיינו הבלתי שפוי ✶ מונה מלך חדש ✶ אין רקע מדיני לרצח

ריאד יום ג' — פייסל מלך ערב ה־סעודית נורה היום למוות על ידי אחיינו בארמון המלכותי. שלטונות ערב הסעודית הודיעו כי האיש שירה במלך ופצע אותו פצעי מוות „בלתי שפוי".

פייסל בן ה־68 נורה למוות, שעה שערך קבלת פנים למשפחת המלכות. אחד מבין אחייניו הרבים התקרב אליו, כאילו ביקש לנשק אותו וירה בגופו כמה יריות. האחיין שרצח את המלך הוא הנסיך פייסל בן מוסעד בן עבדל עזיז.

המשפחה המלכותית בחרה לתפקיד מלך ערב הסעודית את חליד אבן עבד אל עזיז, בן 61, אחיו של פייסל. חליד מינה באחיו, הנסיך הדינמי פאהד בן עבדל עזיז, כיורש העצר.

הנסיך פאהד בן ה־52 — נחשב אדמיניסטרטור מוכשר ומצפים כי הוא ימלא תפקיד מרכזי בתקופת ה־שלטון החדש.

רצח פייסל זיעזע את העולם הערבי וגם במערב הובעו חששות.

לא נמסר על מניעים מדיניים של הרוצח. מקורות סעודיים בבירות אי־שרו שהנסיך פייסל אבין סעיד קיבל טיפול פסיכיאטרי כמה פעמים בתעיף שבקרבת מכה.

הלווייתו של המלך פייסל תערך מחר בריאד. מצפים שמנהיגי מדינות ערב יגיעו לבירת ערב הסעודית כדי לחלוק כבוד אחרון לאיש שזכה ליחס של הערכה ברחבי העולם הערבי ושהיה מופקד על המקומות הקדושים ביותר למוסלמים — מכה ומדינה.

פייסל שלט במדינה במשך 11 שנים, הוא זכה להערכה שבע מיליון תושבי המדינה, לאחר שנקט בצעדים למודר־ניזציה של ערב הסעודית.

המלך החדש הוא אישיות בלתי י־דועה ומשקיפים מדיניים בבירות מ־צפים כי מצותה ירכז בידיו הנסיך פאהד חלק ניכר מסמכויות השלטון.

על אף העובדה שחאליד היה יורש העצר, הנהג הוא שהמשפחה המלכו־תית בוחרת את המלך החדש, בהתאם לנהג המוסלמי יכלו בני המשפחה ל־בחור באדם אחר.

אין שינוי בכוננות הצבא האמריקאי

וושינגטון יום ג' — הפנטגון הודיע היום כי „אין שינוי במצב הכוננות שלנו כתוצאה מרצח המלך פייסל.

ארה"ב מחזיקה כוח־משימה של נושאות מטוסים גרעיניות, צוללות ו־אניות מלחמה קונבנציונליות בים ה־תיכון, במסגרת הצי ה־6. לארה"ב גם כוח ימי קטן שבסיסו בבאחריין שב־מפרץ הפרסי, וסבורים כי נושאות מטוסים אחרות ומספר משחתות מן הצי ה־7 מן האוקינוס השקט, שטות אי שם באוקינוס ההודי.

סוף זמן אכילת חמץ 9.11

סוף זמן שריפת חמץ 10.28

חצות הלילה: 23.44

רבין: ישראל מוכנה לחפש דרכים חדשות

אם מצרים לא תרצה להמשיך ב־מו"מ שהושעה, מוכנה ישראל לחפש דרכים חדשות, ולאו דווקא עם מצ־ריים, כדי להתקדם לשלום בוועידת ז'נבה, במגמה להגיע להסדר כולל או בדרכים אחרות — אמר ביום ג' ראש הממשלה יצחק רבין בישיבת מרכז מפלגת העבודה, שנתכנס לד־יון מדיני בת"א.

שר החוץ יגאל אלון, שהשמיע את נאומו הראשון לאחר כשלון השיחות, אמר כי „לז'נבה עוד ניתכנו עלילות, אבל בלי הכנה מוקדמת ובלי לדעת מראש מה הם הסיכויים, ייתכן וצ־פויה שם מפולת חמורה יותר".

בנאומו גילה ראש הממשלה, כי תוך תהליך המו"מ נשאלה ישראל, אם תהיה נכונה לפתוח במו"מ על שלום עם סוריה, לאחר שהגיע להסד־ר ביניים עם מצרים. „תשובתנו היתה חיובית, ויש לי יסוד להניח, שתשובתנו זו ידועה גם למצרים וגם לסוריה, ועוד לפני שהמו"מ עלה על שרטון", אמר מר רבין.

משרד החוץ האמריקאי:
רצח פייסל — אבידה גדולה לארצות הברית

וואשינגטון יום ג' — משרד החוץ האמריקאי אמר היום כי רצח המלך פייסל עלול לפגוע קשות במטרה של ארה"ב במזה"ת.

דובר אמריקאי ציין שפייסל תמך ב־מאמצי שר החוץ הנרי קיסינג'ר לנסות ולהחזיר על כנו את השלום במזה"ת.

הדובר הוסיף ואמר שלא ברור עדיין אם הרצח היה חלק מקשר נגד השל־טון בערב הסעודית.

הנשיא פורד הביע „צער עמוק" נוכח מותו של המלך פייסל, שאותו תיאר כ„ידיד קרוב של ארה"ב".

שר החוץ הנרי קיסינג'ר נפגש עם הנשיא פורד, כדי לדון עמו על הש־לכות הרצח.

מקהיר נמסר שהנשיא סאדאת יעמוד בראש המשלחת המצרית שתצא לערב הסעודית ביום ד' כדי להשתתף בהלוו־יתו של פייסל.

כל הארצות הערביות הכריזו ימי אבל על מות פייסל.

מקור רשמי בירושלים ציין כי רצח המלך פייסל אינו אלא „שיטה מצע־רת וראייה לנוהגי של הערבים להביא לשינוי השלטון".

רצח זה מהווה תזכורת המעידה על חוסר היציבות של משטרים ערביים, הוסיף ואמר המקור.

המקור ציין שאם יתפוס את ה־שלטון בערב הסעודית משטר שמאלני, יש לצפות לשינויים מסוכנים במאזן הכוחות במזה"ת.

דאגה בבריטניה וצרפת

ממשלת בריטניה הביעה היום רש־מית את צערה העמוק בעקבות רציחתו של המלך פייסל.

הידיעה על רציחתו נתקבלה בדאגה עמוקה בחוגים המקורבים לממשלה ב־ריטניה.

פקידים של ממשלת צרפת הביעו דאגה שמא יגביר מותו של המלך פיי־סל, בעקבות התמוטטות שליחות הש־לום של קיסינג'ר במידה מסוכנת את המתיחות במזה"ת.

בידיעות ששודרו בתחנות שידור צ־רפתיות נאמר, כי הצבא הסעודי הו־עמד במצב כוננות, והמשמר המל־כותי הלבן כיתר את ארמון המלך בטנקים.

הידיעה שהועברה כמיבזק ע"י סו־כנויות הידיעות בבניין הבורסה בפא־ריס, גרמה לירידת מניות הנפט ו־לעליית מחירי הזהב.

השגריר דיניץ: פייסל רצה בהשמדת ישראל

שגריר ישראל בארה"ב שמחה די־ניץ, אמר היום, כי פייסל הלך מהע־ולם... היה רצה בהשמדת ישראל. הוא אמר בראיון ברשת הטלביזיה סי.בי.אס., כי "פייסל לא היה איש שלום. הוא היה אדם שקרא לג'יהאד, מלחמת קודש".

✝ ממשלת אוסטראליה הודיעה ל־ארצות ערביות כי אין היא בהתנגדה שהארגון לשיחרור פלשתין יביע את דעותיו באוסטראליה.

✝ מצרים פתחה במבצע פוליטי גדול" ברחבי העולם כדי להסביר את עמדתה בתום שליחות השלום של שר החוץ האמריקאי, הנרי קיסינג'ר.

זעזוע בעולם הפיננסי

לונדון יום ג' — רציחתו של המלך של ערב הסעודית גרמה היום להשפעות ניכרות ב־עולם הפיננסי, השער של הדולר ירד בשווקי המטבע ברבע שנה־ שמה הירידה.

יציבותה של סעודיה היא בעלת ה־שיבות מרכזית לכלכלה העולמית, מ־פני שהיא יצואנית הנפט הגדולה ש־בעולם וצברה סכומי עתק מאז הגדלו מחירי הנפט פי 5.

עתודות המטבע של סעודיה עומדות במקום הרביעי בעולם עם 14 מיליארד דולר, אחרי אלה של ארה"ב, ומערב גרמניה.

יבה זו יעקבו בבקאים ואנשי פי־נים מקרוב אחר תגובתה של סעו־ דיה על הלם הרציחה, כדי לראות אם כבר ישפיע על השקעת צרפי ה־פים בעולם המערבי.

בתעשיית הנפט הובע חשש, כי עם מותו של המלך פייסל סולק גורם מרכזי למען מתינות בתוך ארגון מיד לאחר מותו של המלך פייסל נרשמה ירידה תלולה בשערו של ה־דולר, אשר החל מתאושש בשבוע שעבר.

אופ"ק פותח בדיונים על מחירי הנפט מומחים של ארגון אופ"ק פתחו היום בשיחות על מחירי הנפט, בלי תגובה מיידית על מותו של המלך פייסל.

דובר של הארגון של הארצות המ־ייצאות נפט אמר, זהו רק כנס של מומחים טכניים.

בציגים של 13 המדינות החברות ב־אופ"ק אמרו, כי הם באו לוינה כדי לדון איך להפסיק את הקשר המסור־תי בין הנפט לבין הדולר, כדי לשמור על הערך של הכנסות הנפט שלהם.

ויכוח קולני מצרי—סורי

קהיר, יום ג' — בוועידת שרי החוץ הערביים, המתכנסת כאן, אירע הפוקר ההתנגשות בין מצרים ל־סוריה על רקע שליחותו של הנרי קיסינג'ר.

מקורות דיפלומטיים ערביים אמרו כי בכנס פרץ ויכוח קולני בין איס־מעיל פאהמי, שר החוץ המצרי ד' עבדל חאלים חאדם, שר החוץ הסור־רי, לאחר שהשר הסורי מתח ביקורת על מצרים בקשר עם נכונותה לתמוך במדיניות השלבים של קיסינג'ר.

פרוק קאדומי, נציג אש"פ, השתתף בוויכוח הסוער, ציינו המקורות.

המקורות אמרו כי בחוגי ממשלה מצרים נוצר הרושם שסוריה ואש"פ הקימו ציר המכוון נגד מצריים וזאת בגלל העובדה שקאהיר מאמינה ב־יכולתה של ארה"ב לשים קץ לקפאון המזרח תיכוני.

עוד אמרו המקורות כי בפגישה שנמשכה שעתיים בין הנשיא אנואר סאדאת ומנהיג אש"פ סאלח חלף, הידוע גם כאבו עייאד, נידונו היחסים הרעועים המצרים—פלשתינאים.

בס"ד

שבכל דור ודור עומדים עלינו – והקב"ה מצילנו מידם!

בימי מצוקה ומועקה העוברים עלינו כעת בארצנו הקדושה, ימים של רפיון ידים ונפילת־רוח, מצאנו לנו למצוות השעה לצאת ולפנות בקריאה גדולה ונאמנה לעם ה' השוכן בציון ולהמוני בית־ישראל בכל מקומות מושבותיהם: חזקו ואמצו אל תיראו ואל תערצו, בטחו בה' בכל עת, כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב, וכימי צאתנו ממצרים יראנו נפלאות.

בשעה זו העיקר הוא ההתחזקות באמונה בה' ובבטחון בישועתו כי קרובה לבוא, כל אחד לפי ערכו ולפי מדרגתו יעמיק וירחיב את שרשי אמונתו, כמו שמצינו אצל דוד המלך ע"ה בשעה ש"סרה נפש העם" אז "ויתחזק דוד בה' אלוקיו", ומעוצם ההתחזקות בה' וקבלה בלב כי ה' הוא האלקים נפתחים מעייני ישועה.

לכן איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמרו חזק באמונת ה' ובטח עליו ויקבע בלבו אמונת אמת בי"ג עקרי האמונה, כי מהם תוצאות חיים לשמירת כל התורה כולה ולקיום מצוותיה ואז יקויים בנו "אלקים לנו מחסה ועוז עזרה בצרות נמצא מאד. על כן לא נירא בהמיר ארץ וגו'". "ה' צב' עמנו משגב לנו אלקי יעקב סלה".

וכבר אמרו חז"ל: בזכות האמונה נגאלו אבותינו במצרים ובזכות האמונה הם עתידים להיגאל, ומי שגאלנו וגאל את אבותינו ממצרים הוא יגאלנו במהרה גאולת עולמים, ונזכה לאכול מן הזבחים ומן הפסחים, שמחים בבנין עירו וששים בעבודתו.

יע"ז באעה"ק בחודש ניסן תשל"ה

מועצת גדולי התורה
בארץ ישראל

ארצות־הברית תעשה מאמץ עליון למניעת מלחמה במזרח־התיכון

וואשינגטון יום ג' — שר החוץ ה־אמריקני הנרי קיסינג'ר הבהיר היום כי ארה"ב תעשה מאמץ עליון בחודשים הקרובים, כדי למנוע פרוץ מעשי איבה במזה"ת.

בהופיעו בפני ועדת בית הנבחרים ליחסים בינלאומיים אמר קיסינג'ר כי אין בדעת ארה"ב להטיל את האשמה על ישראל או על מצרים. הוא קרא לחוקקים לרכז את תשומת ליבם ל־צרכי העתיד ולא לעסוק בניתוח של העבר.

בהופיעו בפני ועדת הסנ"ט קיסינ־גר על הוכרת המצב במזה"ת והזכיר את רצח המלך פייסל.

שר החוץ הוסיף ואמר כי הוא בצ־דיק לצייר תמונה מפורטת של המצב במזרח תיכוני בדלתיים סגורות, בגלל האופי העדין של הנושא, שכה שב־הגיע ערב התכנסו בקהיר לדון בצע־דים הבאים. הועדה אישרה ב־36 קו־לות נגד 6 — את הצעתו של קיסינגר שלא לקיים דיון פומבי.

אבן הנגף, אמר קיסינג'ר היא „ה־בעיה של מציאות האיזון, כשמצד אחד מדובר על עמדות מוחשיות על פני הקרקע (שיש להן השלכות לגבי בט־חונה של ישראל) ומולן הבטחות לעתיד".

על דאגר קיסינג'ר כי אין כל אפש־רות להמשיך בגישה של שלבים, לפחות לא באותה צורה.

בכחוא רומז להשתתפות אפשרית של ברה"מ, אמר שר החוץ כי צהה יש להניח שמדינות אחרות יגלו פע־לות גדולה יותר והשיחות יקבלו כפתה אופי רב צדדי יותר.

קיסינג'ר, שנפגש לאחר מכן עם עיתונאים, סירב שוב להטיל את ה־אשמה על צד כלשהו ובמיוחד על יש־ראל. בקשר עם כשלון מאמציו ה־מזרח תיכוניים.

הוא אמר כי הערכה החדשה של מדיניות ארה"ב, עליה הודיע הנשיא פורד ביום ב' מרוהה, לחתור להשג־גת שלום באיזור. „אין מקום להאש־מות ישראליות" הוסיף וציין שר ה־חוץ.

כשנשאל אם תצמצם ארה"ב את ה־סיוע לישראל, השיב קיסינג'ר „איש לא דיבר על קיצוצים ניכרים בסיוע לישראל".

דובר משרד החוץ אמר היום כי קי־סינג'ר והנשיא פורד החליטו להחזיר את השגריר ... ממצרים ולהכיר על כשלון שיחו־תיו עם ישראל ומצרים.

אנדרסון הגב על ידיעות, לפיהן כללה האגרת דברי שבח לנשיא מצ־רים אנואר סאדאת, שתואר כאדם ע־היה מוכן לפשרה, אך לא אמרה דבר בקשר עם עמדתה של ישראל.

הכתבים שאלו את אנדרסון אם מת־כוון קיסינג'ר לרמוז שישראל לא הי־תה מוכנה לפשרה. הוא השיב „אין כוונה להטיל אשמה על אחד מבין הצדדים". (יופי"צ).

נוה שמחה · מעון הורים

"NEVEH SIMCHA" • THE LUXURY RESIDENCE FOR SENIOR CITIZENS • JERUSALEM

KIRYAT MATTERSDORF – TELEPHONE 52 53 26 טלפון – ירושלים – קרית מטרסדורף

פנסיונרים

המעוניינים להבטיח לעצמם

חיים נעימים ושלווים ברמה גבוהה, באויר ובאווירה ירושלמית

מוזמנים בימי חול המועד

לסיורים מודרכים

בדירות המעון ההולכות ונשלמות
ברח' הרב סורוצקין, קרית מטרסדורף
בין השעות 10.00—12.00 לפנה"צ.

פרטים מלאים במשרד המעון
כל יום בין השעות 16.00—19.00 אחה"צ,
ביום ג' גם בין 10.00—12.00 לפנה"צ,
רח' פנים מאירות 15, טלפון 525326. — קוי אוטובוסים: 1, 7.

תנאים מיוחדים לעולים חדשים

בברכת חג כשר ושמח

הנהלת המעון

יצאה לאור מחדש
במהדורה מתוקנת ומחודשת

הספר „דברי דוד"
לאדמו"ר הרה"ק ר' דוד משה מטשורטקוב זצוק"ל

וקונטרס „עטרת ישראל"
המכיל "התורות" הראשונות
של בנו האדמו"ר הרה"ק ר' ישראל מטשורטקוב זצוק"ל

אצל שפיגל סלנט 12 ירושלים.
ובחנויות לספרי קודש.

פטיפונים רשמי קול
מערכות סטריאופוניות
לפני עתקנה לרפאלי פנת ר' עקיבא 93 ב"ב
לכל לקוחותינו
חג כשר ושמח

בהזדמנות
חצי חנם
קבלנו מפות טרלין 1.60×2.00
שמתאימים גם לכיסוי מיטה
המחיר — 47.— בלבד
„קורי" מלכי ישראל 19 ירושלים

בית ספר למהיגה „תבור"
לימוד נהיגה
ברכב פרטי ובמשאית
רח' רבי טרפון 4
(פינת רבי עקיבא) בני ברק
טלפון 784733 בערב 740011

בבני ברק
להשכיר דירת 3½ חדרים מהודרת כולל תנור אפיה מכונת כביסה ופריג'ידר וכו'. בדבר פרטים לפנות טל. 03-790201

מחפש בן תורה
למדן המעוניין לשקוד במשך כל היום בחברותא בלימוד וכתיבת הערות בש"ס
פרנסה בכבוד מובטחת.
לפנות בכתב:
ישיבה „אהל יעקב"
בני ברק רח' הלפרן 14
עבור ר. הלפרן

מוסדות ויזניץ
בני ברק

לכל תומכינו, ידידינו ואוהדינו
די בכל אתר ואתר
לכל אחינו בני ישראל
בארה"ק ובתפוצות
בברכת חג כשר ושמח
וגאולה שלמה
ההנהלה

בית חינוך חרדי לבנות
בית מלכה

שע"י חסידי בעלזא בעיה"ק ירושלים תובב"א

המשרד: הזית 14, הבי"ס: רחוב נחמיה 3 ת. ד. 6128 טלפון 287870, 222336

לקראת חג הפסח הבא עלינו ועכ"י לטובה אנו מתכבדים להביע
ברכת המועדים לחג כשר ושמח לכל בית ישראל באשר הם

ברגשי עונג וסיפוק רב נעים לנו להודיע לקהל החרדי על ההישגים המרשימים וההצלחה המפתיעה בעבוה"ק כבר בראשית דרכנו עם יסוד בית חינוך, ברמת לימודים גבוהה בכל מקצועות היהדות וההכללית תוך חינוך בנות ישראל כשרות ליראת שמים טהורה, לטעם הליכות ומוסר המידות, צניעות ואהבת תוה"ק בדרכי החסידות הסלולה של רבוה"ק זי"ע ועכי"א.

יחד עם זאת עומד בית החינוך תחת פיקוחם והדרכתם של ועדת חינוך מיוחדת מורכבת מת"ח וחסידים ומחנכים מעולים ובביצוען של צוות מובחר של מורות ומגבת מקצועיות שכל יעודן הוא לחנך דורות ישרים לחיי תורה מקורים ללא שום פשרות ווויתורים בנות ישראל סבא.

גולת הכותרת של פעילותנו הפוריה הוא מפעל עריכת ספרי־לימוד והוצאתם לאור בצורה מרהיבת עין ומעוררת כבוד ויכלתם להתמודד עם כלל ספרי הלימוד המקובלים בארץ — באשר בהם באו על תיקונם כל המגרעות מבחינה חרדית ופדגוגית כאחד, מלבד תוכנם המאלף המעצב נפש החניכה, אפיה ואורח חייה בעתיד.

מעודדים ומחושלים מהצלחה מזהירה זו נגשים אנו בע"ה במשנה מרץ להוספת נדבכים נוספים 1) כיתת־גן לפעוטות, 2) כיתה ב' — כבר בשנה"ל תשל"ו המתחלת בר"ח אלול תשל"ה הבעל"ט.

לשם כך מתקיימת הרשמה מחודשת לקבלת תלמידות נוספות הן בכיתות הקיימות והן אלה שתיפתחנה בע"ה לקראת שנת הלימודים החדשה.

כיתה גן לפעוטות גילאות	2½—3½
כיתה־גן לילדות גילאות	3½—5
כיתה־גן הובה גילאות	5—6
כיתה א' גילאות	6—7
כיתה ב' גילאות	7—8

ההרשמה מתקיים בע"ה כל יום בשעה 4.30—6.30 אחה"צ בביה"ס רח' נחמיה 3 י"ב
בערבי שבת וחג וכן בימי החוה"מ לא תתקיים ההרשמה

כן מתקבלות תלמידות לגן ולכיתה א' שתשתלבנה בלמודים של שנת הלמודים הנוכחית (תשל"ה) מיד אחרי חג הפסח. כדי לאפשר השתלבותן של תלמידות חדשות במסגרתנו היענה עזרה מיוחדת להקלת ההשלמה החומר החסר.

— שרות הסעה מיוחדת הלוך וחזור לתלמידות מכל חלקי העיר —

בברכת המועדים ההנהלה

מרכז נשי אגודת ישראל באר"י
הוועד למען הילד העולה — ועד הבנין

הרינו להודות לכל חברותנו, ידידותנו וידידנו בחוץ לארץ על תרומותיהם הנכבדות שאפשרו לנו בעזה"י לחלק פנקסי תלושים לקנות מצרכים שונים לחג הפסח הבעל"ט (קמחא דפסחא ומתן בסתר) בסכומים ניכרים.

כמובן אנו מודים למשרדנו וסניפנו בירושלים, בני ברק ובמיוחד תל אביב, עבור עבודתם הנפלאה לבצוע המבצע המוצלח בזמנו.

ישלח ה' ברכה מציון לכל העושים והמעשים שעזרונו למפעל חשוב זה ויזכו עוד רבות בשנים לפעול למען הכלל והפרט.

בברכת חג כשר ושמח
בשם ההנהלה
חנה אפרתי — אורדנטליך.

מוסדות חסידי קאמרנא – בני ברק
בנשיאות כ"ק מרן רבי מנחם מאניש סאפרין שליט"א האדמו"ר מקאמרנא

ברכה לראש משביר

הנהלת המוסדות וכראשם ראש הישיבה ומנהלה הרב הגאון רבי יצחק שלמה סאפרין שליט"א, מגישים בזה כוס של ברכה, להוד כ"ק הרב הצדיק, פאר מקדושים, מגזע אראלים ותרשישים

מרן מנחם מאניש סאפרין שליט"א
האדמו"ר מקאמרנא

ולבנו החביב, ברא כרעה דאבוה, צנמ"ס, בנש"ק

הה"ג מו"ה צבי אלעזר סאפרין שליט"א
לרגל התעטרו בסמיכת חכמים בכתר הוראה
ינחהו ה' במעגלי צדק, להפיץ מעינותיו חוצה, ולהורות לעם ד' דעת ותבונה, ונזכה אבוה"ק מסייעתו.

הנהלת המוסדות

מועדים לשמחה
לכל בית ישראל

"גן"
חברה קבלנית לבנין והשקעות בע"מ
פתח תקוה, רח' חיים עוזר 20 ת.ד. 85, טלפון 918091-2-3

סלון נאה:
בסלון נאה תוכלו לרכוש בתשלומים
במחירים נוחים מקררים מתוצרת פרידמן
✶ מכונות כביסה ✶ תנורי אפיה וכיריים
✶ מכונות תפירה ✶ ראדיאטורים ✶ מערבלים
— שרות אדיב ונאמן —
רחוב ר' עקיבא 115, בני ברק, טל. 792878.
לכל לקוחותינו חג כשר ושמח
להתראות

ישיבת „קדושת ציון"
בנשיאות: כ"ק אדמו"ר שליט"א מבאבוב
ישיבת בחורים • ישיבה קטנה • תלמוד תורה • פנימיה
קרית באבוב בת־ים, טלפון 868514 ת. ד. 204

הננו שמחים להודיע כי לקראת תחילת זמן הקיץ הבעל"ט פתח אי"ה כתה חדשה מכינה לישיבה קטנה לגילאי 12—13 בבנייני הישיבה המפוארים והמרווחים שבקרית באבוב

הזדמנות מיוחדת להלמידים צעירים המבקשים לקנות תורה ודעת באוירה רוחנית טהורה. ע"י כחות הוראה מפורסמים ומעולים במקום שקט ונוח.

כ"כ יש באפשרות לקבל תלמידים לכתות הקיימות, (ישיבה קטנה, ישיבה גדולה).

בדבר פרטים הרשמה אפשר לפנות כדלהלן:
במשרדי הישיבה בקרית באבוב.
הרב יהושע צוקרמן שליט"א שדרות אבני חן 4 בני ברק, ראש הישיבה
ר' יצחק לנגום רח' אלישע 32 בני ברק.
ר' דוד יהושע רוזנברג רח' פנים מאירות 4 ירושלים.
לטלפון 23 49 37 בירושלים.
זמן הלימודים יחול אי"ה ביום א' כ"ח ניסן הבעל"ט.
בברכת חג כשר ושמח
הנהלת הישיבה

א. סיני
בני ברק רח' עקיבא 19 טל. 788216

להשיג אצלנו מכונות בביס המכל הסוגים
מקררים, "פילקו", "אמקור", "פרידמן", "קור עוז" וכו'
תנורים "בלרס", "סוף", "רנקו", "אוזיר", "יפאר"
מכונות תפירה "מרדיקס"

✶ מחירים נוחים ✶ שרות אדיב ✶

בברכת חג שמח וכשר
ולהתראות

הודעה
במוצש"ק ב' דחוהמ"פ י"ז ניסן תשל"ה יתקיים אי"ה בישיבת "תפארת ציון" רח' ירושלים 39, בני ברק
כינוס
בשעה 8 בערב
שיחה מוסרית
ע"י הרב הגאון ר' חיים זייציק שליט"א
ראש ישיבה כלל „אור הרש" בירושלים
שוחרי ספר ובני תורה מוזמנים והמבקשים להופיע בשעה הקבועה
הועד

הננו בזה להודיע כי אי"ה אי"ה במוצש"ק חול המועד הפסח בשעה 8 בערב תתקיים בישיבת קמניץ

שיחה מוסרית

ע"י מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ שליט"א ראש ישיבת מיר.

هكذا من الأصل

מכון העלה

הד היום

„כבימי צאתך ממצרים אראנו נפלאות"

מה זה הפסח המתקרב ובא עלינו לטובה השנה, עשוי להמציא אותנו בין המסגרת המסורתית, המבוקה מבית ומשפחה, שמפקדה אותנו בדורשים האהובים. יש בו במובן זה כדי לגנוב בנו מחדש את התקוה האמיתית בגאולה העתידה לבוא, גאולה עולמים שתמציא אותנו מן העיט ומן שערי המוצאה שלוחמים אנו שוקעים.

חג זה שבו אנו רואים את עצמנו כאילו יצאנו ממצרים היום הזה, הוא מקור לא אכזב של אמונה עירנית בייעוד ההיסטורי שנושא עמו עם ישראל, כאן הוציאנו ה' מבית עבדים. כאשר נבוא הערב אל שולחן הסדר בבני הורינו, נספר ביציאת מצרים, בשבר להעיד ולהבין, שמהלכים ההיסטוריים הגדולים שהאומה הישראלית עברה אותם, הם נצלים יותר כמה שיכול הלב להבין [illegible]

[illegible]

„ויכבד ה' את לב פרעה"

ההיסטוריה חוזרת על עצמה

הרב מנחם פרוש

[illegible]

„ויכבד ה' את לב פרעה,

ויכבד ה' את לב כאראת.

[illegible]

הסתדרות אגודת ישראל בארץ ישראל

סניף בני ברק

בית ניסן תשל"ה.

במוצאי קודש חול המועד פסח בשעה 5.00 אחה"צ יתקיימו איה

מסיבות סעודה שלישית

בבית הכנסת הגדול של קרית אגודת ישראל בהשתתפות:

הרב הגאון רבי **נתן גשטטנר** שליט"א

אב"ד דקרית אגודה"י

הר' **שמעון סירוקה** הי"ו

סגן ראש העיר

בבית הכנסת של שכון ותיקי אגודת ישראל רח' עזרא 32 בהשתתפות:

הרב **אברהם חיים הרשקוביץ** הי"ו

יו"ר הנהלת הסניף

הרה"ג ר' **דוד רבינוביץ** שליט"א

ראש ישיבת באיאלא

מכתב ב' של כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש לקראת חג הפסח תשל"ה

(תרגום חפשי)

ב"ה, י"א ניסן התשל"ה

ברוקלין נ. י.

אל בני ובנות ישראל

בכל מקום שהם

ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בהמשך למכתב בראש חודש ניסן, שבו ביחוד הצבין של „וכן חרותנו" במשמעותו הכפולה: הירות בני ישראל ותורת השכינה, כביכול, כפי שהדבר מבואר בספרים ובאמרי חז"ל רבים, שהרי כשגלו ישראל שכינה עמהם [illegible]

[illegible]

— ‡ —

כך גם בקשר לחג הסמכות, שמיני עצרת ושמחת תורה, זמן שמחתנו, אשר כמשמעות, כפי שהוסבר השמחה הכפולה: שמחת בני ישראל [illegible]

[illegible]

— ‡ —

וכמו שזה בקודם של תודה וגמילות חסדים, כאמור, כך גם בצד של עבודה — זו תפילה.

[illegible]

— ‡ —

[illegible]

בכבוד ובברכת חג הפסח כשר ושמח

מנחם שניאורסאהן

הצעת חוק נגד החרם הערבי

[illegible]

תושלם מערכת קשר לאזעקת עזרה לתאונות

[illegible]

בריטניה מתכננת נשק פלסטי

[illegible]

היפ"ע „מאורות"

גליון חג הפסח

הוכן רוחני עשיר

כיצד להגיע לחרוב אמת

להשיג בירושלים טל. 531166

בבני ברק [illegible]

או טל. 788529

הסתדרות אגודת ישראל בארץ־ישראל

המרכז הארצי — מסיבות „עצרות חג — מחלקת הארגון

בני ברק

במוצש"ק ב' דחוה"מ, בשעה 8, בבית הכנסת הגדול ר. עקיבא, תתקיים איה

מסיבת חג מרכזית

דברים בענייני היומא:

הגאון ר' **גדליה הרץ** שליט"א — ראש ישיבת חדושי הרי"ם

הרב **מנחם פרוש** הי"ו — חבר כנסת

על ענייני השעה:

ר' **שלמה יעקב גרוס** הי"ו

דברי פתיחה:

הרב **אברהם הרשקוביץ** הי"ו, יו"ר אגודת ישראל בבני־ברק

ר' **משה אירנשטיין** הי"ו, סגן יו"ר אגודת ישראל בבני־ברק

מסיבת חג

דברים בענייני דיומא:

הרב הגאון ר' **נתן גשטטנר** שליט"א רב השכונה

הנחה:

ר' **שמעון סירוקה** הי"ו סגן ראש העיר

טבריה

ביום ראשון ג' דחוה"מ, בשעה 6 בערב, בביהכ"נ אגודת ישראל שכון ד' תתקיים איה

מסיבת חג

בהשתתפות:

ר' **יוסף כהן** הי"ו סגן ראש העיר

הרב **בונים ורנר** שליט"א, ראש כולל רבבעה"נ

חיפה

ביום ראשון ג' דחוה"מ, בשעה 6 בערב בבית הכנסת [illegible] תתקיים איה

מסיבת חג

בהשתתפות: הרב **חיים תהילה** הי"ו

הרב **יוסף מנציק** הי"ו

ביום ראשון ג' דחוה"מ, בשעה 7.30 בערב, בבית הכנסת [illegible] בלוק 208 תתקיים איה

מסיבת חג

בהשתתפות: הרב **חיים רוטמן** הי"ו

הרב **חיים תהילה** הי"ו

ביום שני, ד' דחוה"מ, בשעה 5 בערב, [illegible] תתקיים איה

מסיבת חג

בהשתתפות: הרב **חיים תהילה** הי"ו

הרב **שמעון אוחנה** הי"ו

הרב **יוסף מנציק** הי"ו

חדרה

ביום שביעי של פסח, בבית [illegible] תתקיים איה

מסיבת נעילת החג

בהשתתפות: הרה"ג ר' **יצחק פוקס** שליט"א, ראש הכולל

הרב **שמואל הירשפרונג** הי"ו, סגן יו"ר המועצה הדתית

מגדל־העמק

במוצש"ק החוה"מ, בשעה 7.30, בסניף אגודת ישראל תתקיים איה

מסיבת חג

בהשתתפות: רבנים מקומיים שליט"א

הנחה: הרב **אברהם מנחם** הי"ו, מזכיר הסניף

עפולה

ביום ראשון ג' דחוה"מ, בשעה 6 בערב, בביהכנ"ס הגדול עולי בבל עפולה עילית תתקיים איה

מסיבת חג

בהשתתפות: רבני המקום שליט"א

ר' **אשר גבאי** הי"ו, מזכיר הסניף

ראש העין

ביום ראשון ג' דחוה"מ, בשעה 6 בערב, בבית יעקב שכון ד' תתקיים איה

מסיבת חג

בהשתתפות: הרב **יעקב מזרחי** הי"ו, יו"ר המחלקה לעדות המזרח

הנחה: ר' **יוסף מלמד** הי"ו, ראש המועצה המקומית

יבנה

ביום ראשון ג' דחוה"מ, בשעה 6 בערב, בבית הכנסת [illegible] תתקיים איה

מסיבת חג

בהשתתפות: הרב **ישראל גרינבוים** הי"ו

הרב **יוסף מזרחי** הי"ו

גדרה

ביום שני ד' דחוה"מ, בשעה 7 בערב, בבית הכנסת [illegible] תתקיים איה

מסיבת חג

בהשתתפות: הרב **יעקב מזרחי** הי"ו, יו"ר המחלקה לעדות המזרח

נשר **שלום עקיבא** הי"ו

ניהול: הרב **יחיא חנניא** הי"ו מזכיר הסניף

גן יבנה

ביום ראשון ג' דחוה"מ, בשעה 6 בערב, במשרדי הסניף תתקיים איה

מסיבת חג

בהשתתפות: הרב **חנניא יחיא** הי"ו

ר' **חיים לוי** הי"ו, חבר המועצה המקומית

הנחה: ר' **אברהם כהן** הי"ו מזכיר הסניף

קרית אתא

ביום ראשון ג' דחוה"מ, בשעה 7 בערב, בביהכ"נ [illegible] תתקיים איה

כנס בני תורה

בהשתתפות: הרה"ג ר' **יעקב גלינסקי** שליט"א, ראש ישיבת חדרה

דברי פתיחה: ר' **אברהם הופמן** הי"ו, מזכיר הסניף

צפת

ביום שני ד' דחוה"מ, בשעה 7.30 בערב בבית הכנסת אגודת ישראל תתקיים איה

מסיבת חג

אשקלון

ביום שני ד' דחוה"מ, בשעה 6 בערב, בביהכ"נ [illegible] תתקיים איה

מסיבת חג

בהשתתפות: רבני וגדולי התורה שליט"א

הנחה: הרב **משה מויטו** הי"ו, מזכיר הסניף

רמת השרון

במוצש"ק חול המועד פסח, בבית הכנסת [illegible] תתקיים איה

מסיבת חג

בהשתתפות: ר' **שלום פטל** הי"ו

במוצש"ק חול המועד פסח, בבית הכנסת [illegible] תתקיים איה

מסיבת חג

בהשתתפות: הרב **חיים פורטל** שליט"א

במוצש"ק חול המועד פסח, בבית הכנסת [illegible] תתקיים איה

מסיבת חג

בהשתתפות: הרב **מועלם** שליט"א

החזן **ניסים בדנני** הי"ו

במוצש"ק ב' דחול המועד פסח, בבית הכנסת [illegible] תתקיים איה

מסיבת חג

בהשתתפות: הרב **שלום חשמא** שליט"א

ביום שני ד' דחוה"מ, בשעה 7 בערב, בבית הכנסת [illegible] תתקיים איה

מסיבת חג

בהשתתפות: הרב **חיים דרעי** שליט"א

החזן **דוד דרעי** הי"ו

בית שמש

ביו"ט ראשון של חג הפסח בשעה 3.30 בבית הכנסת של אגודת ישראל תתקיים איה

עצרת חג

בהשתתפות: הרב **חיים דרעי** שליט"א

ראש כולל בנתניה

ביום שביעי של פסח, בשעה 3.30 בבית הכנסת של אגודת ישראל תתקיים איה

דרשה בענייני החג

ע"י הרב **חיים דרעי** שליט"א, ראש כולל בנתניה

ביום שביעי של פסח, בשעה 4, באולם [illegible] תתקיים איה

מסיבת חג

בהשתתפות: הרב **חיים דרעי** שליט"א, ראש כולל בנתניה

הנחה: ר' **מאיר אמקיאס** הי"ו, מזכיר אגודת ישראל

אשדוד

במוצש"ק ב' דחוה"מ, בשעה 7.30 באולם [illegible] תתקיים איה

מסיבת חג

בהשתתפות: רבנים מהעיר שליט"א

הנחה: ר' **מיכאל ליבוביץ** הי"ו

מרכז החנוך העצמאי בא"י

בית אולפנא להכשרת מורים חזון יחזקאל

צעיר בן־תורה

✱ אם אתה שואף לעתיד רב סיפוק

✱ אם רצונך ללמוד תורה על מנת ללמד

אנו מציעים לך אתגר רוחני

השתלמות תלת־שנתית באוירה ישיבתית גבוהה
בהדרכת רמ"ים מצויינים וחבר מורים יראי שמים
ואנשי מקצוע — בתנאי פנימיה מצויינים,
רחוק משאון הכרך כשאתה משוחרר מכל דאגה,
מובטח לך סיפוק רוחני גדול, ופרנסה מכובדת.
דחייה משרות צבאי ועבודת הוראה מעניינת בתנאי ספר

פרטים והרשמה: מרכז החנוך העצמאי רח' דוד ילין 28 ירושלים
בית אולפנא למורים, חזון יחזקאל, מרכז אלומה

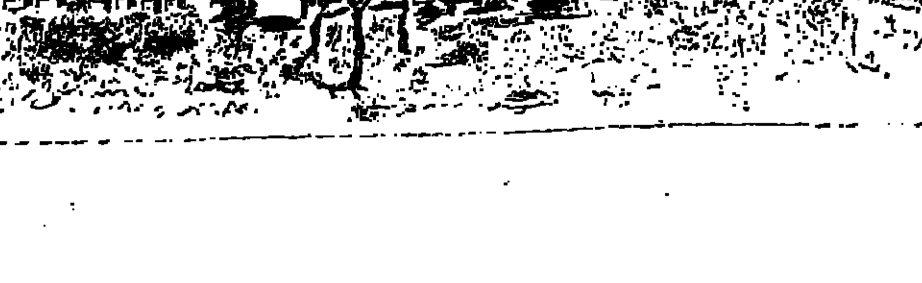

קמח תפוחי אדמה לפסח

(המשך מעמוד ה׳)

לדיה הכשרות והמבשלת אגב' כ־להז לתנ אפה הכשרים, צ״ב שעברתי לבקשתי נפי הנשבע גם בקיץ סטודנטאלי. שבסם באת השאלה בפני הגאונים צ״ל, צישים כעת קמח בכיל לצורך הפסח, וסומכין על בעל לבושי מרדכי צ״ל שהתיר להם, וגם בהגיתנו עד־ שים קמח כזה לפסח בעיר אותה, ואצ״ב נין זה היה תפס הפסם צורה.

ההגבלה של השימוש בקמח תפו״א רק לגבי ילדים, הורשמה איפוא מ־ תשל״ג ואילך, וכפי שנמסר בוסלה ההגבלה לאחר שהובטחה השגחה מ־ עולה, שהיא מן התנאים למתן ההיתר על ידי הפוסקים האחרונים בב״ל.

במדריך הכשרות בין המצרכים הכ־ כשרים לפסח כדלהלן: „קמח תפוחי אדמה תוצרת מקומית, מיבול תשל״ב (להבטחת שאלת השמיטה), ייצור ב־ השגחה מיוחדת לחג הפסח המופרש תרומ״ח".

כן גם החשש העיקרי של רבנו „קמא הפתח בזה מסחר גדול ויסכרו בחנות לכל אשר יבוא ידו, שכן במקרה זה אשר התיה הב״ל מיכר אותו בעצמו במדה קטנה, יכל שאפצם הנותם ומצויין מיון שהוא לבה תפוחי אדמה ועפ״י בדבר אותו רק לבני יראי ה׳ חושבי שמו, שאין אוכלים מאכלי המה מחוגה, כידוע, אי״כ בודאי שאין איש השם, ובודאי המציה האמה לעשות שר צב היות כזה, שלא יצא מכשול מחת ידי, והוא התר הדברים „וכלאו כי שום אדם לא יסמוך עלי, כי איני דר סבבא, ע״כ לא באתי להורות לאמ־ יס, ולא היה אלא הוראה שעה וב־ יפן הנ״ל, כבבואר בסבפים הנ״ל.

הר״ד שפירא לא נמנה על תלמידי ״צרות הנבואה״, ולכן יכול היה להביע דעתו להיתר בצירה נמרצת כיותר בספרו „אפיקתא דביניא״. הוא ותה ברבי״ התרי״א, שהביא בספרי ״דברי יוסף דבתי ראבין „וכיהו אינו וב לעשות פרפי״ בקמח מצה אפויה, שלא יעשו גם מקמח, וכתב הוא אסור, זהו כפני זה, אולם לדעתו פשיו תפוחי אדמה לא הר בכלל ערות יגזרהם התרי רוב מאכלנו ב־ כי הם בין בעינם בין באופן מלא־ והר, ובאין לנו כח להוסיף על הגזי־ ה, הרי על עיקר גזירת קטניות תמה מפרי חדש, ולא נתה דעתו עד שכבא יזה ספק, והבו דלא לוסיף עלה! צ״ב דכתב החיי״אדם כלל קכ״ז ס״א אסור הכל כל מיני קטניות מפני מצות, שכיון שביניהם, וגם עד צב־ ״ר בכמה מקומות עושים מהם קמח, מה דומה לה׳ מינים ואסרו כשם בותר כני ע״פ מבמע לבדד של הר־ ויה הוא דכל מה שעושים מהם קמח ה׳ מינים ישנו בכלל הגזירה מפני מצות, ואי״כ לכאורה הרי בהפחור דבה דעושין מהם קמח, דהוי בכלל זרה קטניות, ואי״כ היה מקום לאסור התפוחי אדמה עצמם, אלא ודאי דמה לא הוי בכלל הגדר בשעת הגזירה, צ״ב שהתחדש עתה שעושים ממנו מה לא נכנס בכלל הגזירה למפרע, ופשר לומר להחיי״א שכל את יצין ב״ש שכיון שביניהם, וגם עד עכשיו יו עושים כהם קמח, והיה להתיר צינן דבשעת הגזירה היו עושים מנו קמח, וגם עכשיו או הוי בכלל זרה, לא כן בחדא ביניהו ואדרבה קטניה גופיהו למהוו ולאפותם ״ר וביניהו אסור כמבואר שם, ואין לה על הדעת התפ״א דבעיניהו ״ לנפתנם ולאפותם אסיר. יציבא רצא וגו׳. בסופו של דבר הוא מס־ להיתר: „ואין בקפוק בניתה דידן מן שיעשה בהכשר ויהרון לשם בשם יה בצליא תחת השגחת ר, גם שעל כל עק וביו״ב יהיה כה דין להתיר בנקיפקא דמר, זא קמח הכו״א לפסח. ואם יש יח כיוחד להח, יהיה כתוב על פתח בות קמח תפוחי אדמה״.

ביה מאמרנו נביא שרבי אריה בסינונות בעל „אריה דבי עילאי״ קונטרס אבני זכרון אשר בסוף ״) דן אי שרי לאפות פת בפסח ין ה...הל בלי שום פקפוק כמו יהופלי, זה א הנקרא אצלנו דיבליך בולין לאפות ממנו כמו פת גמור. יש לחוש לבראית עיון היא מס־ „על יסוד דברי בעל פרי חדש יד סי פ״ן ואו״ח בסי׳ תס״א ש־ יד בעיגן ביוצא בו, ואין לחוש יאית עיון״.

אם אנו עוסקים בענינים העקורים פוחי אדמה נציין את השאלה ש־ אלה בגיטאות בתקופת השואה מעמקים סימן א׳): „היו אנשים ש־ ליחו להשיג במקומות עבודה ה־ ה קליפות מלוכלכות של תפוחי־ מה, והם רצו לערב את הקליפות לה, עם מעט קמח שהיה להם ו־ צות מזה עוגות מצות ולאכלן ב־ ת, ודבר זה היא מותר כדין מי ות אינם מחמיצים, אולם מכיון שבו בית היה לנקות את הקליפות מן לוך לפני האפיה, ואם ירחצון ב־ כדי לנקותן הרי אז יהיו כאן ביחד עם מי הפירות וכיס ביחד מי הפירות ממהרים להחמיץ ב־ — ונשאלה השאלה אם יש איזה היתר לזה.

תשובה ניתנה על דעת ר׳ אברהם צר כהנא שפירא בקובנה שיש ל־ את הלכלוך מהקליפות על ידי פים או בגד, אבל אין לנקותן ם אופן עלידי רחיצה ושטיפה ם, כי מים ביחד עם מי פירות יצים ביותר, — — — ולאחר ש־ את הקליפות על ידי בגד מותר ב אותן עם מעט קמח ולאפותן ת כצות אפילו בפסח, אולם לפני זה יש לנקות את העגות במזלג שות בהן נקבים נקבים כדי שלא אבעבועות, ופרטי נוהג זה ציוה ח הנ״ל להכריז ברבים כדי ש־ יסב שאין לנהוג אחרת״.

זכם את מאמרנו כסיכום העובדה זכם את מאמרנו בציון העובדה במדריכי הכשרות, ירושלם, שפור־ עד תשל״ב ועד בכלל, בכלל תפוחי אדמה בין המצרכים ה־ ים לפסח, בהגבלה „וההכשר הוא לילדים קטנים עד גיל 7 ולא עד ל״.

שנת תשל״ג, שנת השמיטה, גבלל

פסח - חג האמונה

(המשך מעמוד ג׳)

המתחייב ותלמוד מפרשיות הגאו־ לה הראשונה היא גאולת מצרים — כי היא בילוי גורא הוד של ״אנכי ה׳ אלוקיך״ — יש ללמוד ממכה כי הגו־ אילה איננה בהפסק פעולות הרצת ה׳ המשכבות, כי אם בהתגלות הרתבית הבאה צמה. — זאת היא הגאולה ה׳ גבספת — כל תחושה במצב בהר־ גשת הצער, היא הנוהגת בעצם את ה־ שייכות להיכנס לתחום הגאולה הגב־ ספת — וכך גם תהיה הגאולה האח־ רונה כנאמר: ״כימי צאתך מארץ מצ־ רים אראנו נפלאות״. —

ואשרי המחכה ויגיע, — לחזות ב־ גאולה השלמה במהרה בימינו.

צו אמריקאי להגבלת סחר גם עם ישראל

וואשינגטון, יום ג׳ — הנציא פורד התם אמש על צו בשיאיתו הי־ מכניס לפעולה 24 ארצות, ביניהן ישי־ ראל, ל״רשימה שחורה״ בעניני סחר.

צו זה מניק הנחות מסחריות מיי־ חדות ל־89 ארצות. מתמהות ד־43 ש־ ריטוריות שאינן אוטונומיות. ארצות אלה יוכלו לשלוח את מוצריהן לארה״ב בלי לשלם מכס.

הרשימה כוללת את מרבית ארצות אמריקה הלטינית, אפריקה, האנטי־ ליס, דרום אסיה דרום מזרח אסיה. רק מדינה קומוניסטית אחת, יוגוסלא־ ביה, כלולה ברשימת הארצות המו־ עדפות.

ב ״רשימה השחורה״ כלולות כל 13 הארצות החברות באופ״ק, וכן ישראל, קפריסין, יוון, הונג קונג, תימן, פור־ טוגאל, רודזיה, סומאליה, ספרד, תה־ כיה ואוגאנדה.

דרוש יום בלבד לפינוי חיילי האו״ם הקנדיים — אם תפרוץ מלחמה במזה״ת

אוטאווה, יום ג׳ — קיימת אפ־ שרות לפנות במהירות את 1,100 החיילים הקנדיים הפועלים ב־ מסגרת כוח החירום של האו״ם במזה״ת, הכריז אמש שר ההגנה הקנדי ג׳יימס ריצ׳ארדסון.

החיילים הקנדיים מצוידים ב־ נשק חם, אך אין ברשותם ציוד צבאי הדרוש כדי להפריד בין כוחות נלחמים במקרה של הת־ לקחות מלחמה ממשית, הוסיף השר.

לדברי ריצ׳ארדסון, יידרש ב־ יום, כדי לפנות את החיילים הק־ נדיים מן המזרח התיכון. (צ״צ)

גקסון: לא נעזוב את יהודי ברית המועצות

וושינגטון — הסינטור הנרי גקסון, אבי תיקון גקסון המפורסם, ציין ביום ב׳ כי לפני היהודים בברית המועצות דרך קשה וארוכה עד שיותן להם החופש להגר. אולם, הבטיח הס־נטור ״אנו לא נעזוב אותם לנפשם״. הסינטור דיבר בטקס קבלתו את מדליית הזהב של החברה למורשה יהודית בגין ״מאבקו על חופש ליהודי ברית המו־ עצות״.

בדברו שלא מעל הכתב אמר גקסון: — ״מבטיחני לכם שאכן היו לנו קשיים ועוד יהיו לנו כאלה ויותר אולם אנו נשאר באמונתנו. זהו ענין ממושך ולא יוגשם סופית לפני שיעבור זמן ארוך. עם זאת בטוחני שאם נמשיך איתנים בכיוון שלקחנו, מן הנמנע שלא נצליח. אנו נעשה את כל אשר ביכולתנו למצוא את הדרך. אני בטוח שניצור את האפשרות לאנשים הרוצים לצאת שבהתאם להצהרה הבינלאומית על זכויות האדם, אכן יוכלו לעשות זאת. לא ננוח את זה״.

ראוי לציין כי גם המדליה הקודמת מאותו סוג הוענקה לחבר הקו־ נגרס ב־1971 והיה זה לא אחר מאשר חבר הקונגרס הרפובליקני דאז מבישגאן גראלד פורד שהיה ראש האופוזיציה.

הערבים הוציאו יותר כספים בארה״ב משמשילמו האמריקאים תמורת נפט

בוסטון — הארצות הערביות הוציאו אשתקד יותר כספים בארה״ב משמשילמו האמריקאים תמורת הנפט יבוא של נפט — נאמר בסקר כלכלי שפורסם היום ב״בוסטון גלוב״.

לפי סקר זה שהוכן בידי כלכלנים ומשרד האוצר האמריקאי, שילמה ארה״ב 26 מיליארד דולר תמורת נפט מארצות המפרץ הפרסי בשנת 1974, ואילו באותה תקופה הוציאו הערבים בארה״ב 27.6 מיליארד דולר.

הסתדרות נשי אגודת ישראל — בני ברק

במ״ק חוהמ״פ הבעל״ט יתקיים בס״ד בשעה 4.30 אחה״צ בבנין תשב״ר רח׳ חזון איש 57

הרצאה על חג החרות

ע״י מורה ותיקה בתיכון בית יעקב

בברכת פסח כשר ושמח

ההנהלה

מכון „בית יעקב" למורות ולגננות

ירושלים | רחוב ברנדיס | ת. ד. 511 | ירושלים

מפעלי העזר של מוסדנו.

א. אולפן ללימוד השפה העברית עבור עולות חדשות

ב. מרפאת שיניים משוכללת לתלמידות.

יהיו סגורים בימי חג הפסח ויפתחו מחדש עם חידוש הלימודים

ברכת חג כשר ושמח

לתומכים, להורים, לצוות ההוראה ולאלפי התלמידות בעבר ובהווה

מאחלת **ההנהלה**

נגינות יש נחום מיפל מציגים:

פסטיבל חזנות ישראלי

בחסות משרד הדתות

ביצוע בכורה עולמי של פרקי חזנות

שיתקיים אי״ה במוצאי שבת חול המועד פסח י״ז ניסן תשל״ה (29.3.75) בשעה 8.30 בערב

בבנייני האומה בירושלים

וביום שני חול המועד פסח י״ט ניסן תשל״ה (31.3.75) בשעה 8.30 בערב

בהיכל התרבות בתל אביב

בהשתתפות החזנים לפי סדר א״ב:

אונגר בנימין ✡ אשל יצחק
בראון אריה ✡ גרינבלט אליהו
ויינרמן ישעיהו ✡ זלצמן ברלה
לרר יהושע ✡ רקובסקי יצחק
רוזנברג שלום ✡ שביט משה

מקהלת גברים ותזמורת

בניצוחו של **מנשה לב־רן**

בתכנית האמנותית: **צמד רעים** — **להקת שיבת ציון**

הנער הסולן **מוטי זינגבוים** — מנחה **מרדכי פרימן**

הדירוג לפי שיפוט הקהל

חלוקת הפרסים ע״י שר הדתות ד״ר יצחק רפאל

הפרסים בחסות „עולמי" חברה לנסיעות ותיירות בע״מ ת״א רח׳ בן־יהודה 66 טל. 223636

המופע יוקלט על גבי תקליטי ישראל ״ישראדיסק״ חב׳ ישראלית לתקליטים בע״מ

כרטיסים להשיג: בתל אביב, רקוקו טל. 223663, הדרן, לסטל, כנף, עתיד. בבני ברק, „הדירוקו" מ. ביבלר רח׳ ר׳ עקיבא 66, „מילצקי" ר׳ עקיבא 37, בירושלים, כתנא בן־נצים.

ירקון טורס

תל אביב, רח׳ בוגרשוב 4, טלפון 59604

נפתלי שורץ, רח׳ האדמו״ר מגור 3 בני ברק

מברך את כל לקוחותיו וידידיו ביחד עם כל בית ישראל

בברכת

חג פסח כשר ושמח

סלון למחוכים בודאפשט

תל־אביב, רחוב יוסף שפרינצק 9, טל. 255904

בגדי ים בדגמים חדישים

גם למקרים פרובלמטיים

חגורות מיוחדות קלות וקטנות נגד כאבי גב

חג שמח

ההסתדרות צעירי אגודת ישראל בארץ ישראל
חוג בני תורה שע״י צעירי אגודת ישראל
ההנהלה הארצית — מחלקת הארגון — סניף ירושלים

ביום ראשון ג׳ דחוה״מ פסח בשעה 7 בערב באולם צעירי אגודת ישראל רח׳ שטראוס 21 ירושלים יתקיים אי״ה

כנס חג או צי

דברים ישמיעו:
הגאון האדיר רבי **חיים שמולביץ** שליט״א — ראש ישיבת מיר
הגאון רבי **אליעזר פלצינסקי** שליט״א ראש ישיבת בית אריה
דבר התנועה:
הרב **שלמה לורנץ** שליט״א
דברי פתיחה וניהול: הרה״צ ר׳ **משה יוסף מילצקי** שליט״א

בני תורה חברים ואוהדים מוזמנים

ההסתדרות אגודת ישראל באה״י — צעירי אגודת ישראל באה״י

רחובות

במוצאי יום א׳ דחג הפסח, בשעה 8, באולם בית הכנ״ס ״תלמוד תורה״ דהגורדוני יתקיים אי״ה

כנס בני ישיבות

בהשתתפות: הרב הגאון ר׳ **זבולון גרז** שליט״א, אב״ד רחובות
הרב הגאון ר׳ **יצחק זילברשטיין** שליט״א ראש כולל אברכים בחולון
דברי פתיחה: הרב **משה שלומון** הי״ו מנהל ביה״ס ת״ת
ניהול ונעילה: ר׳ **חיים בריקנט** הי״ו מנהל מחלקת הארגון בצא״י

במוצש״ק ב׳ דחוה״מ, בשעה 8, באולם ביהכנ״ס ״תלמוד תורה״ התקיים אי״ה

עצרת חג מרכזית

בהשתתפות: הרב הגאון ר׳ **יהודה צדקה** שליט״א ראש ישיבת ״פורת יוסף״
הרב הגאון ר׳ **שלום שבדרון** שליט״א ראש ישיבת ״אהלי שם״
דברי פתיחה: הרב **יעקב מזרחי** הי״ו חבר הנהלת העיר
ניהול ונעילה: הרב **ישראל גרינבוים** הי״ו מנהל סמינר ״בית יעקב״

ביום ראשון ג׳ דחוה״מ, בשעה 7 בערב, באולם סמינר ״בית יעקב״ רח׳ בירני 5, תתקיים אי״ה

מסיבת חג-לעולים חדשים

בהשתתפות: הרב **אהרן חזן** שליט״א

הכנס יתנהל בשפה הרוסית

ביום שני ד׳ דחוה״מ, בשעה 6 בערב, באולם ביהכנ״ס ״תלמוד תורה״ יתקיים אי״ה

השעור השבועי במסכת יומא ומסיבת חג

בליל שביעי של פסח, בשעה 8, באולם ביהכנ״ס ״תלמוד תורה״ יתקיים אי״ה

אמירת שירת הים ברב עם

דברים ישמיעו: הרב הגאון ר׳ **שמחה קוק** שליט״א הרב הראשי לרחובות
הרב הגאון ר׳ **זבולון גרז** שליט״א אב״ד רחובות
הרב הגאון ר׳ **יוסף דב פישר** שליט״א רב ביהמ״ד לומדי תורה
הרב **טוביה וין** שליט״א יו״ר אגודת ישראל ברחובות

צבור חברי אגודת ישראל ואוהדיה מוזמנים להשתתף

ההסתדרות אגודת ישראל באה״י — צעירי אגודת ישראל באה״י

סניף רחובות

תכנית חג הפסח תשל״ה

ביום חמישי מוצאי יום א׳ דחג הפסח באולם ביהכנ״ס ״תלמוד תורה״ רחוב גורדון בשעה 8 יתקיים אי״ה

כנס בני ישיבות

בהשתתפות:
הרב הגאון ר׳ **זבולון גרז** שליט״א אב״ד רחובות
הרב הגאון ר׳ **יצחק זילברשטיין** שליט״א ראש כולל אברכים בחולון
דברי פתיחה:
הרב **משה שלומון** הי״ו מנהל בית״ס ת״ת
ניהול ונעילה:
ר׳ **חיים בריקנט** הי״ו מנהל מחלקת הארגון בצא״י

ציבור בני הישיבות ושוחרי תורה מוזמנים

במוצאי שבת קודש ב׳ דחוה״מ פסח באולם באהכנ״ס ״תלמוד תורה״ בשעה 8 תתקיים אי״ה

עצרת חג מרכזית

בהשתתפות:
הרב הגאון ר׳ **יהודה צדקה** שליט״א ראש ישיבת ״פורת יוסף״
הרב הגאון ר׳ **שלום שבדרון** שליט״א ראש ישיבת ״אהלי שם״
דברי פתיחה:
הרב **יעקב מזרחי** הי״ו חבר הנהלת העיר
ניהול ונעילה:
הרב **ישראל גרינבוים** הי״ו מנהל סמינר בית יעקב

הציבור החרדי מוזמן

ביום ראשון ג׳ דחוה״מ פסח באולם סמינר ״בית יעקב״ רחוב סירני 5 בשעה 7 בערב תתקיים אי״ה

מסיבת חג לעולים חדשים

בהשתתפות: **אהרון חזן** שליט״א
אחינו העולים החדשים מוזמנים

הכנס יתנהל בשפה הרוסית

ביום שני ד׳ דחוה״מ פסח באולם ביהכנ״ס ״תלמוד תורה״ בשעה 6 בערב יתקיים אי״ה

השעור השבועי במסכת יומא

בגיד ישמיע השעור הדברים לכבוד החג

ציבור לומדי התורה מוזמן

בליל שביעי של פסח בשעה 8.30 באולם ביהכנ״ס ״תלמוד תורה״ תתקיים אי״ה

אמירת שירת הים ברב עם

דברים ישמיעו:
הרב הגאון ר׳ **שמחה הכהן קוק** שליט״א הרב הראשי לרחובות
הרב הגאון ר׳ **זבולון גרז** שליט״א אב״ד רחובות
הרב הגאון ר׳ **יוסף דב פישר** שליט״א רב ביהמ״ד לומדי תורה
הרב **טוביה וין** שליט״א יו״ר אגודת ישראל ברחובות

הציבור החרדי מוזמן

לוח המודיע

מאחל חג כשר ושמח ללקוחותיו

דירות ובתים

בירושלים

למכירה

✤ למכירה דירה 2 וחצי פלוס הול, בבנין דתי, האור 3 טל. 02-534492.

להשכרה

✤ דירה צנקית בקטמון בשכ״ח 522310 5—8.

✤ בבנהדריה מיידי לתקופה ארוכה 3 חדרים גדולים פלוס ארון קיר ד׳ חימום, לפנות במקום בין 4 ל־9, אחינעם 11 כ״א ק״ב רוטבלס טל. 225777.

ביקוש דירות

✤ מפתינת לשכור בשכ״ח חדר וחצי מרוהט להתקשר 02-536086 ב־ שעות 10—4.

בבני־ברק

למכירה

✤ בהזדמנות 3 חדרים, חדשה ב־ רמת אהרן בבני ברק כניסה מיידית לצלצל 03-784359.

✤ בהזדמנות למכירה דירה 3 חד־ רים והול מאד 100 מ״ר קומה א׳ צ״צ עם תוספות בני־ברק ג״ר, טל. 788513.

✤ למכירה דירה 3 חדרים ק״ב חזית ברח׳ צורא, או למכירה דירה 2 חדרים ק״ב ברח׳ עקיבא מרכז לרציניים טל. 794394.

✤ למכירה 2 חדרים ק״ג בהזדמנות ברחוב חזו״א בני־ברק לפנות צרבל רבי עקיבא 111 בני־ברק.

להשכרה

✤ דירה חדשה 3 חדרים מרוהטים בשכ״ח מיידית ברמת־אהרון טל. 787957 — 723584.

✤ חדשה 3 חדרים מרוהטים בשכ״ח מיידית ברמת אהרן 723584, 787957.

✤ בבני־ברק להשכרה 3 חדרים, אפשרי לתקופה ארוכה במחיר הו־ המבות 063-22104.

✤ התוך אשכנזי, למכירה 1) דירת פאר 5 וחצי חדרים, 4 כותי אויר, הסקה מרכזית, ארונות קיר בחדרים, ספטים ומטבח „רגבה" בסביבות חזון איש בני־ברק, 2) דירה בהדרה בה 3 וחצי חדרים פלוס חדר הלב־ שה, ספטים, מטבח „רגבה", חדר אוכל במרפסת המטבח, חזית, בס־ ביבות גחביה — חזון איש בני־ברק, 3) בית גדול של 2 קומות, 7—8 חדרים גדולים ויפים על מגרש של 530 מ״ר, בתאים למוסד ילדים או להלמוד תורה, בסביבות החזון איש — רבי עקיבא בני־ברק, 4) מבחר דירות של 2 — 2 וחצי — 3 חדרים בכל העיר, נא להתקשר למתווך אשכנזי שמואל, רק מיום ראשון ב־ בוקר ג׳ ד׳ דחוה״מ פסח במשרד: רבי עקיבא 66, בני ברק טלפון 780218.

בערי הארץ

✤ למשפחות מסורתיות, דירות מר־ ווחות בנבעת־סביון (ליד ישמח־ משה) 2 חדרים החל מ־133.000, 3 חדרים מ־166.500 4 חדרים החל מ־ 192.500, אפשרות למשכנתא. במקום בית־ספר וגן דתי „אפריקה ישראל להשקעות" בע״מ טל׳ 03-50281 — 03-7517191 — 03-751540.

✤ הזדמנות בלוד תחזרת דירה ב־ באמבוס בתים 3 חדרים 104 מ״ר 117.000 ל״ר. 866423.

מטפלות

✤ דרושה מטפלה — דתיה עם צי־ בודות בית מ־9 עד 1 לפנה״צ, לצל־ צל בשעות היום 286880, בערב 286670.

מכוניות

✤ השכרת מכוניות, ללא הגבלה בק״מ, מחירים מיוחדים לתקופות „אוטו־נגרל" בני־ברק 799588.

מכירות וקניות

✤ המשך היסול המלאי בבתרים ה׳ולים, בגדי הריון, סוודרים וחצ־ איות, סנצאן, רחוב המצלות 8 ירושלים.

✤ „דירה לדוגמא" הצגת כצרכות סלונים וחדרי שינה, אספקה עוד לפני החג בני ברק רח׳ ר׳ עקיבא 133, קומה ב׳.

✤ לקראת החגים ש׳ מיוחד מ־ תוצרת חוץ על כל פאה, ידקבין, בני ברק, חבקוק 9 ב־4—7 אחה״צ.

עסקים

✤ מחפש מגרש בסנהדריה המור־ חבת, בבית וגן מזומן, המורת די־ רות, בלי מתווכים ת״ד 1136 ירו־ שלים.

הודעות

בבית המשפט המחוזי בירושלים

ה. צ. 75-152

בענין: צוואת המנוחה מרדכי פל ז״ל בירושלים שנפטר בירושלים ב־ יום 11.2.75 בצל ה. ז. 82397.

המבקש: יעקב פלה, בתי אילין אשקלון, ע״י באי־כחו ב. מוזבר וד אר ג. רז.

ה ז מ נ ה

להוי ידוע כי הוגשה לבית המשפט בקשה לתת צו קיום צוואת המנוחה הנ״ל ומנוי מנהל עזבון, כל המתנגד לקיום הצוואה ולמינוי מנהל עזבון, להגיש תוך ארבעה עשר יום מפר־ סום הזמנה זו, התנגדות לבי המבר־ קש, שאם לא כן יתן בית המשפט צו כמוב בעיניו.

אפריים לוי, מזכיר בפקודת בית המשפט

„אטליז"

רחוב אליהו 9, פתח־תקוה

בהנהלת סוגנדריץ משה

כשר למהדרין מן המהדרין

אך ורק חלק

לכל לקוחותינו

פסח כשר ושמח

כלילת יופי

חליפות הריון

הדגמאות החדישות

במבחר גדול

תל־אביב, רחוב דיזנגוף 109

טלפון: 231948

אופטל־לנס

עדשות מגע

של אופטל

עדשות

רכות וקשות

רבי עקיבא 57

בני ברק

חג כשר ושמח

הסתדרות בנות אגודת ישראל בארץ ישראל

סניפי ירושלים

טיולי פסח

ביום שני חוה״מ פסח י״ט בניסן ייערכו בע״ה כל טיולי פסח מטעם התנועה

מקום היציאה: ליד בי״ס בית יעקב מרכז רח׳ מלכי ישראל בשעה 8.00 בבוקר בדיוק

על כל התלמידות להצטייד בטרם חג **באישורים** מטעם ההורים וכן להכין בקבוקי שתיה מיוחדים לפסח.

מחיר הנסיעה 15 ל״י בלבד אינו כולל הוצאות שיט וכדו׳.

פרטים על המסלולים והוראות נוספות נתן לקבל אצל המדריכות

חניכות קבוצות ט׳ רי׳ ב״בנות" נקראות בזה

לאספה דחופה

ביום חמישי (מוצאי יום א׳ של חג הפסח) בשעה 7.30 בערב ליד בי״ס בית יעקב—מרכז רחוב מלכי ישראל.

הבנות נדרשות להביא עמהן אשורים לנסיעה ו־15 ל״י.

בברכת חג כשר ושמח **המדריכות**

לוח היום

בס״ד יד ברביעי י״ד ניסן (ערב פסח) תשל״ה

הדף היומי: כע״לה כ׳

המשנה היומית אהלות ית״א, י״א

ההלכה היומית: יום ט״ב תקס״ו, א־ג

ד״ר הר אבן רח׳ אפשטיין 6, טל. 443281;

ד״ר סגל רחוב בלוך 12, טל. 247860;

תחנת מגן דוד אדום. טלפון 101

תורנות בתי חולים

ירושלים

ליל החג:

ילדים — בקור חולים. פנימית נכים כירורגית ועינים — הדסה.

בחג: ובמוצה״ח:

ילדים ועינים — הדסה. פנימית — בקור חולים. נשים וכירורגית — שערי צדק.

קהיל פלטן — י.ר.

תורנות בתי מרקחת

ירושלים

ליל החול: תיתגג׳ן רובע היהודים.

בחג: כנ״ל.

מוצאי החג: אופלסקה יפו 110

תל אביב

ליל החג: אל קטל רח׳ יפת 65 יפו. יאני יהודה הלוי 67.

בחג: בוגרשוב, בוגרשוב 60 גורדון בן יהודה 183.

מוצאי החג: צפון יהודה המכבי 33; יאני, יהודה הלוי 67.

בני ברק

רמת גן

ליל החג: רמה, ז׳בוטינסקי 65.

בחג ובמוצה״ח: חן, ז׳בוטינסקי 79.

חיפה

ליל שבת: עליה, בת גלים, עליה 44.

בחג ובמוצה״ח: כנ״ל.

נתניה

ליל החג: הרשה, הרצל 24

בחג ובמוצה״ח: המגן ויצמן 13.

פתח תקוה

ליל החג: הירקון שטמפפר 24

בחג ובמוצה״ח מרכז השרון הזכבי ציון 40.

באר שבע

ליל החג: התנועה, ביאליק 5, שכון ב׳

בחג ובמוצה״ח: כנ״ל

בת ים

ליל החג: בלפור, בלפור 90

בחג ובמוצה״ח: גבי בת ים הנביאים 3

חולון

ליל החג: אסותא סוקולוב 4

בחג ובמוצה״ח: בריאות קראוזה 46

הרצליה, רמת השרון, רעננה, כפר סבא רמתיים:

ליה החג, בחג ובמוצה״ח: כפר דיבלין רח׳ ויצמן 142

תורנות רופאים

ירושלים

משעה 8 בערב ועד 7 בבוקר — תחנת מגן דוד אדום — רופאה. מרפאה עם רופא תורן במגן דוד אדום טל. 101

תל אביב

מכרז

מוזמנות בזה הצעות לרכישת המקרקעין המפורטים להלן, הבתים מגרש בחיפה, הידוע כחלקה 229 בגוש 10834.

1. שטח המגרש 306 מ״ר.
2. החלקה נכללת בתחום הסדר קים על הצידיה, לפי הפ/803, ואין המוכרים אחראים ל־ שחרור החלקה מתחום הסד־ קה.
3. שחרור החלקה בתחום הסד־ קים מותנה בין היתר בכך שהקונים ירכשו חלקים מ־ חלקות 56 ו־210 בגוש 10834 הסמוכות להפרים לחלקה 229 המדונה להשלמת מגרש בניה אחד לצרכי תכנון הצער ר־ ישיונת הבניה.
4. פרטים נוספים בקשר למ־ קרקעין ניתן לקבל אצל הח״מ הצעות יש להגיש בכתב לח״מ עד ליום 1.5.75 בצירוף פקדון של 10% בשקאי בשטר ב־ נכים ההצעה.

אין בעלי הנכס מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה אחרת.

הנתון המקרקעין הנ״ל שייכים לעזבון, כפוצה תמכירה להסכמת בוהבים.

מנהלי עזבון המנוח **כוכב זסלנסקי** ז״ל באמצעות ב״כ עוה״ד **ב. לנגנטל** ו/או **מ. פת** ירושלים 12, בני ברק.

דרושה

עוזרת לגננת

להתקשר טל. 03-788539

המודיע

עתון יומי — ירושלים

יוצא ע״י הסתדרות אגודת ישראל העולמית — בועד הפועל.

עורך: יהודה לייב לוין

המערכת: „בית פרנקל", רחוב שומר החומה 5, ת.ד. 1306, טלפון 222258

משרד: לילה ומשרד: אוהלי — משרד רחוב ירושלים — רחוב המשר 1, טל. 226805

בני ברק ר. א. אלנבי 132 ת.ד. 1869 טל. ומני 622066

בשעה בערב: טלפון 823941

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות וסגנונן

סוכנות „המודיע" בארצות הברית לקבלת מנויים ומודעות

Y. A. ZISHINSKY
1672 - 53rd Street
Brooklyn, N. Y. 11204
851 - 5100
Tel. 851 - 5016

הכזא מן הלאסל

מכוין העלון

ההכנות לחג - היום לשיאן

[illegible]

2 צוים נגד שר האוצר בענין מימון מפלגות

הוצאו בבג"צ לבקשת עו"ד מת"א וח"כ תמיר

[illegible]

במסגרת "מבצע פסח" נרחב שאורגן ע"י מח' הקליטה באגו"י:

5000 עולים מבריה"מ יסבו ב"סדרים הציבוריים" בארץ

[illegible]

קיפאון בשביתת פועלי נמל הנפט באשקלון

[illegible]

יצא קרול פלמן מפצועי "סבורי"

[illegible]

שר השיכון ביקר בשיכון קרעטשינוף ברחובות

[illegible]

הוארך מעצרו של צור

המשטרה עצר ה השבוע חשוד נוסף

[illegible]

מאסר לישראלי שהציע לפעול בשירות לוב

[illegible]

בן ציון שוחרר בערבות עד לערעור

[illegible]

סיעת ליכוד

בתנועת אגודת ישראל בארץ ישראל

מתכבדים אנו להזמינכם

במפגש חגיגי

של מועצת סיעת "ליכוד"

ונציגי סניפיה בערי הארץ

שיתקיים אי"ה ביום שני, ד' דחוהמ"פ, בשעה 4 אחה"צ

במלון המרכז, ירושלים.

סדר היום:

הח"כ הרב מנחם פרוש ירצה

א) על המצב במדינה, בתנועה ובסיעה

ב) סקירה על ההישגים הגדולים בשטחי הפעולה השונים

ג) תכניות פעולותינו לחדשי הקיץ.

דיווחים מנציגי הסיעה בכל הארץ במסגרות השונות על פעולותם ופעילותיהם.

המפגש יתחיל בשעה 4.15 בדיוק.

בברכת חג כשר ושמח

המזכירות

סמינר למורות וגננות בית יעקב

בני ברק — רח' הרב הירש 27

תוכניות לימי החג

א. בשבת חוהמ"פ תתקיים אי"ה הרצאה ע"י המורה מ. שינלזון תחל בשעה 4.30 אחה"צ באולם הסמינר

ב. ביום א' ד' דחוהמ"פ בשעה 4.30 אחה"צ תתקיים אי"ה יום עיון וסמפוזיון על הנושא:

מן המדע אל האמונה

בהשתתפות:

הרב י. אברהם וולף שליט"א

פרופ' אלווין רדקובסקי נ"י (מדען לחקר האטום)

ד"ר י. א. כהן נ"י

תלמידות ובוגרות סמינר מוזמנות

בברכת חג כשר ושמח

הסתדרות צעירי אגודת ישראל — סניף ירושלים

במוצאי יום הראשון דחג חפסח בשעה 7.30

במועדוננו רח' שטראוס 21

מסיבת חג

ללומדי ישיבת ערב

בהשתתפות הרב א. ברנשטיין מנהל ישיבת ערב

— חברים ואוהדים מוזמנים —

הסתדרות צעירי אגודת ישראל באר"י

חוג בני תורה שע"י צא"י בני-ברק

ביום חמישי מוצאי יום א' דחג הפסח בשעה 8.30 תתקיים אי"ה

בביהכנ"ס צאי"י "דברי שיר" רח' רבי עקיבא מול רח' חזון איש

עצרת חג מרכזית

דברים ישמיעו: הרב הגאון ר' שלום הכהן שבדרון שליט"א

הרב הגאון ר' שלמה ברמן שליט"א

דברי פתיחה: הר' שמעון סירוקה

הציבור החרדי מוזמן

ברכת הודאה

בשם מאות המשפחות שנהנו ושקבלו עזרה חשובה בצרכי מזון לכבוד חג המצות, מהמוסד החשוב

"מפעל עזרה לנצרכים" ירושלים.

אנו שולחים בזה תודה וברכה להנהלה החשובה, תחזקנה ידיכם, ותזכו לעשות אך טוב וחסד כל הימים.

[illegible]

בברכת חג כשר ושמח

הרב אברהם סגל ברוך מרקוביץ

יעקב דייטש

עם בוא האביב התחדשו עם

חליפות

מכנסים

ז'קטים

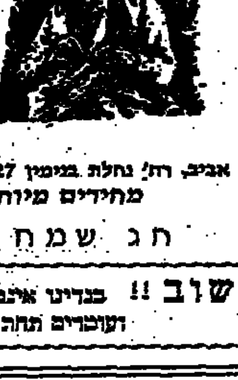

מוכן ובהזמנה

אצל טלמן ושות'

תל אביב, רח' נחלת בנימין 27 טל. 615397 — חניה ממול בחנון

מחירים מיוחדים לבני ישיבות.

חג שמח ופסח כשר

חשוב !! בגדינו אינם מכילים שעטנז

ועשויים תחת פיקוח הרבנות הראשית לתל-אביב יפו

מפעל "בינה" ירושלים

לקראת הפסח הופיעה מהדורה רביעית של המשחק המבוקש

רבותי, נברך

לילדים בגיל הרך ניתן עדיין לרכוש המשחק המפורסם

לוטו יהדות

הענק לילדיך בחג החרות חינוך ידע ועוד חרות וחדוות-משחק; העמק ידיעותיהם ביהדות באמצעות משחקים, מחנכים ומאלפים.

להשיג: בבתי מסחר לספרי קודש ובחנויות המשחקים.

ועדת חרום למען מוסדות החינוך והקליטה

"מחנים" קרית גת

לאחינו בני ישראל נדיבי הלב בכל מקום שהם!

[illegible] "מחנים".

[illegible]

עתיד חיי הדת של עיר גדולה זו תלוי במדה ניכרת בעזרת הצבור בשעה גורלית זו!

אנו פונים בקריאה דחופה ונרגשת לכל אחד ואחת מבני ובנות ישראל להרים בערב החג או בחולו של מועד תרומה נכרת להצלחת מפעלי התורה והחינוך של קרית גת, וזכות גדולה זו תעמוד להם להתברך ממעון הברכות בכל טוב בבריאות ולגאולת עולמים בעגלא דידן.

בברכת חג הפסח כשר ושמח

הנועדת

את התרומות אפשר לשלוח אל "מחנים" בית רסקו 208 קרית גת.

או להפקיד בבנק הדואר חשבון מס' 4288288

בנק המזרחי חשבון מס' 310831 קרית גת.

בנק דיסקונט חשבון מס' 9512 קרית גת.

דרוש אומן ודוכן

חלב אם

[illegible]

להתקשר 02-536782

למד בביתך

אנגלית * צרפתית * ערבית

בשיטה חדשה ומהפכנית

(מפגש אחרי אקטים) לכל רמה בעזרת מעבדת הלשון

[illegible]

פנה עוד היום למכון להקניית שפות טל. 03-783507

[illegible]

או ת. ד. 37492 תל-אביב

[illegible]

טליתניה

דוד אבנר

בית תרושת לאריגת טליתות מצמר ומשי

מאיכות מעולה ביותר.

השם טליתניה ערובה לאיכות

ובמיוחד: טליתות צמר נוסח תב"ה, טלית קטן מצמר נקי מכל המידות לפי כל שיעור

הייצור בהשגחת המועצה הדתית תל-אביב—יפו

אקספורט לכל ארצות תבל

תל-אביב, רח' בר יוחאי 2, טל. 821421, ת. ד. 278

חג כשר ושמח

מזל טוב מקרב לב

לידידי ומכובדי

הרה"ח בנימין שצ'רנסקי הי"ו

ולנו"ב שהגי' לאירוסי בנם היקר והחסיד כמר יצחק נ"י

יזכו לרוות ממנו ומכל יו"ח רוב נחת

יצחק מן

מוסדות התורה "הרבצת תורה"

חולון ת.ד. 1230

ברכת מזל טוב חמה ולבבית

שלוחה בזה למע"כ ידידנו הנה"ח אציל הנפש מוקיר רבנן

מוה"ר שלמה ליסואר הי"ו

ולנו"ב תחי'

לנשואי בנם הב' החשוב מופלג בתורה"ש ר' יואב הי"ו

עב"ג תחי'

יהא רעוא שתזכו לראות תענוג ונחת מהם ומכל יוצאי חלציכם

עד בלי די

המאחלים ההנהלה

ברכת מזל טוב חמה ולבבית

להר' יהושע השיל הולצמן הי"ו [illegible] הבת

להר' משה לב הי"ו

ולחתנו הר' אליעזר רוזנבך הי"ו

להכנס הנכד—הבן [illegible] המצוות

להר' משה הימל הי"ו

ולבנו הר' ישראל חיים הימל הי"ו

להולדת הנכד—הבן

להר' יהודה צבי דונט הי"ו לארוסי הבן

להר' מנחם הימלפרב הי"ו לארוסי הבת

להר' ארי' שטרן הי"ו להכנס הנכד לעול המצוות

הסתדרות אגודת ישראל באר"י

סניף חיפה

יזכו לרוות מהם רב נחת וכ"ט.

הסתדרות אגודת ישראל באר"י

סניף בני ברק

במוצאי שבת קדש ב' דחול המועד פסח בשעה 8.00 תיערך בעזהיי"ת

באולם שע"י בית הכנסת הגדול רחוב רבי עקיבא 53

עצרת חג

דברים מעניינא דיומא ישמיע:

הגאון רבי גדליה הרץ שליט"א

ראש ישיבת חדושי הרי"ם

דו"ח מהכנסת וסקירה על המצב המדיני:

חבר הכנסת הרב מנחם פרוש הי"ו

על המצב בתנועה:

הי"ד שלמה יעקב גרוס הי"ו

דברי פתיחה

הרב אברהם חיים הרשקוביץ הי"ו

יו"ר הנהלת הסניף

ברכת הסניף ונהול האסיפה:

הי"ד משה אירנשטיין הי"ו

סגן יו"ר הנהלת הסניף

* הצבור מוזמן

* מקומות מיוחדים לנשים

אור נאה לשבת

"מתאם" לפלואורסצנט

מופעל ע"י מצבר

תל אביב: ד. בירנבוים, טל. 56432

רח' מהליבר 38 א',

(פינת נחלת בנימין 18)

ב"ב: צפניה 42, טל. 286758

פיקוד אלקטרוני

דרושה

עוזרת לגננת

להתקשר

03-787094

לצבא הגנה לישראל

ללקוחותינו

ולכל עם ישראל

ברכת

חג שמח וכשר

בנק המזרחי המאוחד

רשת שעורי תורה

שע"י מרכז אגודת ישראל — ירושלים

קהל תושבי ירושלים מוזמנים להשתתף בחגיגות

מסיבות-פסח

שתתקיימנה בעז"ה במרחב ירושלים, שכונותיה ופרבריה

ביום	בבית הכנסת	בהשתתפות	הפותח
יום טוב ראשון בשעה 3.00	שבת אחים קרית היובל	הרב אליהו רבין	הרב חיים ביטון
יום טוב ראשון בשעה 5.00	צלחה ומזל נחלת אחים	הרב מאיר ששון	ר' אהרן כהן
שבת חוה"מ בשעה 1.30	לעדת התרגום רח' שמואל הנביא	הרב יוסף פנחסי	הרב ח. ד. זילברמן
שבת חוה"מ בשעה 2.00	תפארת ישרים קרית היובל	הרב חיים פרוש	ר' שמעון דקיינוף
מוצש"ק חוה"מ בשעה 8.00	משהדים רח' אדוניה כהן	הרב אברהם דרוק	הרב מ. אבא-שאול
ראשון ב. דחוה"מ בשעה 5.30	קהל ישראל רח' שמעון, בקעה	הרב מ. מ. מנדלסון	ר' מכלול נחמני
ראשון ב. דחוה"מ בשעה 5.30	היכל אברהם רח' בר אילן	הרב שמעון פרידמן	ר' מנחם עזריה
ראשון ב. דחוה"מ בשעה 5.30	קדושי עליה קרית מנחם	הרב נסים בן זקן	ר' אהרן נחמני
ראשון ב. דחוה"מ בשעה 7.00	ברית שלום קטמון ח.	הרב ש. מ. שבדרון	הרב דוד דהאן
ראשון ב. דחוה"מ בשעה 7.30	יזדים רח' אדוניה כהן	הרב יעקב יוסף	ר' יצחק כהן
שני ד. דחוה"מ בשעה 5.30	אור התורה רח' אלקנה	הרב מ. ד. לודמיר	הרב יצחק יוסף
שני ד. דחוה"מ בשעה 5.30	תפלה למשה תלפיות	הרב יהודה הנדל	הרב אברהם כהן
שני ד. דחוה"מ בשעה 5.30	שערי שמים שכונת אזבסטונים	הרב ח. ל. סגל	ר' חנניא לוגאסי
יום טוב אחרון בשעה 2.00	בית זקנים רח' יפו	הרב בנימין אדלר	הרב אברהם כהן
יום טוב אחרון בשעה 5.00	זאכו רוממה המורחבת	הרב אליהו תופיק	ר' נעים עובדיה

הרב י. מילשטיין

אולי נצא ממצרים

אולי בכל זאת נצא פעם ממצ־
?

בכל שנה אנו "רואים את עצמנו ... יצאנו ממצרים ואילו למע־ שה? אנו נשארים שם, לא בכל נו, אבל בודאי בחלק אחד גדול קטן, עדיין תקועים אנו במצרי־ ם, חו עובדות כוכבי לדהר, בכחלה ... שיעשרים איתה עם הי־ ... לאדיר העולם.

...שה, האליל של מצרים עדיין ב־ ... על ידינו, בצורה אחרת, ב־ ... אחרת ושונה, אבל גם זה יש משום זרות.

... השה כולה, על קרבו ועל כ־ ..., על צבירו ועל ידיו ועל בשרו החלבי ועל שומני על כולו מש־ את האדם, הוא מאכיל אותו והוא ... ומבשל אותו, הוא נותן את ... ואת בשרו לנו, הוא מכבס את ... ומפייס את דמנו.

אם לא כדאי להשתחוות לו, — ... ה...רים?

... והשתחוויה, איננה עדיין ע־ ... זרה אביר המצרים, והיו רק ... תורה על השרות ... שה־ ... מביש לנו, בלעדו ללא הצבר ולא החלב והבשר, לא הוכל ... שות להתקיים כלל. ... הבסיסי הזה ששמו "השה", הד ... ה...ות כולה עומדת על סף ה־ ...

מצרים השתחוו לשה או לפ־ אב ..., כיון שכל אלה נגו ופרנסו לו את האנושות בנים הת־ ה האנושות המצרית, בנים — לנצח במלחמה, בנים אכלו ...ם, בני ישראל, דגה לריבה, ... קבלו העבדים היהודים, ירק ...יר עד שבעה נפשה.

ם אין ראוי שה זה להברה תורה, המצרים איפוא, להשתחוות ל־ אליל החיים.

...יתה השו, והשתחוויה להו ע־ אלינו מדור דור, אף על פי בותלים בעבודה זרה, אף על זה היצר יצא בבית קודש ה־ ב (ר' לרצון הנפלא הזה, ש־ הרע של עבודה זרה, ר"ל — ...בית קודש הקדשים, כי עד שם ...ול להגיע, ור' ... ונשרף על ...הרי ריחו המבאיש נשאר בנו ...נושות כולה.

... שהאנושות בדוגמה המביית ע־ את האלילים, אבל את עבודת ב של המצרים, את השה, ה־ ו העגל, הם השאירו לעצמם. ... לכה בשם ... לה.

יוצרים אותו כן הזהב ומן ובכל שהולך ועגל העגל או או הפר, כן החלבים ומהרבים ם להב, בהסבב כי הוא, ה־ תו לתם את החיים. היא העש־ ...ים בכורות הדרית, היא הש־ ...יהם ברכה.

במשיכים לשגוד, לרקוד ס־ לבריה:

אלילך הזהב, המעניקים לך העושר, בלעדם אתה עומד ב...עב.

— * —

אנו יצאנו ממצרים. הנ... "זה הבטחת לנו: לא תישאר בכל גבול מצרים. אמנם, לא בנביאת אבל ריח השה מנו, ויש בינינו שבמלה עצם, ...הזורות, את השה בגופו, ויש אלה הרוקדים לו, השרים לו ויש כאלה הלומדים את ומתעמקים בה, ומשתמשים להוכיח, כי רק הוא המפרנס ...ם היהודי, רק היא הנותן לעמוד נגד אויבינו.

הבדל אם זה עגל עשוי זהב, זהים צצמם, או זה פר עשוי ...ו פליז, או זה שה פשוט, על פני האחו ונותן חלב ולחולה, ונותן צמר לצרום, ליחף ובשר סבים לרעב. ת מצרית שהשתקצה בנו ע־ עמעת בקרבנו עד שאין אנו כי זהי העבודה זרה המצ־ לפני ארבעה אלפים שנה התרבות שלא ידעה על ה־ שר ספחים על פני האדמה, לותה הצטמצמה על פני הד מעמקי האדמה, בדברים ש־ אה אותם, היד משמשת ב־ ... תופס אותם.

אולי משום כך בצטווינו לצ־ בן פסח את השה, לאכול השובע, כדי שלא נחשוב, כי הוא המשביע אותנו, כי ...רנס אותנו, כי הוא נותן ל־ תנו, אולי, משום כך, נצט־ וא את ההלל על הפסח כדי בלבנו את ההלל להשירה, ההלל לשה המפרנס אותנו, ...זם כך בצטווינו שלא לש־ באכילת השה, כדי להוכיח ...ב, כי אכילת השה איננה אכילה בלבד, להמקים את ...יהנות כן הבשר ומן הד צמותיו, אלא להיפך — השה בא על השובע, כ־ ה כבר קבלת את פרנסתך ...יה, כאשר אינך חסר כ־ המצוה הסוית לך.

אנחנו עדיין להוטים אחרי ...ים על זה את ביטב כספנו, לצבר הבימוד הבעגל שא־ ...ים לראות אותו, את השה, דיין עינינו לפושות לצבר ...ליו, לצבר הבשר שהולך ה של מצרים, אותו השה המצרים הרקו כאשר ראו מעבירים מן העולם את שהם ומביאים לעולם את ת הבטחון, כאשר אני מו־ הצמר לא מן השה, אלא ת הלחם לא מן הארץ, השמים, את הפרנסה לא מ־ בהזה אלא מן השמים. ...משך הזמנים שוב חוזר

אל השה, והרי הוא נמצא בינינו, הוא בישל בנו.

הנה .. מצרים.

האליליות היונקת את חיותה מן הגשמיות שאתה רואה ומשמש אותה. והאם אין זה נראה מגוחך מצדנו, כאשר שנה שנה אנו חוזרים ואומרים שחייב כל אדם לראות את עצמו כ־ אלו הוא יצא ממצרים, כלומר, כאלו הוא עצמו שחט את השה המצרי, והוא ... ראה את הנסים הגלוים, והוא עצמו אכל את המן ואת השליו, והוא עצמו ראה את השכינה, כבי־ כול יורדת על הר סיני, והוא עצמו שמע את קול אלוקים מדבר אליו מתוך האש, הוא עצמו התעטר בשני כתרים, והוא עצמו — — —

והנה יושב אותו יהודי ממש, ש־ לפני שנה עלה ראה את השכינה ושמע קול ד' מדבר וגו', והוא איננו מסוגל לגרוע עיניו מן השה של מצ־ רים.

אולי הוא מתבייש לומר זאת בקול, אבל בלבו הוא מהרהר כי השה הזה שזה את נפשו ואת נפש משפחתו, כי אם יש לו דירה נאותה — הרי זה משום שמסחרו בעניני השה או־ בדו כסף בשבילה, ואם יש לו נדו־ ניא לבתו ולבנו, הרי זה משום ש־ השה הצניק לו הרבה צמר ובשר וא־ למלא השה — — —

— רבונו של עולם, הוא מתפלל, הצבק לי פרנסה... אבל הוא פונה ל־ עבר השה.

השה של מ..רים?

הוא שאמרנו: בכל שנה רק ידד־ אה אדם את עצמו כאלו יצא ממצ־ רים", הוא רואה את עצמו ואינו ב־ ראה לעצמו, וזה נוטל את כל השיבותה של יציאת מצרים, של ה־ קרבת השה על מזבח האלוקות הצ־ רופה, של הקרבת השה על מזבח ה־ בטחון והאמונה הפשוטה.

האליל־ות הזאת עדיין מפעפעת בנו ... ועד היום, בצורות שונות, ב...יות שונות, בהתאמרות שו־ נות, פעמים זה שה פשוט, זה מצרי פשוט, כמו לפני כארבעת אלפים שנה, פעמים זהו מגביה באחדות המעניקה לנו מיליארדים של לירות, פעמים זהו נפט ופעמים זהו יצור נשק, ופעמים זהו צה"ל או מדיניות חוץ.

בואו ונצבור הכל ביחד לערימה אחת ואז, כמו במדבר לאחר שמשה לא הגיע בזמן נראה את העגל, או השה או הפר. מבצבץ ועולה מתוך הערימה ....ו של הדברים שאנו רו־ אים אותם כחיוניים, ואשר לפי סב־ רתנו, רק השה מעניק אותם לנו.

והעגל עומד בכל תפארתו הצכר מית על גבי הפידסטל שערכנו לו.

— * —

אולי בכל זאת נצא פעם ממצרים? להלוטין, מבלי לשוב לארץ הזו, לא לאדמתה ולאוצר שבה. אלא ל־ שה ש... השה שמאז ועד היום תו־ פס מקום חשוב ביותר באליליות של כ. העמים.

אנו אוכלים את קרבן הפסח לשובע. כ...מר — את השה! ...

ני

תשל"ב

ש. פרידמן

קיסינג'ר, ג'נבה ומה הלאה?

הם זועמים, אנשי הממסד הנוכחי בוואשינגטון, הנשיא פורד עשה זאת באמצעות השדר שלו, למר רבין בו איים בבדיקה מחודשת של היחסים עם ישראל, בהשתמשו בביטויים הגש־ מים עדיין בסוד, ד"ר קיסינג'ר עשה זאת בשיחות "פרטיות", בשמרו על "עמדה מאוזנת" בהופעותיו הפומביות, פקיד בכיר בוואשינגטון הכריז שאר־ צות הברית תעיין מחדש בשאלה האם עליה לממן מצב של קפאון במזרח ה־ תיכון הנוגד את האינטרסים של אר־ צות הברית, חוגים פרו ערביים ואנטי ישראליים במשרד החוץ ובפנטאגון ה־ ריבו ראש בתקווה שתורם מגיע, אילו הנפט עומדים עדיין בצד ומחייכים להנאתם, בתקווה קלושה להידוש חרם הנפט הערבי, העשוי כמו בעבר להו־ רים כסף רב לכיסיהם התפוחים.

ניקסון היה זקוק לנצחונות לכסוי מעורבותו בפרשת ווטרגייט, למקד את תשומת הלב של האומה האמריקאנית לבעיות חוץ, סיפח את קיסינג'ר וסבר ל"דיפלומטי, הפכו מאשליה לא מבוד־ ססת ליסוד איתן של מדיניות החוץ שלו, פורד זקוק לנצחונות במדיניות החוץ שלו כדי לאזן את הכשלונות ב־ מדיניות הפנים, כדי לשפר את תד־ מיתו שנפגעה קשה בגלל חוסר אונים שגילה במישורים שונים, לקיסינג'ר היה דרוש הישג מרשים במזרח התיכון כדי לחפות על הכשלון הזהום של מדיניותו בוייטנאם ובקאמבודיה, כ־ די להשכיח את המפולת, לטשטש את המציאות ואת העובדות, הממסד הא־ מריקאני הנוכחי האמין כי בידו לג־ בות את ליטרת הבשר מישראל, ש־ תתעלם מצרכיה ומחישוביה הבטחו־ ניים, שר החוץ האמריקאני בא כ־ בלדר, לא העלה שום הצעות משלו, אף רעיון אבל ברחוק איתת הממשל האמריקאני, בלי שום הנמקה נדחה ביקורם של טייסי חיל האוויר היש־ ראלי בבסיס חיל האוויר האמריקאני כדי להתאמן במטוסי פ. 16 שישראל רכשה, רמז ברור לצפוי במקרה של כשלון מסעו של ד"ר קיסינג'ר. רמז שלא נסתר גם מעיני סאדאת ופתור־ ותרם את תרומתו להקשחת עמדתו.

עמל מיותר וגם מזיק

לשוא עמל הצוות הישראלי ש־ ניהל את המו"מ להלביש את המהל־ כים בגלימה פוליטית, מהותית, תוך הדגשה שאין כאן מיקוח על שטחים, על כמה קילומטרים הילוח והיבר אלא על בעיות מהותיות וזאת, בגלל ההרגשה שקיננה בלבם שסופו של המו"מ להגיע לשרטון, להיכשל, אז לא יאשימו את ממשלת ישראל בהכ־ שלת המו"מ ובניעת שלום, המאמצים הללו נכשלו, היו צפויים מראש לכ־ שלון, כי הלא קל יותר להאשים את ישראל — מבלי לסכן מאומה — מ־ האשמת מצרים ולחדד את היחסים ע־ מה.

האמריקאים זועמים משום שלדע־ תם לא הצניקה להם, ממשלת ישראל את התמורה שהם זכאים לה, תמורת שירותיהם הטובים למדינת ישראל, ת־ מורת עמידתם לימינה, כי ההגנה ש־ חיזוקה של מדינת ישראל, ביצורה מ־ שרותת את עניניה הגלובאליים של אר־ ה"ב בכלל ואת עניניה במזרח התי־ כון בפרט, נדחתה מזמן על ידי אנשי משרד החוץ וחוגים. במשרד ההגנה ב־ וואשינגטון, זו תיזה היו צדדית שפ־ תחה ע"י ממשלת ישראל ונתמכה על ידי גורמים פרו ישראליים בארה"ב מדינת ישראל הפכה אצל גורמים רבי עוצמה בוואשינגטון אולי לאבן נגף במדיניות החוץ האמריקאנית, למכשול בדרכה, ד"ר קיסינג'ר פיתח מחשבה חדשה, לפיה ניתן לרכוש את ידידות מצרים ואולי העולם הערבי כולו ב־ אמצעות מדיניות מאוזנת במזרח ה־ תיכון, האספקט המצפוני לא היווה שם גורם, בעיות חיוניות של הידיד לא גרמו למבוכה, מבלי להניף עין היתו־ וות קיסינג'ר מדיניות אמריקאנית ח־ דשה כלפי סין תוך בגידה גסה בפור־ מוזה, הסכמי שלום בוייטנאם בהתמר על גופם ועתידם של הדרום ויטנאמים החופשיים, עתה הגיע תור המזה"ת.

קיסינג'ר המתו"מ: מאד היה אופטי־ מי מאוד בצאתו למסעו האחרון, אילו שימשה עדיין גולדה מאיר כראש ה־ ממשלה ומשה דיין כשר הבטחון ולא היה יוצא למסעו בכלל, מבלי לוודא מראש את הבסיס לפעולותיו, כפי ש־ עשה במסעו הראשון, תוך ידיעה ב־ רורה שאין להכניס את מאיר ודיין ל־ כיס ולהמר עליהם, אבל חילופי המשמ־ רות בממשלה הצניקו לו את הת־ חושה שממשלת ישראל תציית לכל, והפעותיו של שר החוץ מר אלון לא היו משכנעות, במרירות העיר שר ה־ חוץ האמריקאני ליצחק רבין, עם כ־ שלון המו"מ "אתה כנראה אחרון הקי־ צונים בממשלת ישראל"...

ממרתו של סאדאת

גם הנשיא סאדאת הערמומי איתת לד"ר קיסינג'ר לצאת למסעו, דבריו הכריזו שהם מחייבים את מדיניות "צ־ עד אחר צעד" של קיסינג'ר, מצרים ה־ עמידה פנים כאילו היא מוכנה ומזו־ מנה להצטרף למחנה "פרו אמריקני" ורק אחרי כשלון המו"מ, בפסיה של ה־ עמדה המצרית הנוקשה התעוררו רבים למחשבה מציקה ומטרידה, אולי לא היה כל זה אלא משחק מצרי מתוכנן מראש ומתוכנן כראש, סאדאת גמר אומר להקנות תדמית בין מדינת ישראל לבין ארה"ב.

עובדא היא שהוא עשה זאת ובהצ־ לחה, באמצעות מספר מהלכים בלתי מחייבים, העמיד פנים כאילו גמר א־ מר לנתק את יחסיו עם ברה"מ, המוצצית מבלי להסביר למעשה מוצא ולהמה, בו שחק מבוים ויתכן מאוד בעידודה וב־ הסכמתה המלאה של מוסקבה, העמיד פנים כאילו הגיע לידי קרע עם איר־ גוני המחבלים, נכנס כאילו בריב עם סוריה ועם הלאומנות הערבית כולה, שהאשימה אותו בנסיון לנטוש את יד מערכה הכל ערבית ולהשיג שלום בית וטוב עבור מצרים בלבד, עמדתו בעת המו"מ האחרון באמצעות קיסינג'ר הב־ הירה אל נכון את הכוונותיו של שליט מצרים הערמומי מאוד, אין הוא חושב כלל לנטוש את המחבלים ואת העי־צד ביות הערבית, חותר בכל כוחו לכתר המנהיגות הערבית, הוא לא ינתק את קשריו עם ברית המועצות ואינו חו־ שב לעשות זאת, צער וזכות את הז־ רמת הנשק הסובייטי לארצו כדי ל־ הקל על הורטה מקבילה של נשק אמ־ ריקאני, וכל מטרתו לא היתה אלא ל־ חבל ביחסים בין ארה"ב וישראל.

לא די להיות חזק

ממשלת ישראל צדקה בעמדתה, א־ בל לא די להיות צודק בנסיבות הללו, אלא יש להסביר ולשכנע אחרים בצד־ קת העמדה הישראלית. לצערנו לא הצליח ראש הממשלה מר רבין במ־ שיכה זו בהופעתו האחרונה, סירבל ההסברים, הנסיון להציג תבונה אוב־ ייקטיבית של הפרשה תוך הצגת ה־ עמדה המצרית מול העמדה הישראלית אין בהם כדי לשכנע משקיף זר, גם הידיד המשובע ביותר של מדינת יש־ ראל לא יראה במר רבין את הפוסק האובייקטיבי, מראש ממשלת ישראל רוצים לשמוע את העמדה הישראלית ואת הנמקת העמדה.

סאדאת סירב להכרזת אי לוחמה, ל־ כי רק להכרזה סירב?, מצרים ב־ רבת, פשוטה כמשמעה לאי לוחמה, היא מחייבת לוחמה טוטאלית, עושה הכל, בגלוי ובסתר כדי להגיע למטרה זו, חותרת אליה בכל האמצעים שבר־ שותה, ממשלת ישראל אינה מוכנה ו־ לא תהיה מוכנה לעזור למצרים ב־ משימה זו, להצביע לה עבודת מגן כ־ די להקל עליה לבצע מטרה זו.

ביטחו פשוט, ברור אבל מובן, נר־ סוח המביך גם את הגורמים האנטי־ ישראליים במערב בכלל ובארה"ב ב־ פרט, וזאת במיוחד לאור המפולת ה־ אמריקאנית בדרום מזרח אסיה, ברור ובמציאות של ימינו אין ערך רב ל־ צדק, אינטרסים אנוכיים קובעים לרוב את פני הצדק, שיקולים מוסריים אינם מהווים גורם מחייב בברבית מדינות העולם, או בכולן. הנפט והעסקים בכ־ לל והשוק הערבי בפרט מכוונים את צעדי ממשלות במערב כמו במזרח, אילי הון רבי השפעה בארה"ב נכנעים ברצון לחרם הערבי, מוכנים לנתק את קשריהם עם יהודים ולא רק עם יש־ ראלים. בהסכמה אילמת של הממשל, אם כי הדבר נוגד את החוקה האמ־ ריקאנית, בכל זאת אין להרהר על הס־ ברה גאותה, מחושבת ויעילה, בשים לב לעובדא שאין כמעט שפה משותפת בין הממשל האמריקאני לבין הקונגרס הפתוח בחלקו להסברה השפעה כמהן.

מהו הפחד מג'נבה?

הערבים מאיימים בחידוש ועידת ז'־ נבה, שקפאון כמעט ומובטח לה מ־ ראש, ועידה צלולה לשמש רק כ־ במה תעמולתית נגד ישראל במועצת הבטחון עברת האו"ם, אמנם אין זולזה בגורם זה אבל אין גם להפריז בחשיבותו, הועידה אינה מוסד בר־ ביצוע, אין בכוחה לבצע דבר ואפילו לקבל החלטה כל שהן אם לא תתי־ קבלנה פה אחד, בידי ישראל האפ־ שרות להכשיל מכסורים רבים מאד ב־ גלגלי הועידה בטרם התכנס, ואולי למנוע כינוסה. לא בג'נבה יקבעו את גורלה של מדינת ישראל ולא באולם מועצת הבטחון שבבנין האו"ם בניו יורק, הבעיה העומדת כיום בפני מ־ דינת ישראל היא, כושר עמידתה ב־ מערכה המכרעת הצפויה לנו בראשה בעתיד הקרוב, שאלת מלחמה או אי לחמה, מלחמה חזיתית או מלחמת ה־ תשה כפי שהכרנו אותה אחרי מלחמת ששת הימים ליד תעלת סואץ ובצפון.

אמנם בסבך זה ישנה חשיבות רצ־ ינית לבעית היחסים עם ארה"ב, אולם כמו בעבר מגיעים אנו לידי מסקנה אחרי התעמקות במצבנו שההשגחה ה־ עליונה מנהלת את עולמנו ולא המדי־ נאים רבי היהרות, חששנו מעתיד הי־ חסים עם ארה"ב לפני מסעו של קי־ סינג'ר, בטרם הפלה איש על דעתו כשלון תיווכו, חששנו מהגברת הרג־ שות האנטי ישראליים בגלל חרם ה־ נפט והמחסור בדלק בארה"ב, ראינו כאיר אדום את השלטים וההכרזות ס־ יד נצלמה שירטטה בכבישי אמריקה "הדלק חיוני לנו לא כן היהודים", והנה יוצאים הערבים למערכה חד־ שה, עם כשלון מאמצי התיווך והת־ פרקות קרטל הנפט "אופ"ק" נראה ב־ אופק, איש אינו מאיים בחרם נפט יו־ דש בשנה וכל צרכני הנפט הצטיידו בכמויות עצומות של דלק, ופתרון הב־ עיה נראה באופק, מדינות מייצאות נפט שוב אינן מצלות על דעתן במצום התפוקה ושבירת המלאי ליצים בהם הצורך בנפט יהיה מוטל בספק.

בכל דור ודור

איש לא חזה מראש את ההתפתחויות במזרח התיכון, את ההתפתחות סביב למדינת ישראל, מנהיגי ערב מתהלכים כיום מלאי גאווה ובטחון עצמי, ב־ שרכנעים משום מה שהעולם כולו בכי־ סם, בטוחים בכוחם להביס את מדינת ישראל, במציאות כזאת ברור ואין תקווה למאמצי תיווך ולדיבורים על ש־ לום מצד גורמים ישראליים ואחרים, הכסף הרב שנפל בחלקם מסחרר את ראשם, שוכחים את אשר רוצים לש־ כוח, זוכרים את הרצוי להם. בטוחים שהם מנהלים את העולם, יקבעו את עתידו ואת עתידנו, ידי הערבים על העליונה — מכריז סאדאת הערמומי.

אולם לא לעולם חוסן. לפני שבר גאון, בטוחים בחסדי ה' שלא יטוש את עמו ונחלתו עלינו להביט קדימה בבטחון ובאמונה. ידינו לא עשו את החיל הגדול הזה. כרוזת "בצה"ל בט־ חוננו" ביום העצמאות האחרון לפני מלחמת יו"כ גרמו לנו את מחדל יו"כ שאיש לא חזה אותו מראש, אמונה וב־ טחון בהשי"ת יוציאנו מצרה לרווחה בין יום ללילה, פעם סמכה ממשלת ישראל על ידידות וצורה מצרפת, — "המשענת הנאמנה היחידה", — לא חלפו ימים רבים וצרפת התגלתה כ־ משענת קנה רצוץ בלבד. כיום שוב רואים רבים בהתכנו את ארה"ב כ־ "משענת יחידה", ובפתחים כהיום בו אולי תבגוד בנו. לא צרפת היא ש־ עמדה לנו ולא ארה"ב, אלא — בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו — הקב"ה מצילנו מידם.

הרב יצחק-גרינברג

פסח - חג האמונה

חג הפסח הוא חג הגאולה בו יצאנו לחירות עולם, אך יש לדעת מה זה שעבוד ומה זאת גאולה — וצתד זאת גילו לנו חז"ל — בפרשת ויקרא נאמר בכתוב: "ויקרא אל משה וידבר אליו" — אומר רש"י הקול הוא זה שעליו נ־ אמר: קול ה' שובר ארזים קול ה' בכח, — אבל קול זה איננו נשמע רק בפ־ נים אוהל מועד. ובאשר הוא מגיע ל־ חוץ הוא נפסק — לכן נאמר וידבר א־ ליו — רק הוא שמע את אותו קול — כי רק בפנים הוא נשמע ולא בחוץ, רק בני תורה הנמצאים בהיכל התורה עשויים לשמוע את אותו הקול אש־ הוא קול ה' בכוח, המדבר מתוך כל המאודעית — אבל הוא נפסק מיד עם הגעתו לחוץ — כל אשר נמצא יותר בפנים ההיכל היא שומע יותר את ה־ קול, קול ה' בכח! —

יש לפרש מה משמעותה של גאולה. העולם כולו צמא לגאולה, לחירות — אך נשתקה צורתה של מטבע זו אשר גאולה שמה — מדמים כי יש ל־ שחרר את הרצון, לתת לו פורקן שיו־ כל לעשות את כל העולה על הלב וכאשר נדמה כי הרצון שלי מתנגש עם משהו הנוגע לזולת כי אז נדמה כי והי החירות שלא להתחשב בכלל ברצון ובברשר הזולת — אך נדמה כי ההפקרות היא החירות המקווה — אם נפרש כי שיחרור היצרים והי החי־ רות כי או אין מקום בעולמנו לשני רצונות, כי אז רק התנגשויות ומל־ חמות יתהכנו בעולם שכזה. —

מכאן אותה משמעות של חירות ב־ חלקים מסויימים בעולמנו אשר בשם החירות מקימים משטר של ברזל וב־ לוש סביב כל יחיד ומושלכים לבתי הכלא על "חטאים" של הבעת רצון ל־ חיות כבני אדם והכל נעשה בשם חי־ רות האדם.

כבר אמר הרמב"ן בפרשה שמות: חירות וגאולת מצרים איננה מסתיימת בזה שכבר לא הורגים יהודים, שכבר לא זורקים ילדים ליאור, לא זאת היא הגאולה הנכספת, רק כאשר שבו אל מעלת אבותם, כאשר זכו לפסגת הרוח־ ניות למעמד הר סיני — רק או נקראו גאולים. יצאנו ממצרים מבית עבדים אבל לא קראנו דרור למאוויים — עב־ די הם אבל לא עבדים לעבדים, — "א־ נכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים להיות לכם לאלוקים" —

לא שחרור של יצרים אלא שעבוד מלא לבורא עולמים! מי שהוא כשר עבד לרצונות הוא העבד האמיתי — רק מי שמבין כי: "אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה". זהי החירות הא־ מיתית — אדרבה מה שיבין האדם יו־ תר כי כאותה עצת הזקנים ועצת ה־ צעירים לרחבעם בימים ההם, זוהי ב־ עצם בעית החירות הניצבת תמיד ל־ פני האדם ורק היודע כי מי שיכול לתת את שלו לזולתו הוא בן החורין האמיתי — מי שעודנו צמא לגרוגרת של כבוד מהזולת, מי שבתה את הד־ רותו הוא, על חשבון דכוי הירוה של הזולת הוא העבד האמיתי — כל הד עולם ניזון בזכותו של ר' חנינא והרי חנינא די לו בקב חרובין — זוהי ה־ דרך כי שדי לו יכול להזין את העולם כולו בזכותו — יש ללמוד את פרשת האמונה הנלמדת מכל מסכת הגאולה של יציאת מצרים, וכבר שאל רבי י־ הודה הלוי את האבן עזרא, למה נא־ מר: "אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" ולא נאמר אשר בראתי שמים וארץ, — והרי נדמה כי בריאת עולם ומלואו יש בו גילוי יותר מפרשת יציאת מצרים, ומתבאר מדבריהם כי יש יותר גילוי בפרשת יציאת מצרים יותר מבריאת שמים וארץ — כי כאן נתגלתה הבריאה כי היא נוצרת לכל אדם במיוחד ויכול להיות כי שני א־ נשים שותים בים. בשביל האחד זה דם ולשני זה מים, וכן כל עשרת ה־ מכות היה בהם גלוי נורא בפרשת "א־ נכי ה' אשר הוצאתיך מארץ מצרים".

ובמפורש נאמר בכתוב: כי אם היה רק הרצון לשחרר את עם ישראל היה אפשר להכות את המצרים בדבר או בחרב, אך "בעבור זאת העמדתיך ל־ מען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים". לא רק שדו־ רות ישראל נלמד כאן בפרשת יציאת מצרים אלא במיוחד פרקים במסכת ה־ אמונה — שהיא הבאי ראשון לגאולה "ויאמינו בה' וישירו ההללוהו".

ויש ללמוד למוד נורא הנעשה ללמ־ דנו הלכה למעשה, כה המחוייב למע־ שה בעתות צרה — בחשכת הגלות — בגאולה הראשונה זכה כל העם כולו להתעלות רוחנית בשיא הפיסגה הנבו־ אית אשר עליה נאמר: "ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא" — ובתוך העליה המופלאה הזו, נוכח במפורש שהיו שלשה אנשים מחשו־ בי העם אשר לא זכו לשום דבר מכל אלה, ומי היו אלה השלושה? האם ה־ יה קורח ועדתו או ירבעם בן נבט — לא! אלו היו דוקא אשתו של משה ר־ בינו ושני בניו — ונאמר במפורש: "וי־ שמע יתרו" — שואל רש"י מה ש־ מועה שמע ובא — ופרש רש"י קריעת ים סוף ומלחמת עמלק — וישנה דע־ עה בחז"ל שהגיע לאחר מתן תורה, ואם כתוב: "וצפורה ושני בניה עמה" כמשמע שהגיעו רק לאחר קריעת ים סוף, או גם לאחר מתן תורה. אפשר לתאר את הצער האיום של אלה, אשר כל העם עלה בלי גבול הם מחוץ ל־ כל אלה, ונשאלת השאלה הנוקבת מ־ שום מה לא שלח משה רבנו לקרוא להם להשתתף בעליה רוחנית אדירה זו? מה היה הסאם? — לא נזכר ב־ שום מקום אך נזכר ב"דעת זקנים" מ־ בבעלי התוספות" כי לעתיד לבוא יבא עשיו הרשע ויתבע חלק מארץ ישראל כי כתוב "לזרעך נתתי את הארץ ה־ זאת" והקב"ה ישיב לו: הרי כתוב עוד פסוק "כי גר יהיה זרעך" מי שישנו ב"ועבדום" ישנו ב"לזרעך נתתי את הארץ הזאת" —

המשמעות העמוקה בדברים אלה היא, כי בכדי לזכות לגאולה וכל ק־ ניתה יש לעבור התחילה את כור ה־ התוך — ומי שאיננו ב"ועבדום" ב־ הכרח איננו ב"לזרעך נתתי". ידע מ־ שה רבנו מי אשתו ושני בניו מבינן שרצה הוא להביאם למצרים, והגד לו: "על הראשונים אנו מצטערים ואתה בא ומוסיף עליהם", ומשום כך נשארו ב־ מדין — אמנם לא היו עובדים בעב־ בודת פרך כי הרי היו משבט לוי ו־ שבט לוי לא עבד, אך בכל זאת כבר אה היו מרגישים בצער הגלות בראו־ תם את הסבל הנורא — משה רבנו נ־ אמר עליו: "ויצא אל אחיו וירא בסב־ לותם" — אומר רש"י נתן עיניו ולבו להיות מיצר בצרתם ואילו אשתו וב־ ני בניו היו מחוץ להחום ההרגשה. — הם נשארו במדין, ידע משה רבנו כי כל פרוטקציה לא תציל כאן, כי ע־ איננו ב"ועבדום" איננו — ב"לזרעך נתתי". בשעת חשכת הגלות הנוראה כל תחושה כאב בצער האומה היא ה־ נהגת קשר גשר לשיתוף בעצם ה־ גאולה. —

גאולת מצרים היא יסוד במסכת הא־ מונה — היה זה הגלוי נורא ההוד של "אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" יש איפוא לדלות את פרשת האמונה לכל עומקם — יש גם ללמוד את פרשת הגלוים של "הגבורים ה־ אלמונים" אשר יצרו פרשיות תפארה בבעשיהם ואשר לא ידעו כי הם יוצ־ רים מסכת גאולת ישראל — לא ידעו המילדות כי בכח צמידתן הזקיפה י־ אומץ לבן בבסירות נפשן מסכו גבורה בלבות ישראל, לא ידעו השוטרים כי גבורתם לקבל מכות "ויכו שוטרי בני ישראל", אבל לא הרימו הם יד על י־ הודי — ועליהם נאמר כאשר מינו שו־ פטים על העם אשר ידעתם כי הם זק־ ני העם ושוטריו, הם יהיו הסנהד־ רין — .

לא ידע אדם כי כל תחושה בצער ישראל היא הממחישה את גאולת ה־ עם — ואם היו כאלה שלא נכללו ב־ תחושה זו — בהכרח היו מחוץ לתמונה גם בעתות הגאולה —.

(המשך בעמוד ז)

א. מרגלית

שולחן של חג

אז ישיל סנרי מפותיו
ופרק מאפרת ועול,
ולרגע יעמוד מהורהר
כמו לפני שעתו הגדולה,
ועצו יזדרק בריצפה
כמו לפני קפיצתו לגבהים,
או זו הלמות לבבו העצי,
הרוגש לקראת ערב יבוא.

ולפתע מיהר ורוחץ
ונספג ולבש לבנים,
ועטה עדיי מצותיו
ויצנע במפית הריקמה,
ונרמז ועמס את יינו
ועמד מצפה בגביעיו
וברק בעיני נירותיו
שרימעת השמחה על לחיים.
ומחלונות מסביב
מקנאות עיניים לציות,
עיני שולחנות אין חג,
אפורי החולין, הפתבג,
דומה עוד נחל־הצריף
בעפעף ענפיהם בבוכה:
יש שולחנות הזוכים,
לאו כל שולחן זוכה.

"הגדות" פסח חמוצות

"הגדות של פסח" שיצאו לאור על ידי הקיבוצים

מאת יצחק מתתיהו טננבוים

קשה משטוש מסקר. שבצחיים — בלבול מ־ כחש. שקר וכחש אין להם רגלים ולא בנקל הם קונים שביתה בנפש היפה. באיש המודה על האמת וחפץ בהיצדקה. לא כן, מירות. הטשטוש הבלבול, כל מגמתן ומטרתן היא, להתם מחסום ושכתום לכל שביל ולכל צינור המוליך לאמת ולמציאות, לליבם ולמוחם של אלה אשר, לפתות, רוצים לדעת את ה־ אמת, גם אם אין רוצים לקבלה ולשימה נר לרגליהם.

החותם האכזרי של משטוש ובלבול אתה מוצא במידת יתר בבואך לסקור את עשרות ה"הגדות של פסח", כביכול, שהציבוריות החילונית הוציאה לאור על ידי מקורות שונים ובזמנים שונים. אין אתה י־ כול ליהנות להן כל. רצה אדם, כאשר, לטשטש ולבלבל את קדושתו וגדולתו של אותו ליל פסח, המושרש עמוק עמוק בהכרתו ובנשמתו של כל י־ הודי יהודי.

כל אותם "עלי התאנה" בהם נארזו וצמח ה־ גדות אלה, אינם יכולים להסתיר את המגמה ה־ שקופה כי, יוצריהן התכוונו לדבר אחד בלבד — להתגבר על כל אותם הפחדים והמורא הגדול שמא, חס וחלילה, יהפך הלילה הקדוש והמקודש הזה, ה־ אפוף הוד עננים כבוד ומאורות זוהר, בהקרוי אור של עשרות דורות, ממצרים ועד הנה, — כל זה יהפך ל"מלכודת" לנוער ולמבוגר, להציץ בפניה ה־ זוהרות של ההיסטוריה ובמעיינות האמונה, המפכים בלילה הזה כזרם מים רבים אדירים. ואולי — זבזה פחדם — יתעורר הרהור תשובה והתרפקות ערגה על עבר, העבר הארוך היפה שלנו — יראו בנים באבות ובאמות אבותיהם, מה ומה היה להם ליל הסדר — ליל הפסח הנדוש יופי הוד.

קשה לדפדף ולצלצל בדפיהן, קל וחומר — ל־ עיין בהן ולעמוד על טיבן, מהותן ותוכנן. בחינת: "אוי לי אם אומר, אוי לי אם לא אומר". לומר אי אפשר, מפני האפיקורסות, טשטוש המוחין והעיוורון, של מנסחיהן־יוצריהן; מפני השנאה העצמית, העדר רגש רוחני ופיעפוע שלילת זהות ההיסטורית מ־ תוכן. טיוח העינים ואי הידע משמשים בערבוביה. ההינתקות מהעבר, מהמקור ומהשורש, מעבירה את יוצרי ה"הגדות" הללו למיניהן על דעתם ועל דתם. לא לומר אי אפשר — שאין לעבור בשקט ובאי תגובה על מעשים כגון אלו, חייבים להצמידם על רשעותם ועל זדון כוונתם, להוכיחם על מהות "הת־ בותתם", על "מסירותם" לחגי ישראל ולשמירת צ־ ביונם, על "דאגתם" לתת לבני ישראל פרקים ל־ אמירה בליל הסדר. לומר להם בגלוי ובכל לב, את האמת לאמיתה ולהראות קבל עם ועולם, את המס־ תתר כאחרי הגדות אלה.

דומה, כאילו ביקשו לפקור את הכל דוקא מ־ בפנים, מבית, תשמו מאוירת הקדושה שליל הסדר נוסך בתשובה היהודי באשר הוא. ביקשו ומבקשים, להחיל את חיי הגשם, הארציות, באווירה מרוממת זו. יצרו מן כלאים של אמירה והגדה שיד הזדון הכחש מסכמת בלב יוצריה. שאם לא תאמר כן — אין להעלות על הדעת ולהבין, מדוע הם בכלל יצרו "הגדות של פסח", בשעה ואין להם ולחג ולא כלום. אחרת — אין הסבר לעובדה שעל אף התהום הכחש המפרידים ממקומה החג, מתוכנו ומהותו הרוחנית־ הנשית, הוציאו בעשרות השנים האחרונות כמאה "הגדות".

קו־המגמה של הגדות אלה הוא — עקירת ה־ אמונה, פשוטו כמשמעו; מחיקת שם שמים מהעבר ועקירתו מהווה. הם מלהזכיר, שברצון הבורא יצאנו ממצרים ונהיינו לעם והוא עשה את כל הניסים והנפלאות בכל משך ההיסטוריה היהודית הארוכה — חלילה מלרמוז, שהקב"ה הכניסנו לארץ ישראל והנ־ חילה לנו — כל אשר בשם ה' יכונה אין להזכירו ולהעתיקו ל"הגדות" הקיבוצים.

חג האביב, הקציר, העומר — זהו תוכנן ותוכנן של הגדות אלה. גם אם נוספו בתוכן קטעי הגדה מסורתיים, או הועתקו בהן פסוקים ופיוטים המבטאים נושאים אלו, הם סולפו לבלי הכר — ליצור רושם שהחג הינו חילוני־גשמי, סמלי טבע ונוף, קצירת העומר ויפי האביב. הרצון והמגמה לשוות אופי חי־ לוני לחג הפסח, על ידי יצירת אוירת חולין בליל הסדר, בולט כל כך, עד אשר הוא מביא את קוראו ל"אמונה", שכל הקושר והמייחס אותם עם העבר, כל הסיפור מיציאת מצרים עדההוות, כוונתה ותכ־ ליתה — יצירת "פאר חיי האדם עלי אדמות" — ה־ קיבוצים. יציאת מצרים — שחרור מעול זרים; כ־ ניסה לארץ ישראל — להיות בה חיים שיתופיים בקיבוץ, לעבוד את אדמתה, לגדל פרות ותרנגולים, לזרוע ולקצור, לחרוש ולאכול — "גוף בריא על אומה בריאה"...

הרצון הבולט למעט ככל האפשר מדמות החג ומאמיתותו, להתרחק מהעבר היהודי המפואר ומצב־ יונו, הביאם להתעלמות שיטתית וזדונית מהתוכן העיקרי, האמיתי והמסורתי — יציאה מטובאת מ־ צרים, משעבוד הרוחני, אל הטוהר הקדוש אל ק־ בלת התורה.

לא זאת אלא, שבעצם יציאת מצרים היא פונקציה לאומית, שחרור מעול זרים וקבלת אוטונומיה של עם ברשות עצמו. אין הם מתעלמים שבאבאיהם של יוצאי מצרים הם. לא מתנתקים מייחוסם הביולוגי וממשיכים בישראליותם, כשמורשתם הרוחנית אפסית ומתבטאת, בהוי קיבוץ, בעבודת כפיים ובטבעי א־ ביב ועומר.

המגמה הברורה של הינתקות מתוכן העבר וי־ צירת תוכן חדש לחג הפסח, היא המנחה את יוצרית, כיד עם פתיחתן של הגדות אלה, הינך עומד על מגמה זו. ויותר על כן — יצירת ה"הגדה" ונוסחה נעשתה בידי אנשים שידעו מההגדה המסורתית וי־ כתוכנה, בידם ניתנה מלאכת הנוסח מהזות מומחים למחיקה ולטשטוש. מלוחם של אלה שעשו ופירשו, שעקרו התעלמו מהדת והמסורת — המשיכו ל־ קוראי יצירותיהם את תלי רגשותיהם וכפירתם, את מפח נפשם ואי יציבותם הנפשית. הם לא מספרים את כל ההיסטוריה היהודית הנאברת בליל הסדר; לא שמתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו ולא כזו־ כלרים את יכולת מפשית: לא אזכרים "ברוך שומר הבטחתו לישראל" ולא את ההילולים התשבחות. לא תמצא בהן מאומה כהניסים והנפלאות, כעשר ה־ מכות, מארבעה בנים — כל התוכן המסורתי המקו־ בל מדור דור. הם לא יכולים ואינם רוצים, להזדהות עם תוכן זה. לא מתקבל על "דעתם" — המנהגים ההליכות של ליל הסדר. המצה לא מוזכרת והמרור לא נאכל; הקערה איננה קיימת וארבע הכוסות מיוע־ דות לשתיית לחיים.

ומכיוון שללא אמירה כלל אי אפשר, פרחו ב־ נסחיהן ללקט פסוקים מהתנ"ך, אשר שם שמים לא מוזכר בהם, המבטאים יפי הטבע והנוף, פריחת ה־ אביב, לבלוב האילנות, ניחוח האדמה והעצים, ה־ דשאים והפרחים — אלו הם הביטויים הרגשות של הגדות אלה. אמנם, פה ושם הכניסו ל"הגד־ תיהם" פסוקים ומדרשים על יציאת מצרים, אלא שהניסים והמופתים, המהות והתוכן האמיתי, אינו מוצא את ביטוי בהן. נוסחאות ההגדה המסורתית: האגדות, המדרשים והפיוטים — התוכן המבציא בפת הוית ישראל לעם עד יציאתו ממצרים, עיקר הצי־ קים, היסוד השורשי של קיומנו עד הלום, כל אלה — רובן נמחקו ומיפוכן ניטשטשו, סולפו ו־ סורסו, עד שגם נפשו של אדם אובייקטיבי, שאינו מצטיין בעדינות יתרה, מזדעזע מבסכת הסקרים ו־ הסילוף שיצרו יוצרי "הגדות" אלה.

אי אפשר שלא להתייחס בהרבה ובשאט נפש להדר, מנשיהם; להתכחשותם לזהות העם היהודי ו־ למורשתו הרוחנית; ללעג ולבוז לכל היקר הקדוש לנו; לעקירת האמונה המסורת הרוחנית בעם ישראל — זהי כוונתן וזהו תוכנן של "הגדות" הקיבוצים למיניהם, לכן הקיבוץ המאוחד, הקיבוץ הארצי ה־ שומר הצעיר ועד לאיחוד הקבוצות הקיבוצים.

האופי החילוני־הזיוני אשר הולבש לחג, מוצא את ביטוי בפתיחה ל"הגדה של פסח" של איחוד הקבוצות והקיבוצים: — "לפי כל המקורות לפנינו לא סכם דהני בלבד אלא חג צברי... הג זה משתלב יפה מבחינה ריאלית וסימלית בחודש האביב, במו־ עד ראשית הקציר, ברעיונות החירות על פסח כסמל הפריחה והתחיה, שהן גם סמלי האביב...". לגביהם "רעיונות" פסח מתגשמים ומוצאים את ביטויים: ב־ סמלי האביב, הפריחה והתחיה — בהוי הקיבוצי הגופני, אדמתיו ועובדיה.

גם כשהלבישו וצפו את החג בעטיפה חילונית, עדיין לא השליטו עם עצמם וכגירבות, והיטלטלות בתוכן החג לביתוהו המסורתי. כהדעים הם לעובדה שאי אפשר ליצור אופי ותוכן חדש לחג ללא זיקה כלשהי למסורת. הסיבה המכריעה לכך — הילדים. הילדים יודעים שישנן ארבע קושיות, ארבע כוסות, שיכפים בכלי התקשורת ע"די פסח: עבדים היינו חד גדיא, קריאת הגדה ושירה. אין הם יכולים ל־ התעלם מכל זה והיהיבים לסלול דרך ומצא לקטעים אלו, להכניסם באיזו צורה שהיא ב"הגדה" ולו כ־ סולפים ומסוסים — להלבם ב"מיטת־סדום" ובלבד שהילדים לא ישאלו שכא האמת תתחייב להאמר.

מודעים לבעיה זו — קבעה מלאכתם לעבוד בדרשות מהגדה כבודתית ליצירה חילונית בנבה־ קה. בע"ה זו הסדריה אותם והאגו ליצירת פולחן הלולי־ "מסורתי־קיבוצי להגביהה ליל הסדר. הוא מוצא את ביטויה בפתיחת לאחת ה"הגדותיהם": "אף על פי כן מעורר הסבב ה ח ד ש (ההדגשה שלי — י. מ. ט.) בעיות מעשיות, ארגוניות (ואף עקרוניות, הנוהג המסורתי המקובל — שורשים עמוקים לו, הוא משלב זכרונות וראציות לוטי שונים. לא כן החדש, עדיין אין מאחורי הסנקציונה, חסר לו הסבב המפעי ואורכת לו סבכת המלאכותיות. בשל התינתקות בן המהורות ובשל העדר זיקת צבוקה ליהודי של החג קשה לצודר את החויה המוגיאת. בלי מחזוריות ק־ בוצה והתמדה לא התגבש מסורת כלשהי. במחזוריה כוחה רב בחינוך ובהתחדות ערכים..."

מכוזרים הם בזאת עת"החג המסורתי" שרשים צבייקים לו" — מכך פתוח וכוראם, אבל, צליהם לדעת — כי ע"הסר לו הטבע הנפשי" והוא נצדר "דקה צמוקה ליסודו של החג", לא תועיל לו שום מחזוריות ולא התגבש אצלו מסורת כלשהי.

אי אפשר — ואסור — להעתיק לסקירה זו, קטעים מ"הגדות" הקיבוצים — תוכנה אפיקורסית ושורשה, עקירת האמונה, כחש, סילוף, רמיה צבית ושטשט. כאמור: רוב פרקי ההגדה המסורתית — שאינם י־ דועים ומהוגלים בפי העם — הושמטו לגמרי!!!. ה־ קטעים שכל ילד וכל תינוק יודע אותם — ולכן השמטתם אינה אפשרית — שילבו עם פרקי שירה וקריאה; יצירותיהם של משכילים ומשמשים למי־ ניהם, הקטעים עצמם סולפו וסורסו, לבלי תת ל־ נוער ולמבוגר הרהור לאמונה, לתורה ולמצוותיה.

מתוך הזימה חזירה של אי אלה פרטים — ש־ המעיין בפנים יעמוד על חמורים מאלה — צא ולמד על הכלל כולו.

מובאה ב"הגדה": "וחגתם אותו להדורותיכם חקת עולם תחוגוהו". בתורה נאמר (שמות יב, יד): "וחגתם אותו חג לה'..." ועוד ב"הגדה": "ויאנחו בני י־ שראל ותעל שוועתם מן העבודה". בתורה נאמר (שם ג, כג): "ותעל שועתם אל האלקים..." — בדרך מ־ רושעת זו, טשטשו וביללו את הפסוקים ועקרו שם שמים בזדון.

ברוב "הגדות" הקיבוצים הועתק הקטע "הא לחמא עניא", הסיומת: "השתא — אנחנו גאולי י־ שראל לשנה הבאה כל בית ישראל" (?!...).

בהגדה המסורתית נאמר: "לפיכך אנחנו חייבים להודות... למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הניסים האלה"... ב"הגדותיהם" הושמטו המילים "למי שעשה וכו'" — זהו חוט הכחש לכל אורך הגדות אלה.

ארבע הקושיות כמעט ואינן מופיעות בנוסחן המקורי. כל קיבוץ וקיבוץ דאג וניסה את קושיותיו ה"מסרידות" איהו.

הכחש והסילוף, חוסר היציבות, מה יש לומר ומה אין לומר, הביאם אל שיא של משטוש אבסורדי, המודה עד היכן הגיעה טיפשותם ואיוולתם, כסילותם ומגמתם הזדונית. והרי מובאה: "נברך על הגפן ועל פרי הגפן (למי נברך? ... י. מ. ט.) ועל ארץ חמדה טובה ורחבה (ש... ?, במספר "הגדות" כתוב: "ש־ הנחלה לאבותינו" לא "שהנחלת"...) לאכול מפריה ולשבוע מטובה (ההמשך המסורתי: "רחם נא ה' וכו'" הושמט לגמרי!) כן נגיע (לא "יגיענו") למועדים ולרגלים אחרים (ערבוב שתי ברכות — ברכת הג־ אולה וברכת הגפן) שמחים בבנין ושׂשים בעבודה (לא "עירך" ולא "בעבודתך"!) ונשיר (לפני מי?) שיר חדש על גאולתנו ועל פדות נפשנו". (הסיום: ברוך אתה ה' וכו' הושמט לגמרי!!!).

האין אבסורד גדול מזה — למי נברך אינם רוצים לדעת; מי גאלנו מי יגיענו, לקריאת מה, האבגו שפתיהם מלומר. כחש ושקר! — זהו תיבנן האמיתי של הגדות אלה.

כאמור, אלו הן מקצת כן המקצה של הזדבות והידות וזעירות, מלבד האפיקורסות המפורשת וק־ טעי החולין שבהן.

זהו דמותן ופרצופן של "הגדות" הקיבוצים ויו־ צריהן, כי יותר ובי פחות — דבן כולן מהכחשים לעבה, למסורתו ולאמונתו.

כיום ה"הגדה" מוצגת ביותר ובולט בצורה א־ כזרית. כולם יודעים את השיר "חד גדיא", אין ספק ודאי אי אפשר להתעלם מקיומו, אולם לא כולם יודעים את תוכנו ובפרט את סיומו. ובכן, הקיבוצים הגליוני להתעלם, אבל... רק מהסיום, ה־ "חבכי־ בית האחרון: "ואתא הקדוש ברוך הוא ושחט למלאך המות וכו'" אינו מופיע כלל (!!!) הוא נתלש בזדון וברשע מההגדה המסורתית.

אכן: "רשע מה הוא אומר"? — — — "אף אתה הקהה את שיניו"...

هكذا من الأصل

שמעון אליעזר זוס

הרב משה הרשלר

פרקי גאולה במשנת המהר"ל

[illegible]

הרב יעקב ניימן
ראש ישיבת "אור ישראל" פ"ת

שלימות התורה

[illegible]

ש. ב. ארנשטר

עולים ויורדים

[illegible]

התשובה הנכונה

[illegible]

בטוחות החיים

[illegible]

על ספרים, סופרים וספרות

מאת מ. ע. דרוק

מוסד שממלא חלל בספרות החרדית

[illegible]

ספרית הפלס

[illegible]

אינציקלופדיה ליהדות

[illegible]

חסידים מספרים על חסידים ועל חסידות

[illegible]

אוצר המועדים

[illegible]

אוצר החסידות

[illegible]

נוה

בית אביה

שמעון אליעזר זוסמן סופר

„לא על הספר לבדו יחיה האדם"

טכניקת הדפוס המפותחת גורמת רבוי ספרים אף שאינם ראויים * גדולי הדורות הגבילו הדפסת ספרים ללא הסכמה מרבנים חשובים

ביום שנתנה התורה לישראל עד לימינו אנו, לא זכה אף דור לשפע של ספרי קודש, כמו שזכה לזה דורנו אנו. עד להמצאת הדפוס (ע"י גוטנבר־ג) נתחברו חבורי גאוני הדורות בכתב יד, הועתקו ע"י מעתיקים שו־נים בקונט או בספר, וכך נשמרה לנו מדור דור תורתם של הראשונים ש־ממנו אנו חיים.

המצאת הדפוס שנתה את פני הדב־רים. החל משנת רמ"א לפ"ק, בה נדפס לראשונה הש"ס בליסבונה, (שרק עתיקים בודדים נמצאים היום ב־ידינו 1) והזכיר בשנת רפ"ב בה הד־פיס — בעל הזוכין להדפסה — הגאון דניאל בומבערג (בן אנטוורפן) לדפ־ס את הש"ס השלם עם פירוש רש"י והתוספות, איפשר בקביעות הדפוס „לכל באי דבריו להפיץ את בציבוריות ב־רבים. אפשרות זו סבבה בזיבה גם צדדים שליליים. כבריעבדו צלילים הש"ך בקונ"א בסוף ההדפסת ספרו „גבולי התחכמות", בה דבר בבנות הד־פוס ובבנות המחברים החדשים, כ אחרונה עבד ע"ז הזהירים, הדל: „אמר כי אמנם צריכים אנו להודות לה' על המצאת הדפוס בצ"ל, ותקנו רב. מ"מ גם התפשר בשאר ובי ימי־נו, כי לפנים בישראל היו גאוני ע־לם כותבים דבריהם על ספר ואם נתקבלו אצל חכמי הדור דיבבו או כ־לם, את חכמי הדור צוו להעתיקם בבתי [illegible] ובמשפחה. אמנם אם לא נתקבל בטילא לא קרב איש ל־העתיק, [illegible] לא ערב איש [illegible] לא ידע בנפש [illegible] רבים להעתיק, [illegible] ספרים [illegible] ואמנם באה החל הדפוס [illegible] ההעתקה, ואפילו אם יהבי גדיל כ־הושע בן נון בחברת, אם לא [illegible] יתפעט ע"י [illegible] צדיקים וגאונים [illegible] דבריהם [illegible] להוליד [illegible] על זכותו [illegible] החל הדפוס [illegible] — כל מי שיכול [illegible] בצ"ל, בין יהיה איך יהיה, בין שלא יהיה ראוי לכך, [illegible] בדפוס... ויש שיצטננו רק צורת הקודש, ויש אשר ידפיס ב־

ילדותו ומתחרט בזקנותו ומה יעשה אחר שכבר נתפשט ע"י הדפוס, וצ"ב צריך לאחוזי דברי הראשונים מפני הבועה. הלוא הרי"ף צ"ה למחוק כמה דברים מספרו, אמנם ספר הנדפס א"א לחזור ולתקנו כידוע" 2).

גם בדור שלפני החת"ם הרשמה בקו־רה חריפה על הופעת „ספרים חדשים" ובצורה קיצונית ביותר התבטא הגאון המפורסם רבי זרח איידליץ זצ"ל — הלבלר המובהק של הרי"ך יהונתן איי־בשיץ זצ"ל — בהקדמת ספרו „מלא־כת מחשבת", וז"ל: „הנה מי שרוצה להדפיס ספר חדש בודה סברות זרות בלי"ג, בה שלא שערום הראשונים, ומשיג עליהם... וסובר כי דבריו כנים ואמיתיים... והוא בילסטם את הבריות שהוא אומר שהוא פרוש מספיק יפה תפלא — ולא כן הוא, שמעתי ביל־דותי מפי רבותי יושר חילם, היו גוז־רים שלא ידפס שום ספר חדש, כ"א שידפסו שנית דברי הקדמונים... אבל באמת מחברי ספרים חדשים זו גרמא בנזקין שהשתכח תורה מיש־ראל.

הד דבריו אנו שומעים בדברי ור־באינים שבזמנו ולאחריו ר' עקיבא איגר זצ"ל כתב בענין הסכמה על ספר חדש: „אבל בדבר ההסכמה ה־קשה לשאול, כי זה ימים כבירים גדרתי בעדי ושמתי לחוק ולא יעבור בנדר אמ"ש חזק לבלתי תת הסכמה על חבורים חדשים 3).

בן זמנו, ה„נודע ביהודה" בהסכמ־תו על ש"ת מהרים בריבי ח"ש מ־לבנת [illegible] כותב: „שזה רבות בש־נים נדרתי גדר בעדי בלתי תת הס־כמה על ספרים חדשים אשר נתחב־רו בזמננו מטעמים אשר לא אוכל ספריות למו". שכיסה הוא ז"ל מגלה לנו בנו הגאון ר' שמואל לנדא זצ"ל בהקדמתו למהדורא תנינא של שו"ת אביו הגדול. וכך הוא כותב: „ושמעתי דיבת רבים לאמור, מלאה הארץ בחבו־רים רבים. עשות ספרים הרבה אין קץ קטן וגדול שם הוא. השהיתו דרך הגי־החזק מבני הדרך מכדי בזיון לשלות

ספרים ע"פ תוצות מבית לבית ומ־חצר לחצר, לצוד ציד בפה, לפעול צ־צרות בלשון שקר. לאמור מנחה היא שלוחה להביא אל הבית ברכה, ובצ־לות המנחה לקללה יחשב, כי המקבל יודע כי בכספו הוא... ובינו ובני כבוד התורה נתחללי". (כמדומני ש־לדבריו יש תוקף גם בזמננו).

„החסידי" היחידי, למנוע כביכול הפ־צת ספרים הישים בלי מעצורים, ראה החת"ס בלקיחת הסכמה על ספר חדש מאת גדולי הדור 4). והריני לצטט את מה שכתב הגאון ר' מרדכי בנעט זצ"ל: „ותמהתי מאוד בראותי שבר־צונו לבטל מנהג נטילת ההסכמה. חלילה לו מחדול ליתן הסכמה אפי־לו על הדפסת ספר ישן נושן... כי מיום שזלזלו בנתינת הסכמה רבו ספרי מי־רוס בישראל ומדפיסים ספרים חדשים, וקורא להם בשם ראשונים. אבל בי"ה כי עדיין יש יראי ה' שאינם לוקח"ם ספר חדש, אם לא יראו הסכמה מרב בדוק ביראת ה'... ואשרי הדור שה־גדולים שומעים לקטנים, ויקבלו דבר־ם לבו הטהור" 5).

לאושרנו גדולי הדורות לפני החת"ס ר־בזמנו הוא כן הדפיסו ספריהם בחיים היותם או הודפסו ע"י בניהם סמוך לפטירתם. ה„פלתי", „שאגת אריה", „גולע ביהודה", „צל"ח", „חוות דעת" וכו' וכו'). גם הגאון ר' זרח איידליץ זצ"ל, בסוף ספרו „מלאכת מחשבת" פירש את כוונתו שבהקדמה: „צריך אני להתנצל על מה ששמעתי שקצת בגדולי המורים גאוני ארץ רננו עלי, על שכתבתי בהקדמתי סי' א' שה־מדפיס ספר בדית כדי להשתכר בו, עליו נאמר שהוא מלסטם את הבריות. לכן צוה באתי לפרש דברי... בפרוש אמרתי: שאין דברי נאמרים אלא על המדפיס ספרים כדי להשתכר בו, אבל בודאי גדולי ישראל יושבי על כסא הוראה המחברים ספרים, אין לחשוב שיעשו התורה קרדום לחפור בה, יבר־ודאי אין כוונתם אלא לזכות את הר־בים" 6).

כמו"כ כותב החת"ס: „כל המחבר ספר ומתעבר במחשבתו לגדל שמו. רבבה בו האלה האמורה במילי ד־אבות — נגד שמא אבד שמא, ולא תעשינה ידיו תושיה להוציא מחשבתו אל הפועל, כי יבואו מבקרי מומים ו־יחפשו וימצאו, מלבד שהוא עבר אסור דאורייתא, דברים שבעל"פ אי אתה רשאי לכתבם ולא הותר אלא משום עת לעשות לה', ואם אינכו עושה לה' הרי אסורו בקמו עומד". אבל הוא מבטיח: „לעומת זה היודע בעצמו כי כל כוונתו לשם ה' יתברך, להגדיל תורה ולהאדירה הרק מונע בר מפני חשש מבקרי בימים ומלעיגים ומלעי־בים במלאכי ה' עבירה הוא בידו, זה כשם שיקבל שכר על הדרישה הצ"ל כן יקבל זה על הפרישה. אחז"ל עשה דברים לשם פעלם ודבר בהן לשמן".

החת"ס בעצמו נהג בפרישה, לא פרסם בחייו שום ספר, לא את חדו־שיו ולא את תשובותיו. הלוא כה דב־ריו 8) (משנת הקפ"ט) „והשמועה ש־שמעו מעלתם שהוצאתי חבור אחד — בקשו ממני לשלוח שמה, דבר זה לא הרהרתי בו, ולא עלה על לבי עדיין, כי לרובא דעלמא שהם גדולים וטו־בים ממני אין לכה"פ לצרכי, הכה לא צריכים לדידי, ולמעוטא דמעוטא שהם

פחותים ממני, למה זה אטריח מפני המעוט, ואם אולי היה הדבר שרוב העולם צריכים לי חלילה, מ"מ לא ידעתי החיוב להדפיס ולפזר דברי ב־רבים. כל עוד שיחייני ה' ויתן לי כח הריני מוכן ללמוד עם כל הבא לש־מוע... ולהשיב לכל שואל עד מקום שידי ושכלי מגיע באפס דמים. והכו־כותב על ספר בדיו כל מה שיחננו השי"ת הן בהלכה הן באגדה ההבה מנהיג הפקר כל מי שירצה להעתיק יבוא ויעתיקם 9) וכן עשו קדמונינו קודם הדפוס. יותר אינני מחייב, ואם ח"ו להגדיל שם, חוששני מקללה תנ"ל נגד שמא אבד שמי, כאשר ארע לרוב מחברי ספרים, ובכשיל להרויח מכין ליטול חיים מן העולם ח"ו. ע"כ לא עלה על לבי כלל 10).

כמובן (מחסום) של ההסכמות לא עצר את מחברי הספרים. ספרים מספ־רים שונים הופיעו משך כל הדורות. מה שכן עיכב את הפצת הספרים ב־היקף גדול היה הגובה ההוצאת היק־רות של הדפוס — מדור פרימיטיבי ביד, שכר פועלים וכו', ויחסית מיע"ט הקונים המעוניינים בספרי החדשים ושו"ת השונים, כך שבערך לא הופיעו מספרים החדשים עותקים רבים, במי־מוצע מחמש מאות עד אלף עותקים. כן פעלו ההגבלות החבורות שהיו_קי־מות מצד הממשלות, מטעמים מדיניים וכספיים שונים להפצת ספרים ממדינה למדינה. כך שכל מדינה היתה שוק סגור. הגבלה זו גרמה לכך שספרי ה־ראשונים שנדפסו בהירגות שונות, הן במזרח אירופה ובערי טורקיה והבלקן (סאלוניקי, קושטא, איזמיר וכו') לא הגיעו לארצות אירופה, היו יקרי ה־מציאות ולא היו נמצאים בידי גאוני מדינות אלה. לפעמים אנו מוצאים ב־ספריהם של גדולי האחרונים כמו ב־„פני יהושע" שכתבו בחדושיהם ל־חדושי הראשונים שלא היו בידם. ולא רק ספרי גאוני המזרח היו חסרים, הס־רים היו גם ספרי יסודות. ההלכה ה־שונים. אתן דוגמא לזה: כידוע חיבר הרמב"ן בעקבות הרי"ף הלכות על ה־מסכתות בכורות, חלה ונדרים (שה־יום נמצאים בכל הש"סים שיצאו לאו־ר בזמנים האחרונים) הנה מה כותב ה־חת"ס (ס' אלול תקצ"ה) בהסכמתו ל־הדפסת חדושי מהרי"ט-אלגאזי על הל־כות רמב"ן וז"ל: „כל ימי הייתי מצ־טער על מקרא קודש, הלכות רמב"ן על מסכת בכורות, חלה ונדרים... וחפשתי בכל העיירות, מדינות וער־רות בשוקי ברואי החדרי הזהים ולא מצאתים. עד אשר זכיתי ללמוד מסכת נדרים בישיבה בעיר"נא דעסיקא ב־זיכני ה' ע"י זכאי הרמוני הרב... ואתי ליוני מק"ק בלגראד... ברוך ש־בחר בהם ובכשנתם, ונתתי ההודאה לה' ע"י כי שבע אלוקים והקשיב ב־[illegible] — אך זה שנתיים ימים הביא לי הש"ת... הלכות רמב"ן על בכורות הלכות חלה, וסביביו נסדרו ספר גדול מגברא רבא ויקרא גאון עולם מהור"ר יו"ט אלגאזי. ביום חבור „משנה למלך" לא נראה כחביר זה, אמרתי מי יתן ויודפסו ספרי הרי"ף ויצמדו הלכות הנ"ל להלכות הרי"ף למלאות החסרון, ולא יהיה ס"ת חסר אות א'. והיום הזה נתן לי ה' את אשר שאלתי, כי נתעורר האהוב המדפיס אנשאן עדלער פאן שמיד" 11) להד־

בריא את ספרי הרי"ף בדפוסו אשר בק"ק פרשבורג... וידפיס הלכות בכורות ו־חלה אצל הלכות קטנות... יזכני ה' ויצא הדבר לפעל צדק... והיה שכרי אתי ופעולתי לפני, שבזכות זו אזכה להבין יראת ה' ודעת קדושים אמצא, ולחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו" 12).

בהתאם לדבריו נהג החת"ס הסכמית למחברים ולספרים שונים, בערך כ־שבעים. (ראה הערה מס' 12) מכל ה־הסכמות הנ"ל הריני לצטט הסכמה נפ־לאה אחת שנתן לעת זקנתו, שנה הקצ"ר, לבעל קצור ש"ע, הגאון ר' שלמה גאנצפריד זצ"ל, הגאון הנ"ל שלח את ספרו הראשון „קסת הסופר" (על דיני כתיבת ס"ת, תפילין ומזו־זות ומגילת אסתר ותקנותיהם) לצריך ולהסכמתו של החת"ס. והרי כבן שלי־ש"ע, אדם בלתי מוכר, לא רב יושב על כסא הוראה, ואפילו לא מחובר בהוכחי"ר, בעה"ב, סוחר פשוט. לאור תשובית הסכמה זו הריני להעתיקה כלשונה:

„איל עופר, אשכול הכופר, בהבנ"ז קסת הסופר, היה הרב המופלג בתורה כבוד ב"ה שלמה נ"י גאנצפריד מק"ק אונגוואר יצ"א.

יקרתו הגיעני עש"ק העבר, בהת־גוררי פה לשאוף אויר טוב, ובקש ממני לתת עינא פקיחא על ספרו אשר חיבר, בקראו שמו קסת הסופר, אשר בו ליקט וסידר כל דיני כתיבת ס"ת תפילין ומזוזה, ומגילת אסתר. ועדיינ־בו ועברי בין בהרי בדישא לסיפא. והנה כלך יפה רעיתי ומום אין בך. מכוון להלכה ע"פ האמת מסודר בסד־ר דור נבון, ושמחתי בו מאד. ואברתי יתן ה' ויבצע בעצהו, המקום יהי בעזרו. אור אני פוקד על כל תלמידי (ו') המחויבים לשמוע לקולי, שכ"ש הדפסת ספר קסת הסופר הלז, ככאן ואילך לא יתנו רשות וכתב קבלה ל־שום סופר כ"א שיהיה בקי בספר הזה, והג"ל על לשונו. כדרך השוח־טים שמקבלים קבלה וכמ"ש ס"ן סימן א' ס"ק ה' כן יכהגו עם הסופרים. וסופר שאינו בקי בספר הזה יפסל ב־איסנתו, ויחזור לפרקים כאשר יושת עליו מהרב. כן אני מצוה לבני ותל־מידי ה' יברכם כי צורך גדול הוא, ובמכשלה גדולה תחת יד הסופרים ב־עו"ה, ולבי להוקקי ישראל גאוני זמ־נינו שאינם משניהים, ע"כ אני פוקד ומצוה לכל מי שמחויב לשמוע לקולי. שיחזיק בספר הנ"ל וספר הלז כלו מתמידים, והיי זה שלום לידידי הרב ני'. ואם רצונו לדפוס אגרת הלז במקום הסכמה, הרשות בידו, ואחתום בברכה, א"נ.

משה"ק סופר מפ"ב דמיין.

אין לי מה להוסיף על הסכמה זו המעידה על גדולתו וצניעותו על ביתך ההסכמה ועל גדולתו של מחבר הספר רק, שזה הספר היחידי שזכה שנעש־אותו המ"ם בתהלותיו, והם החדוש ה היחידים שלו שהופיעו בהסכמתו ב־חייו 13).

אבל לא כל המסכימים הבחינו ב־גדולתו של המחבר שעל ספרו נתנו הסכמתם. יש שרק דור שלאחר־יהם הבחין בגדולת המחבר ובערך ספרו. הריני להביא דוגמא מאלפת, וכפי ש־בישמעה הרה"ג הצדיק ר' יוסף נפתלי שטרן זצ"ל, ולהה"ח הגאון ר' שלמה זלמן אוירבך שליט"א, להם הראיתי הסכמה זו, דוגמא מזעזעת. הסכמה ש־ניתנה על ספר „מגן אברהם" על שו"ע או"ח. אין כאן המקום לדאריך בתול־דות חייו של בעל ה„מגן אברהם", שבר נתקיים בכלא מאמר חז"ל „הזהרו בבני עניים שמהם תצא תורה", יתום גזירת שנת ת"ת, הלוא היא כתובה על ספרים שונים. מה שנוגע לעניינו בהסגרת מאמר זה, שכתבי הבורי על שו"ע נשאר ביד בנו הרב ר' חיים חיים סגיל. בשנת תנ"ב ניגש המדפיס ה־יהודי הרב ר' שבתי משורר (באסו) מפראג בעל „שפתי חכמים" על ה־תורה, להדפיס את ספר „טורי זהב" על או"ח בבית דפוסו בעיר דיהרנפורט הקב"ה עשיטר על עולכי, הובין ר' פונדקי של המדפיס את בנו של בעל ה„מגן אברהם", וכידו ספר „מגן אברהם" וכן היו בידו מכתבי המלבה, כתבים ופסקים מגאוני דור אריצ־ה. אחרי הפציותיו והתבריו, ביאות המד־פיס ר' שבתי משורר הנ"ל להדפיס שני החבורים יחדיו, הרוינו את ה־„הטורי זהב" קרא „מגן דוד" ואת ה־אחד ומזה אחד והשו"ע באמצע, והוא שנתן את השמות לשני הפירושים. את „טורי זהב" ואת ה„מגן אברהם" מזה ספר „גר ישראלי" ושמו המקורי של בעל „מגן אברהם" שניתן צלידידי בשם „מגן אברהם", ובשם הכולל ס' „מגיני ארץ".

מתוך ההסכמות שניתנו על ספר זה, הריני להעתיק מהסכמתו של גאון עולם מהור"ר יוסף שמואל מקראקא אבדק"ק פפד"מ 14). בתחילה הוא מזכיר ש־המדפיס שלח לו גליון אחד מן הספר שהוא עומד להדפיס — שו"ע או"ח עם שני „מגינים", האחד הוא „טורי זהב" השני נקרא בשם „מגן אברהם" מה שחיבר הגולה החריף בו"ה אברהם מק"ק קאליש, וממשיך בהסכמתו: הנה ספר „טורי זהב" אינו צריך הס־כמה משום אדם בעולם, כאשר המפור־סם אין צריך ראיה, כי רבן של כל בני הגולה היה", ואחרי שהאריך ב־גדולתו של ה„טורי זהב" עובר הוא ל בעל „מגן אברהם", וז"ל: הנה המחבר ההוא, הייתי מכירו היטב, כי כל ימי־היה כל עסקיו רק בתורת ה' יומם ו־לילה, ולכד לשם שמים ולא לשם יהירא להתפאר בעסקיו ידיו. ושיבות לא היה לומר קבלו דעתי ולקבוע הלכה כשיטתו ופסקיו, רק בדרך משא ומתן".

אמנם אם הגאון עולם כתב על בעל „מגן אברהם" שלא כתב להלכה, תכריז בים עם היפצת פירושו על שו"ע או"ח — כל גאוני זמנו ועד לימינו אנו את גדולתו של בעל „מגן אברהם" שזכה שהלכה כמותו כמעט בכל מקום, הבה להיות עמוד התוראה לבית ישראל, שכל דבריו צריכים עיון ולבוד, זי"ע ועל כל ישראל.

(מאמר שני בגליון עש"ק של פסח)

1) ראה באורך על הדפסת הש"ס מאת הרב תאומים רבינוביץ.
2) שו"ת חלק [illegible] ס' ס"א, וכן ראה אה"ה סי' רי"ח.
3) אגרות סופרים, דף 47.
4) הבלתי יבשא דברי באריכה בשו"ת החת"ס ח' סי' ס"א, חו"מ סי' ע"ט.
5) שו"ת חת"ס חו"מ סי' מ"א.
6) ראה דבריו באריכה בספר הרה"ר ר' זרח איידליץ, ירושלים תשי"ב.
7) או"ח סי' רי"ח.
8) ראה בהקדמה לשו"ת יו"ד שנכתבה ע"י בנו הגאון ר' שמעון סופר זצ"ל
9) הלבידי הגדולים הכתבים בהעתיקו זו ואת הדפיסו חדושיו ושונים ע"פ העתקתם. ראה ההדפסה הצדיק ר' יוסף נפתלי שטרן זצ"ל בהקדמתו לספר דרשות חת"ס, ובהקדמתו לחי"ס שו"ת.
10) ראה בהקדמה של שבבנה ימי — שנתיים לפני פטירתו — הסכים להפצת בניו ותלמידיו לסדר תשובותיו, וכן בצוואתו המפורסמת הוא כותב שכתבי ידיו הם ירושת בניו, ובסוף פעם שהם הפקר היו רק לבני היום.
11) אציל אוסטרי מיהודים, כפי שקבלתי מהצדיק יוסף נפתלי שטרן זצ"ל, הבטיח לו חלק בכל הדפסת ש"ס ורי"ף ושאר ספרי-קודש בדפוסו.
12) המעיין ימצא הסכמה זו, שהושמטה היום מכל ספרי-הגמרות, בספר לקוטי תשובות החת"ס ומכתבים והסכמות, לנודה השביה.
13) התשובות וכן הדרושים שונים של החת"ס, שנספחו לחדושי הרי"ף מגאאש (שראג תקפ"ו) נספחו לספר הנ"ל ע"י תלמידו הרה"ג ר' מרדכי שלאנק ז"ל כדי להשבית את מקוה, למירת רוחו של מרן ז"ל. (מפי הצדיק הגאון ר' יוסף נפתלי שטרן זצ"ל).
14) בעל „מסורת הש"ס", שהעידו עליו שחזר על הש"ס מ"ב פעמים, ים „הדברת בפי".

נוה שהוא מלא שמחה

בית אבות „נוה שמחה" בקרית מטרסדורף מצטיין בתכנונו ובשרותיו

— מאת י. דרורי —

א מכבר נזדמן לי להיות קרוב צוה למקום מגוריו באחד מבתי וה מברכה הארץ, כאשר יצאתי ממקום השתי בהרגשה מועקה, הי כשאיר כאן אדם מבוגר, בודד, נק ממשפחתו ומכל מה שהיה אליהם. מועקה זו, לא התב־למעשה על שום תלונה של הי או של הבית במקום, גם לא שם הרשמות שליליות מן הפרי ם המבצעים, והדרי המגורים, הי וכו'. שום פרט לא היה גורע כאשר באנשיבה ובודאי טוב יד־לאין ערוך, מן המצודה בה היה אשר בן הזקנים במקום מפתחי זה עצמו בביתו הפרטי. אולם, זאת היתה המועקה ושאלתי את האשמה אין דרך אחרת?

„בית אבות" לצעירים

מען הדיוק, הרגשה זו איננה מ־ית על ביקור מקרי אחד בבית סיים, הזדמן לי בשנים האח־ לבקר בכמה וכמה בתי אבות ים שונים ציבוריים, פרטיים י־ם ובאותי בכמה שונה עם מוס־סות זה ואנשיהם וגם קשורים עם קהילותיהם המטפלים בכשא זה. — בלי כל כוונה לפגוע ב־מייר שהוא — לא מצאתי אפ־לפרק את המועקה הנזכרת. ה בהכ"י היתה הרגשתי ל־ישיו שערכתי בימים אלה ב־שבאם „נוה שמחה" ההולך ומו־בקרית מטרסדורף בירושלים. ב־תי לאחר הסיור עם מנהלה ה־של הקריה ובית האבות הרב בוגם קליין בשדרו. מצאתי מהודר, „בעצם מה רע יהיה אתם על... התנאים להתקבל ב־בבית זהי?... בעצם שאני או־הגורם היחידי שמנע את ביצוע זה היה התנגדותם למקם משפ־ם ילדיהם.

הקרינו את השמש

לת „נוה שמחה" מנהלת את ת החרשבה למוסד בכיסבא „ה־את שמשה של ירושלים להזהב כבי שיסבא זו ממבה רק נקודה אחת בבעלותו של הבית החדש ש־פתח אי"ה את שעריו בתחילתה של שנת תשל"ו.

איננו מן המבקרים בבתי מלון מ־עולים ולא נוכל לבוא להשוות בין „נוה שמחה" לבתי מלון גדולים ו־משובחים ובודאי לא נשתכן בהצגת ה„כוכבים", אולם מה שראינו ב־בית זה ובחדריו על כל שפת קומותי הסידורים הסכבים לרווחתו של כל דייר, חלוקת יחידות הדיור, גודל החדרים וסידורם, עולה על כל מה שעלה בדמיוני לגבי פאר של בית כלות.

„מה טובו אוהליך"

האדריכלים היה י. שינברגר, ס. קץ. שתיכננו את הבית דאגו לכל פרט ופרט, הכל לרווחתם ולתועלתם הו־קלת חייהם של האנשים ובטחונם ה־אישי. כך אנו רואים יחידת אחידה בכל נקודה בחדר האמבטיה, מתגים חשמליים לאזעקת חרום, קשר עם א־חות, מרפאה ואם הבית רפוד כבגין אלו פרסים שתים. אך יותר מכל בלט לעין התכנון האדריכלי המקורי של מסדרונות הבית והכניסות ליחידות ה־מגורים.

רגילים אנו במוסדות ובבתי מלון, למסדרונות ארוכים וגדולים שלאורכם דלתות רבות. ידוע פירוש חכמינו על הברכה „מה טובו אוהליך יעקב" ש־בירך בלעם את ישראל במדבר, והוא שלא היו פתחי אהליהם מכוונים זה כנגד זה. התכנון האדריכלי ב„נוה שמחה" יצר כאן תופעה מיוחדת והיא שבין מאה ועשרים הדלתות של יחי־דות המגורים, אין כמעט אחת הנש־קפת על השניה. לפני כל הדר משו־

לם סגור המהלך במסדרון איננו י־כול לראות לפניו רק דלת.

הדאגה לשלימות

כל יחידת דיור בין של זוגות ובין של יחידים, היא יחידה מושלמת בכל צרכיה, חדר שינה לזוג ופינת שינה ליהיד, סלון, פרוזדור כניסה, מטבחון נחמד, אמבטיה משוכללת ומצופה ה־רסינה יפה בשלל צבעים ושידותים ארוגות קיר, הכל בריהוט מושלם ומפואר.

ר' זאב פרסטר, הבונה על הקמת המפעל מצביע בפנינו על דוגמא אחת מיוחדת, כדי להראות, עד כמה דאגו המתכננים לכל פרט ופרט, מנורת ה־שמל מיוחדת החכמה בדנמרק, על ידי סיבוב קל נסגרת המנורה בתוך ברזתיק סגור והחדר נשאר השוך לגמרי ד־זאת בלי כיבוי המנורה, מיוחד ל־לילות שבת.

מיזוג אויר מלא יופעל במקומות ציבור, הריהוט גם הוא הולקו הוצרת חוץ מותאם במיוחד עבור דיירי ה־בית. חידוש מיוחד, הוא מכשיר אינ־טרקום לקשר פנימי בכל יחידות ה־דיור. סידור מיוחד יאפשר גם התק־נת טלפון לכל הרוצה בכך. נדמה ש־אין צריך להדגיש לאחר כל אלו קיי־מם של מרפסות רחבות ידים, פינות נוי וירק, לובי מפואר וסידורים א־חרים מסוג זה.

חיי קהילה מושלמים

כאמור יעודו של הבית הוא בכך שאין צריך להיות... וכן כדי לשאוף להתקבל אליו. רש"ב קליין מסביר לי שאין מצד ההנהלה התנגדות לקבל לבקום כל אדם או זוג בגיל העמידה,

המעונין לפרוק מעל עצמו עול ביהול של בית בלי להרגיש בתגרעית של חיי מוסד.

דייר ב„נוה שמחה" יכול בהחלט להמשיך בחיי עשיה ויצירה, לרשותו כל האפשרויות להמשיך בעבודה מ־לאה במידה שהוא מעונין בכך. ב„נוה שמחה" מובטחת לו ההרגשה שהיא מתגורר במעין דירת מלון מסודרת.

בבית עצמו יהיו כל שירותי הקהי־לה, החל מבית כנסת, מקוה טהרה, ספריה תורנית, חדרי תרבות, קפי־טריה וכדו'. אין צורך להדגיש, אפי מיוחד לחולים ושירות רפואי וסיעודי צמוד לכל הנזקקים לכך.

מיקומו של בית האבות בשכונה החרדית המתפתחת בצפון ירושלים ב־הווה ברכה בפני עצמה, שכוונתו ל־מוסדות התורה והחנוך, מוסיף מעמד נוסף לסגולותיו. אנשים הרוצים בכך יוכלו בהחלט להשתלב בחיי הקהילה בקריה, שרבים מבין תושביה הם צד־לים בארצות הרווחה והיא מהווה קי־בוץ גלויות של כל החוגים בישוב החרדי, חסידים ומתנגדים מכל הגוו־נים.

שלא כבתי אבות רבים, שוכן בית זה, על אם הדרך ובסמוך לקוי ה־תבורה המובילים לכל חלקי העיר — קו מס' 1 ישיר מן השכונה, עד ל־כותל המערבי.

דגש מיוחד הושם כבר בשלב ה־תכנון ובבניה, למאמצים להבטחת אור־כל כשר למהדרין מן המהדרין. כך גם הוכן מטבח מיוחד שישרת את הבית לצרכי חג הפסח.

כאמור מקוים להפעיל את הבית בתחילת שנת תשל"ו. כבר החלה ה־הרשמה ובין הנרשמים הראשונים אי־שים חשובים, אנשי תורה, תרבות ואינטליגנציה.

בבית האבות יהיו כ־120 חדרים ר־בהם כ־155 מיטות, אגפים מיוחדים לזוגות וליחידים. והוא מהווה הבילה האחרונה בהכנון בתי אבות.

לתשומת לב הקוראים מתבקשים בזה ל־שמור על קדושת הגליון ש־נכללו בו דברי תורה מעניני דיומא.

געגועים

מאת דוד זריצקי

הבית הקטן נתעטף בצילא דמהימנותא, הוא כאלו הצטנף בתוך עצמו, כדי לא להוות לכלים שהיו צריכים להשמע כעת — לצאת דרך הפתח או החלון, השבת התפנתה בשעתה האחרונה, ל־עשות גם היא אזנה כאפרכסת כדי לשמוע את דברי ההסבר, היא נאחזה באזן החלון השפוף, בקצה הספסלים המגומכים שנצמדו ליד השולחן ולצד ה־קודה, היא התצטפה בהבלת שלה ודרפפה על פני החדר האפלולי, נתיראה מלגשת לצד הקודש פנימה.

ה„חפץ חיים" ישב, כדרכו שפוף בתוך עצמו, כאלו נתכרבל כדי לא להוציא אף לשניה את עצמו מקדושת השבת לאוירת החול. הוא לא הסתכל באלה שהצטופפו סביבו, נדמה כל שהחדר הקטן בסוגל היה להכיל, האויר הדחוס נתקשה ליצא דרך החלון היחיד, שגם הוא נחתם על ידי בחורי הישיבה, אלה שעמדו על כפתן ההדר שיצא אל הסימבא ה־בוגילה אל הישיבה, וכל שכן אלה שעמדו בתוך לבית, ידעו מראש כי לא תגיע אליהם אף מלה אחת, אבל הם כלל לא באו לשמוע דוקא, הם באו לנשום את האוירה הקדושה, הם באו להימצא שעה אחת בקרוב מקום, אף שלא ראו, מתמת ה־אפלוליות שכבר שררה בחדר, את רבם הגדול. אבל הם ידעו שהוא נמצא שם, באמצע השולחן, אף פעם לא ישב בראש השולחן בפת השיחות של יציאת השבת, אלא באמצעו, על „שלאף באנק" ישן נושן שחרק אפילו תחת גופו הצנום, הוא ישב, כשראשו נהון על הוהו. עיניו מסתכלות בתוך עצמו או בתוך חרדת היום ההולך ומתפלה לשמים, או בתוך כזזו שלא הדל מלהרהר באותה שעה גדולה, כאשר יתפקו על הדלת דבריו:

בשי"ח בא, נא לצאת לקראתו.

והוא, לבוש בגדי שבת, ועל ראשו כובע ה־קטיפה העגול הקטנטן, כשבנפיו מסובכים בעיטרן, כבו בכל ערב שבת, הוא יצא לקראת מלך המשיח, ביחד עם כל בעלי הבתים של עירתו הקטנה, ביחד עם יאנקל משה הבלן, ואברהמ'קע הנפח, ישראל, שואב המים הבדפידרש של„חפץ חיים" אמר פעם שהו מקנא את העולם הבא שלו, ירים את ראשו הגמלוני, יגיד את פרחתו ויאל בקולו המתרפס:

איה בא?

משיח בא, ר' ישראל. יאמרו לו, משיח הנה זה עתה בא.

והוא, כדרכו, לא יתרגש. הרי אמר יום־יום כי אהכה לו, למשיח שיבוא, והנה הוא בא, וכיון שהוא, כתמיד נושא על כתפיו אסל ושני דליים מ־לאים מים, הוא יסיים קודם כל את מלאכתו זאת, יזהר לבל יספף רביעית מן הדליים, כדי שלא ל־רמוה, וימשיך לפסוע עד לביתה של יהודית ה־איפה, כדי להשלים לה את מנת המים היומית, יקבל עשרים אגורות, יוציא מהחת לכתנתו את השקית השמנה, ישלשל בתוכה את האגורות, יניח את האסל והדליים הריקים ליד ביתה של יהודית, יפסיע בפסיעותיו הגדולות המסורבלות, לקבל את פני מלך המשיח.

דממה.

הוא אינו מזהיר במה לשוחח בצהרי יום קודש, הדברים עולים מאליהם, כשם שהשבת באה בציווי השם מששת ימי בראשית, כך כל מלה ש־בתוך הפה באה בציווי, הוא אינו מסתכל כמה באים לשמוע אותו, הוא כלל אינו יודע אם באו, כאשר הוא רוצה לומר כשהוא פותח ואומר, אולי הוא אומר זאת לעצמו ואולי לחלל הקדושה המצא תמיד בחדרו הקטן, אבל עדיין אין השיחה יוצאת מהפה. עדיין היא ממלאה את ישותו, צדיין היא מרחפת בתוך אוירת הקדושה של החדר. וכל אחד מאתנו, הקטנים שבהאי לא יבינו את דברין, אלא יקלטו את האור בלבד האור המקיף האור הסובב של הגלים, ויטלו אותו, אהיים מהם, כ־כתר על ראשם, ואהיים, כנר שיאיר על דרכם לעתיד, להיים או לבווה, לאריכות ימים או ליום אחד, לפי רצונו של הקב"ה.

ההמשה של רצוא ודרצון מחבקת את כולם, הם נדחקים זה אל זה, שומעים את דפיקות הלב של הזולת, כל אחד מהרהר לעצמו כי הוא נמצא ברגע של קדושה וכי כל רגע צלול הוא לשכוח דברים שאחרים היו נותנים כל אשר להם כדי לשמוע אותם.

הדממה נמשכת, וגם היא חלק מצהרי השבת. השעה של„חפץ חיים" רגיל לשיחה, לא שיחה של מחשבה ולא שיחה של מוסר, אלא שיחה על דברים שאתה יודע כמוני ובכל זאת אינך מבין, הרי הדברים כל כך פשוטים, כמו שיום השבת וקדו־שתו מן הדברים הפשוטים. המפשפשים והבלתי מובנים ביותר, הרי אתה חי בתוך השבת, והרי אתה מקדש את השבת, והרי אתה נזהר, ככל ד־כולתך, לשמור על קדושתה. הרי אתה למדת ה־לכות שבת פעם, פעמיים ועשר פעמים, אבל אתה כה מאוהר עמה, עד שאינך מרגיש בהיותה אצלך. ואתה בא לשמוע דברים פשוטים שלא שמעתם אוזן, בימים פשטותם ומשום פשטותו של האדם האומר אותם, ומשום פשטותה של השעה הזאת, שעה בין הערביים של שבת.

ב

בין הערביים של שבת אינה היה של כלל בחורי הישיבה, אלא של כל אחד כשלעצמו.

בישיבה הגדולה, חשמל עדיין איננו בעירה וגם אין צורך בו, כדי לראות היטב את עצמו אין צריך ולא יועיל שום אור מבחוץ, והאור הפנימי בא דוקא באיתה שעה או שעתיים של צהרי יום השבת, כאשר אתה יושב על מקומך בישיבה, הה־חושך עוטף אותך ולוחש על אזנך:

זו השעה שלך!

ואתה מרגיש כי מישהו חרק בך טיפה של געגועים, הטיפה הזו הדליקה בפנימיותך אש של כיסופים, על כמיהה אל משהו שאינך יודע מה זה, ואחרי שאתה מתעבק בעצמך, אתה מרגיש כי אתה מתגעגע אליך, אל דוד או אל יאנקל או אל משה שיושב עתה במקומו בישיבה ומקהיל ברגע זה להרהר על מהותו, על צרכיו, על עתידו.

ופתאום בודהם נימין כלשהוא, קטע של ניגון בלתי ברור לך, קטע של ריקוד ישיבתי או מאורש שכבר שכחת אותו מזמן ואינך נזכר בו אלא בשמחת תורה או בפורים, והוא עולה בבהוץ פתאום, ואתה מתחיל לזמזם את הניגון הזה בשמחה שלא היתה לך דוגמתה עד שעה זו.

ומתחשק לך להיות יותר טוב, יותר נעלה, ל־התרומם עשרה טפחים מעל פני הקרקע, להידבק בנכה המסובבת איתך כל הזמן, להבין יותר, ללמוד יותר, לקיים יותר כדי להיות ראוי להקרא בשם „דוד" או יאנקל או משה.

ואם בתוך הישיבה כך, על אחת כמה וכמה כשאתה נמצא להיות בין ארבעים או חמישים ב־חורי, בתוך החדר הקטנטן בביתו של החפץ חיים, באותה שעה נעלה של שבת בין הערביים כשאתה זוכה להיות את דמוי רבך הגדול, כשאינך יודע באיזו נקודה מנקודות ההודפה שלך הוא יוצא ב־שבת זו, אלא שסביבך אתה ובכות, שבודאי יוצא בנקודה כאיבה שלך, והגעגועים לאותם רגעים של המישיבה, צובבים את לבך, אילו היתה לך דמעה ברגעים אלה, היית באושר, אבל אתה בעיר מואר מכדי לבכות, אלא הדמעה תלויה ועומדת לה בבני מותה הפנימיות של הלב, ואתה בוכה בפנימיותך ומרגיש כי אלה הם רגעים המשנים את דמותך — ששששש!

לא, אינך שומע עדיין את קולו. חפ"ח הוא רבך הגדול זקן מיפלג שאף פעם לא התיק מכדי

להבין גם אותך, בתוך שאר כלל ישראל הנמצא תמיד על שולחנו ובעיניו, בלבו ובאזניו ואתה יודע כי היא שומע אותך, שומע את מיליוני הקולות הבוקעים אליו מכל קצוי תבל. ששששש!

ג

בכל עיגול יש נקודה אמצעית, ובכל מקום שאתה תמדוד לצבר הנקודה האמצעית בלבד, ה־היה המידה שוה. כיון שהנקודה האמצעית בתוך העיגול. היא הברכה את השפה ומכה משתפים המידות — —

ישיב הממה.

לא, אין הוא חוזר על המשך השיחה, היא נמצאת כבר בחלל החדר, והשבת שנאלצת לפנות את העירה עדיין נאחזת בשארית בתותיה בחלל הקדושה המרחפת בהדר, להאריך את שהותה עוד דקה, כדי שגם היא תשמע את דבריו, וכי מה ענין לנקודה זו בשבת זו? וכי מה ענין? שואל הנער דוד מהישיבה הקטנה, ורבי אלעזר כהנמא, המקובל, הצם מערב שבת לערב שבת, שפריש מן הצלים להולנין, ואבקל כסבריגון, הנוקשה בלימודו שאינו יודע לא יום ולא לילה, לא צום ולא שבת, אלא נוע ונוע ללא הפסקה על הספרים — גם הוא, כולם שואלים באותה רגע אותה שאלה:

וכי מה ענין של הנקודה בעיגול לשעה זו של בין הערביים של שבת?

כי גם נקודה זו של שבת בין הערביים, היא הנקודה הפנימית של השבוע, וכשאתה עומד כאן, בלהט על ידי בל של הזוהר, אתה מוצא כי הכל מתרכז בנקודה זו, שהיא „אתה! אתה בלבד, וכל הנעשה והשבוע, והנמשך והנקודה — זו — אתה!

והוא נמשך, ואינך רואה אותו וקולו תרופף כרגע ואינו נשמע, אבל אתה מהרהם על בהונות רגליך נוהן כלפי פנים, מבקש להתקדם עוד טפח אחד אליו, אולי לזכות להגיע עד למספר אמות שליד השלאף באנג, להציץ מבין אצבעות האפילה שהשתררה כבר, על דמותו הקטנטנה, על זקנקנו המלבין מתוך החשיכה. עד עיני הלוסות בדוק של עצב, על הקודש, שהולך ונבדג ביחד עם החשיכה—

ואמרו הז"ל: עתיד הקב"ה לעשות מחול ל־צדיקים והוא יושב ביניהם, וכל אחד מראה ב־אצבעו, הנה אלוקינו זה וגו' — —

כיצד זה לומדים באמר חז"ל מופלא כזה ואין מתבוננים, מפלפלים בסוגיות קשות ואינם מפלפלים בסוגיא זו, ההדרש באור, כי הרי אגדות חז"ל, קשות יותר להבין מאשר הסוגיות ההלכתיות ה־קשות המסובכות ביותר, כי חז"ל אפפו את הא־גדות בשבע עטיפות זו לפנים מזו, ועד שאתה מגיע, אם בכלל אתה זוכה להגיע, לפנימיותה, אתה לו׳ תורות הרבה וזוכה להרים הרבה — —

למה זה „מחול"? משום מה העיגול הזה?

אבל, אם עושים עיגול במחוגה, ההיה כל בידה שנמדוד לנקודה האמצעית שוה, אבל ב־תנאי שנמדוד רק לנקודה האמצעית.

עכשיו אתה מתחיל להבין פשר השיחה הזו דוקא ברגעים אלה, וכך אתה חושב: כל הימים צמודים ליום השבת, היא הנקודה האמצעית של מעגל השבוע, של מעגל החודש, השנה — של כל החיים, ומרכז הימים נובעת מן הנקודה האמצעית הזו, וכשאתה רוצה למדוד את היום בשבוע, את היום שלך, שומה עליך למדוד אותו מן הנקודה הי־אמצעית הזו — מן השבת, ולהזור ולמדוד מן הנקודה אל העיגול — היום, הנקודה מן העיגול בנשכת אל הנקודה האמצעית של העיגל...

אבל זה אתה מהרהר, ואילו ה„חפץ חיים" מ־משיך בשיחתו: הרבה דרכים יש בעבודת השם —

ואתה ממשיך להרהר: בודאי ישנן הרבה ד־רכים, אינה דומה דרכו של ישראל שואב המים ל־דרך שלך, שכן דרכו היא דרך התמימות, הוא ישר כמו הקו הנמשך מן העיגול אל הנקודה האמצעית ואילו אתה, רחימאי, כתפתל קיבעא, מנסה להערים על הקב"ה, וכאשר יאנקל משה הבלן מסיק את ה־תנור לכבוד ערב שבת, הוא מסיק אותו תוך אמ־ירת התלים, נמצא שכל מלה שבתהלים מוסקת באש, האם גם המלה שלך מוסקת באש? האם גם אתה אוכל את להטך ושוהה את כימיך בפרקי ה־הלים, בדמעה?

הדרכים הרבות מובילות אל הנקודה הזו, שכל אדם משתוקק אליה, אבל הדרך הטובה ביותר אתה שובע?

הדרך הטובה ביותר היא דרך הגעגועים — —

כי כאשר מבקשים ומתגעגעים אל הקב"ה בלב תמים, אז כל הדרכים שוות, אין דרך ארוכה וק־צרה, כשם שאין מידה ארוכה וקצרה אל הנקודה האמצעית של העיגול — — —

הרי השעה הזו היא שעת הגעגועים, כמה פע־מים כבר ישבת בפינתך, במקומך בישיבה, עוטה הרבה כשלמה, כשהשבת עדיין נתלתה בכל פינות האולם הגדול של הישיבה, כאשר ניגונים נוגים השתפכו על פני האולם, יצאת התגעגעה, ההגעגעת מבלי לדעת כי אלה הם געגועים אל הנצחיות שאתה מבקש — —

עכשיו כבר אינך מבחין אפילו בראש התלוי על כתפך, למי הוא שייך, האם לזה הנער שנדחף על ידים מאן דהוא, והוא רק מן הישיבה הקטנה ואיני רשאי להצטרף לסובבים, או של הבחור ה־מבוגר, שעמד על ידך כל הזמן והתנועע בדביקות כאלו בתפלה, עכשיו שניהם התמזגו עם החשיכה ורק המלים הפשוטות היוצאות מפי הכהן הגדול, מלים שכל אחד מסוגל לומר אותן, אבל אינו מעלה על דעתו כי הדבר הוא כה פשוט, כי הנה אדם זה, הרי הוא אדם פשוט באה, בתכלית הפשטות, אדם פשוט זה מאהר בפשטות, מדבר בפשטות והוא הולך בפשטות אל הנקודה האמצעית, שהיא הנקודה הפשוטה ביותר, שניתן להגיע אליה מכל מקום, ומכל מקום שאתה הולך אליה, משתווה הדרך —

אלא שאתה מרגיש על כתפך כיצד הבחור המבוגר הזה מתנועע ביותר חזק, ראשו כמעט ־ב־נוגף בכתפך, אבל אין הוא מרגיש, כפי הנראה הגעגועים הללו שהשיחה הצליחה איתם בפשטות כה, הקפו אותו, אין לך אלא להתחיל בנענוע כי־מוהו, ביותר תוקף וביותר עוז, שמא יעלו הגעגועים עד לכלות הנפש, שמא תוכל ברגעים אלה להצטרף אל המחשבה הפשוטה של רבך הגדול.

שמא?

והה שאמרו חז"ל, אתה שומע את יקול ההליש המתנועע ביניהם, זהו שאמרו חז"ל, שלעתיד לבוא יעשה הקב"ה מחול לצדיקים, והוא באמצע, כלומר יחוג עיגול במחוג, עיגול בצבעות, והקב"ה באמצע כביכול באמצע ממש, כמו תמיד מקימת של הנקודה האמצעית אלא שתמיד אין מרגישים בכך, ותמיד מחפשים דרכים שונות, בתפלתם ואין מגיעים, כי אין להגיע אל הנקודה האמצעית אלא בדרך ישרה, מההיקף של העיגול עד לנקודה האמצעית, ללכת ישר בחמת הגעגועים. ללכת ישר בחמת התמיכה שאינה יודעת אף גימה אחת של ספיקות.

הקב"ה באמצע, דק באמצע! כביכול.

איזה שומע מה שאומרים לך? האם אמנם ה־קב"ה נמצא אצלך באמצע? באמצע ממש, באמצע מחשבותיך? הרהוריך, ביום ובלילה, האם הוא ב־אמצע געגועיך?

והצדיקים עומדים סביבו מכל הצדדים, בעיגול הזה, סביב הקב"ה, וכל אחד מראה באצבעו ואומר: הנה אלוקינו זה.

וכל האצבעות נטויות לאותו צד אחד ויחיד, אף על פי שכל צדיק תופס את מקומו בתוך העיגול המשך בעמוד ח

בעיות כשרות בעקבות חידושים בייצור המזון

הדיון ההלכתי עם הופעת קמח תפוחי אדמה

מאת
בצלאל לנדוי

[illegible]

(המשך בעמוד ז')

פרקים בתולדות התישבות תלמידי הבעש"ט בטבריה

מאת
א. שור

העליה לא"י הקודש תפסה מקום מרכזי ומלא במחשבת החסידות מיום היסודה, זה שהביאה לעליתם של גדולי החסידות לארץ ישראל בזמן, ותמיכתם הרחבה של הצדיקים שבחו"ל מאוחר.

עלית תלמידי הבעש"ט

מוחלט ליוצר החסידות מרן רבי ישראל בעש"ט בשאו כל יכין את עיניו להגיע לא"י, ותוך הגיותו מתבודד ביצירות ההלה רוח ה' לשכנו להיכן את עפר ארץ ישראל, ובעל „שבחי הבעש"ט" בספר שמולנים שהליכו את בתי הפלאי באו אליו והציגו לו דרך קצרה לא"י, ואכן בתלווה אליהם, אך ראה באמצע הדרך את להם התיב ה' מתבונבה והוד לאחורין, כאותי יהוד עשה נסיון נוסף להגיע למחוז חפצו, ובדרכו הגיע עד עיר סטאמבול, וגם משם נאלץ לשוב על עקבותיו, ולברות כשלון נסיונותיו לא התייאש מלעלות לארץ, ובאגרתו לגיסו הרה"ק רבי אברהם גרשון מקיטוב הוא מדגיש „השם יודע שאין אני מיאש עצמי מנסיעה לא"י אם יהי' רצון ה' ולהיות עמך יחד, אך אין הזמן מספים לזה...", הרה"ק רבי שניאור זלמן מליאדי בעל ה„תניא" מוסר על פרשה זו... „והכירנא עוד בבית האדמו"ר (הגביד ממעזריטש) פעם אחת דברנו מנסיעת רבינו הקדוש הבעש"ט זלל"ה, ואמר אדמו"ר נ"ע כי יש נשמות שצריכות דווקא ארץ ישראל, ויש נשמות שצריכות דווקא חוץ לארץ"...

ואם כי הוא אישית לא הגשים את רצונו לעלות הרי גיסו הרה"ק רבי אברהם גרשון מקיטוב הגיע לארץ בשנת תק"ז הביא אתו ליסם את הורת הבעש"ט, וכפי שהוא כותב באגרתו להבעש"ט „שמך כבר נודע ברבים בשערי ירושלים החכמים שבכאן בקשו ממני שאכתוב לך האורך שתבוא לכאן לקבוע דירה, והאבון לו אית עניך..". אלה מהתלמידי הבעש"ט אשר גם הצליחו לעלות לארץ ישראל עוד בחייו: הרה"ק רבי יוסף מפראוידלוווער אביו של הרה"ק רבי יצחק מדרוהוביטש, הרה"ק רבי נחמן מהורודנקא שהה בארץ בשנת תק"ז, חזר לחו"ל לפני שנת תקי"ג, ועלה שוב לארץ בשנת תקכ"ד, בלוית חבריו הצדיקים מתלמידי הבעש"ט הרה"ק רבי מענדל מפרימישלן, הרה"ק רבי פרידל מבארד, הרה"ק רבי דוד בנו של רבי מענדל מפרימישלן, והרה"ק רבי לייב מלינץ ועוד חסידים מפולין ולישא. הם הגיעו, בדרך רצופה של נסים, בי"ב תשרי תשכ"ה לעיר הנמל עכו, רבי נחמן ורבי מענדל עם קבוצת חסידים עלו למחרת בואם לעיה"ק טבריה תו"ב, והם הם שהניחו את אבן הפנה להתיישבות החסידית בטבריה ובארץ כולה.

עלית תלמידי המגיד

בשנת תקל"ו בערך עלו לארץ הקדוש הרה"ק רבי יעקב מקארלין, בנו של הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין ומשפחתו, יחד עם חותנו הרה"ק רבי אברהם מקארלין השתקעו בטבריה, והוא שתל את גרעין החסידות הקרלינית בארץ. אכתוב על ר' יעקב שהוא פתח בכוחו הפלאי את פתח מקוה הטהרה של האריז"ל הקדוש בצפת, שהיה נחש כיסוד עליו, ומשסבל שם נעלמו עקבות הנוה... עליותם של רבי יעקב ורבי אברהם מקארלין וכל הגלותם עליהם נחשבה כנראה למאורע בעל ערך, שכן צויינה לאחר שלשים שנה בשנת תקס"ט ע"י אביגדור הפיבסק בדילטוריא של ראש טעיפים על הרה"ק רבי שניאור זלמן מליאדי, שהגיש לממשלה הרוסית בפטרבורג, ובסעיף י' הוא מתלונן „שהם (החסידים) שלחו לארץ ישראל שלשה כרבניהם: הרב משפטובקא, רבי אברהם בקארלין, ורבי מנדל מויטעפסק, ושולחים להם כסף רב להחזקתם". רבי יעקב היה מגדולי העדה החסידית בטבריה, ובשבט הקמ"ו הוא חתום על „קול קורא" לעזרת הישוב בטבריה לצד חתימותיהם של הרה"ק רבי מנחם מנדל מויטעפסק, הרה"ק רבי אברהם מקאליסק ותלמידיהם. רבי יעקב נסתלק בעודו באבו (אולי במגפה שהשתוללה בטבריה מאדר עד אייר בשנת תקמ"ו) ונטמן בטבריה, אך שרשי החסידות הקרלינית אשר נטע ללבו ועשו פרי לתפארת בשנים מאוחרות, ובצדק אמר הרה"ק רבי יוחנן מסטאלין—קארלין: „אבותינו היו הראשונים ששלחו את חסידיהם לארץ הקודש, וכן עם הרה"ק רבי אהרן מבעלזא: „קבלה בידנו, שקארלין הי' הראשונה שבאשי שלוחם עלו לארץ".

כעבור שנים אחדות עלתה שיירה חסידית שכבתה למעלה משלש מאות איש בראשותם של הרה"ק: רבי מנחם מנדל מויטעפסק, רבי אברהם מקאליסק ורבי ישראל מפלוצק, שהגיעו לארץ באלול הקל"ז, נסיעתם של גדולי תלמידי המגיד ממעזריטש לארץ הקודש הכתה גלי התעוררות וכמיהה לארץ ישראל ברחבי פולין וליטא, ורבים הצטרפו אליהם, גם הרה"ק רבי שניאור זלמן מליאדי עמד להתלוות אליהם בנסיעתם. הדים מההתעוררות זו הגיעו גם למדינאי פולין ומשכה תא השמות לבל שה הממשלה קראו בעליית היהודים לארץ ישראל גרעון לקופת המלוכה ולקופת האצילים התקיפים בעלי הערים העיירות הפרטיות, ובי בחודש שהעולים הגיעו ארצה נוסחה הצעת פקודה המגבילה את היציאה, ומשום האקטואליות שבדבר, בהשוואה למצב היהודים ברוסיה כיום, הרינו להביא את הפקודה כולה כלשונה:

„מחלקת הכוונה המתנגדת של האוצר של שני העמים (פולין וליטא) דורשת — על פי הוראות המועצה, שהודיעו לה על דבר יציאת היהודים לירושלים, מפני שהשר הכלכלי... נתן להם זכיות, שוהדת האוצר תשלח פקודה שלה לכל הקהלות והודיע: לבל יעיז שום יהודי לעבור את הגבול בלי תעודת דרך מהקהל, בשעת חיבור הפקודה הרצאל הביעה לתת דעתה על כך, שהוראה זו לא הוגע ברשמם של בעלי הנהלאות שיש להם זכיות על הקהילות האלה, ויש להוסיף שאם כי המטבעות הי' אחר שדצדה האוצר תבוא בגבעומדים על הגבול יצאו — לירים עם המחלקה הבצאית — לאסור את היציאה על היהודים העוברים את הגבול בדרך לירושלים, אעפ"כ מהירים את הקהלות שהעכבנה להפלותן את היציאות האלה לירושלים, הזאל הקהילות תחייבה לשלם את המסים לממשלה לפי המכסות שנקבעו מכבר. ואת ההוראת היהודים הרשומים על שם הקהלות, יהיה עליהן לסלק מכלל להביא במשבון בשום פנים שמספר היהודים נתמעם, ובכיוון שהמועצה הכבודה רוצה שתכנית הפקודה הזאת תבוא לפניה לפני שהפודים, על כן הואיל רצות האוצר להודיע תכנית זו להוד מלכותו במועצתו המועמדת שעל ידה.

ניתן בוארשא ביום 27 לחודש ספטמבר 1777.

הובא לפנינו ביום 27 בחודש אוקטובר 1777, שמעון... נויחרדאר.

שמחת החסידים בהגיעם למחוז חפצם, היתה רבה, באתה מאגרותיהם הם מגלים את רגשותיהם בגד הלשון „זה היום קיוינו לו נגילה ונשמחה בארץ חמדתינו, תכלית הלבבות, משוש הרצונות, הקדושה בכל מיני קדושות וכל מיני פירות ושאר הענוגי בני אדם וכל תשק הנפשה העלויות בה...". מיד עם בואם התיישבו בצפת, אך ישיבתם שם לא נמשכה זמן רב, הסיבה לכך היתה שהרבנים לא רצו לאכול משחיטתו של השוחט דמתא, ובכך העלה את חמתו של ה„פקיד" (ראש הקהל) בצפת, ובשנת תקמ"א עבר רבי מנחם מנדל מויטעפסק ורבים מחסידיו לטבריה. התיישבות החסידית בטבריה קיבלה בסיס רב עם עליתם לטבריה של גדולי תלמידי המגיד ממעזריטש, והתחילה תקופה של בנין וצמיחה, ברם שנים של פורענויות, בצורת מגיפה, גזירות שילטים ומלחמות בעיר רודפו את החסידים, ובצר להם שלחו שדורים מגדולי החבריא לעורר את לבם של יהודי חו"ל שישתתפו בהחזקת הארץ וישובה, אגרות רבים שתוכם רצוף אהבה לארץ הקודש נשלחו ע"י הרמ"ם והר"א מקאליסק ותלמידיהם לחסידים יושבי ארץ העמים, ומתוכן משתקפות פרשיות היסורים שהיו מנת חלקם ושעל ידיהם נקנתה הארץ להם.

בגויה בית הכנסת

מיד עם בואם לטבריה התעסק הרמ"ם את דירתו בביתו הנטוש של ביה, מגדולי החבריא, הרה"צ רבי יחיאל מיכל בי"ר אברהם כינה כשריב. בצורת ר' דוד אשכנזי קבע הרמ"ם את דירתו בביתו הנטוש של הרב מלבוב בעל „מרכבת המשנה" שהיה כידוע מתנגד חריף לתנועת החסידות, הוא התיישב בטבריה בשנת הקלי"ט וכעבור זמן קצר בתקמ"א נאלץ לעזוב את הארץ, הספרדים בטבריה, שלא כספרדי צפת, התייחסו ביראת הכבוד לרמ"ם ולתלמידיו, ר' הירשו להם להתפלל במנין נפרד מאנשי שלומם בחדר סמוך לביהכנ"ס הספרדי, אך תוך תקופה קצרה נהפך לב ה„פקיד" הספרדי עד שהיה לרועץ לעדת החסידים, וכפי שרבי אליעזר זוסמן מתלמידיו המקורבים של הרמ"ם כותב במכתבו משנת תקמ"ד „...שבאותו הזמן גם הוא נתמץ מאד ונהפך לאויב לנו ומתנגד גדול מקירות הלב..." זאת ועוד, הפילוהים המלאים התלהבות של המוחדים הי' בשמעם בביהכנ"ס של הספרדים הפריעו לפקיד „...מפני היות קול ברמה נשמע מבית המדרש שמתפללין ומשכבים לב"ה של הספרדים שאינו מפסיק רק קיר אחד ביניהם, והיה מקרא הפקיד מן הקולי קולות שבתפלה שאל ידך לבבו ולא ימס לבב העם ויגהו כל בית ישראל אחרי ה', ואיך ישתררו עליהם גם ישתררו". ר"א זוסמן מציין שהפצר של הפקיד היה לבנות לו בית כנסת סמוך לביתו ... והנה אמת נכון הדבר שכל ימי היה אדמו"ר מוהרמ"ם באה"ק היה מכספר על תפלתו שיהי' שכוהה בביתו עם חבורים המקשיבים לקולו בלבד..." אך הפקיד בשנאתו להחסידים לא הירשה לבצע את הקבלה, וגם פחד מהשלטון הטורקי, ברם הפקיד נאלץ להרשות להרמ"ם שיתפלל עם חסידיו בביתו ... אך שקץ בחייו מפני הרעת קול בביהמ"ד ר' הודה ולא בוש והתיר לנו לעשות מנין...".

(רשימה ראשונה)

עולים ויורדים

(המשך מעמוד ה')

והגרעות, ויש בעיות שונות בכל עלות — התמול הכריע לפי השאלה; אם אתה מבין הרגישו שלארץ ישראל אתה בא אל האמא שלך? או בא תבוא ברנה? כי או יהיה לך הכל, בטחון ואקלים, דירה ופרנסה, קרובים וגם ידידים, הרגיש טוב ולא תחסר לך כל בה... מעאי"כ במקרה שאתה מרגיש שאתה בא שמה, אל אם הודעת או אל התעת? או אל תלה ואל תבוא! כי אז לא תבואו מאומה, ולא תהי לך כלום, לא בכיחון ואקלים — לך או לאשתך — לא דירה ופרנסה. מתאיכה הלא שום דבר... חובל על עליה לצורך ירידה...

הפוך בה והפוך בה, כי יש דברים בגו... האין לך תשובה וצעצה נכונה וריאלית מזבה...

חביבה מצוה בשעתה

המצוה לספר ביצי"מ, כוללת את החובה הקדושה, לספר ולהלל לאבינו שבשמים תמיד, גם על שאר הטובות נסים ונפלאות שעשה עמנו. וכדברי הזוה"ק

„בגוונא דא, חובה איהו על בר נש לאישתעי תדיר, קמי קב"ה, ולפרסומי ניסא, בכל אינון ניסא דעבד.

אי"כ איפוא שימה עלינו, בחג הפסח הגאולה במיוחד, להודות ולהכיר טובת השי"ת, כי לא אלמן ישראל. היה וזה ויהיה תמיד המכי יהודים טובים, מאמינים נאמנים ומאמינים, לקב"ה אורייתא וישראל. בעלי הכרה, המכירים את מקומם בעולם, והמשוכנעים בדבר, כי אם בבלל, וכל כמה וכל מה שיש לנו עוד בעוה"ז, הרי זה לא נמצא באוירא וכוונה סמאה ובר קרב. הצדיקים — הגויים הטובים הרצונים הללו של „המאה העשירית" — אלא זה נאצל בשבילנו בארצה"ק, בין ובתוך בני עמינו ואחינו בבני"י. הרדות לשומר ישראל הגואל, רחב בנין החוב מגין של הישוב, קשור בביכי בשמחו לאה"ק בקשר של קיימא ובכל ינתק, בדבקות לאותו צפרן של „מה אשב כי אותה?" יש גם בנים להקשם בגבוהות באצל למצי"ב ממשית, אשרי העם שככה לו! אשרי העם אשר ה' אלוקיו, הכוח בזהירות „אילן שענפיו מועטין ושרשיו מרובין, שאפילו כל הרוחות שבעולם באות ו' נושבות בו, אין מזיזין אותו ממקומו" בעהי"ת.

★

הבה נתחזק ונתמדד, באמונה ובביטחון „כי לא יטוש ד' עמו ונחלתו לא יעזוב" ויקיים בנו מקרא שכתוב. „כי אלוקים יושיע ציון ויבנה ערי יהודה, וישבו שם וירשוה. וזרע עבדיו ינחלוה ואוהבי שמו ישכנו בה" עד ביאת גואל צדק, בב"א.

קפה „ניו־יורק"
תל־אביב, רח' דיזנגוף 164, טל. 225966
★ כשר למהדרין
★ משגיח קבוע
★ שרות אדיב

אולמי „גיל"
פתח־תקוה, רח' נחלת צבי 31, טל. 911014
חתונות ★ שמחות ★ מסיבות
פסח כשר ושמח
הפקוח ע"י הרב הגאון רבי שלמה ראם שליט"א, חבר הרבנות הראשית לפתח תקוה.
השגחה תמידית ע"י הרב שמחה נגל,
רב בבית הכנסת "בית מאיר" בגבעת עלית, פתח־תקוה.

י. לויט ובניו בע"מ
ת. ד. 157, פתח־תקוה טלפון: 916135/6
יצרני חוטי צמר מנופץ
יצרני חוטים לאריגה, לסריגת מכונות ולסריגת יד מסיבים סינטטיים וצמר נקי
יצרני שמיכות צמר מעולות
★
יצואן מצטיין
★
מוצרי הצמר שלנו מאושרים ע"י המשרד הבינלאומי "תג הצמר"

ישראל ירמוס ובנו
משרד לתיווך הותיק בארץ
(נוסד בשנת 1922)
מגרשים ★ דירות ★ עסקים ★ פרדסים
פתח תקוה, רח' חובבי ציון 19 טל. 911488
פסח כשר ושמח

געגועים

(המשך מעמוד ה')

הזה, זאת מלומי בלבד היא תופס, כפי שנקבע לו, בימה אחת לא יותר ובימה אחת לא פחות, כדי שלא יתפוס בימה אחת במקומו של צדיק אחר.

אבל כל האצבעות מתרכזות ומכוונות כלפי אותה נקודה אמצעית, אותה נקודה אמצעית...

ותנא חוזר: אותה נקודה אמצעית. — —

אין להש ואין רחש, הדממה ממשיכה ללפות את כולם לחטיבה אחת.

והוא שואל: האם כבר מותר להתפלל ערבית?

אומר לו כישהו מן המקורבים: לפי השעון —

אבל הוא מפסיק אותו: השעון? וכי מי בוטח בשעון, כבה שעונים ישנם פה, וכל אחד מראה זמן שונה, לפחות בדקה או שתיים, והרי דקה אחת או שתיים של שבת, של שבת קודש — צאו ובדקו כפי ציווי חז"ל, שלשה כוכבים בינוניים, אבל אנא, בדקו נא היטב.

ממהרים כל מי שנמצא ליד הדלת לצאת לסימטא, הסימטא — סימטא של צילה קטנה, המובלת כבר בחושך של מוצאי שבת. ואנשים התחילו לחזור מבית הכנסת ובכמה מן החלונות הסגורים מבצבץ אור קלוש של עששית צנועה, וכמה מן האנשים החוזרים מבית הכנסת, נעצרים ליד הבית, מבקשים לראות או לשמוע משהו, אבל הם כבר איחרו, הם ממהרים לביתם הם ממהרים על יום של חול שהוא חלק מן הפיגול, שהוא — —

כן, איברים בכה בחורים, ראינו שלשה כוכבים בינוניים...

אתם לא טועים?

לא, הם מבטיחים, בדקנו היטב...

ובכן — —

והד של אותן תפלות ערבית, אחרי שהיות כאלה, עדיין הולם על ראשי, עדיין כפצע בתוך הדם, עדיין כנגב דמעה בגעגועים מן העין, עדיין מנקה קיבצא את הלב — —

עירית בני ברק המחלקה לעבודה קהילתית
בשיתוף עם
משרד העבודה
המכון להשתלמות מקצועית משולבת בבני ברק
אורט ישראל
החלה ההרשמה לקורסים להכשרה והשתלמות
לגברים ונוער
* אלקטרוניקה סוג ו
* חשמלאי מוסמך עוזר
* שרטוט טכני
* עצוב חלונות ראוה
* הנהלת חשבונות
* השתלמות במדעי המחשב
לנשים ונערות
* שרטוט טכני יסודות לעצוב פנים
* נושאים נבחרים בגרפיקה
* השתלמות במדעי המחשב
1. למסיימים תוענק תעודת גמר מקצועית מטעם משרד העבודה ו/או אורט ישראל
2. תנאים נוחים בתשלום שכר הלימוד.
פרטים והרשמה: בימים א', ג', ה' בשעות 16.00 - 19.00
במחלקה לעבודה קהילתית רח' חברון 4, טל' 787300, בני ברק.